

612

DEP
DORPAT.

N. 679.

Piibli luggemise,

Wannast Testamentist kokkosäetu,

ninf

Tarto keelde üllespantu,

noremBILE ninf wannambile opmisseS ninf
ärratamisSeS.

(Edine parrandetu trük.)

Tarto linan.

Trükkitu Schönmanni käsja man.

1845.

Stammregister

Gegen den Abdruck der vorliegenden Biblischen Erzählungen ic. ist von Seiten des Civl. Prov. Consistorium nach vorläufiger Durchsicht nichts einzuwenden.

Riga, den 2. Juli 1842.

Präsident W. Fransehe.
Secretär Fliedner.

N° 1132.

Gegen den Abdruck der zweiten Auflage vorliegender Biblischen Erzählungen ic. nebst Zusätzen ist von Seiten des Civl. Evangelisch-lutherischen Provinzial-Consistoriums nach vorläufiger Durchsicht nichts einzuwenden.

Riga, den 7. October 1844.

R. J. E. Samson, Präses.
Secretär Fliedner.

N° 1966.

Der Druck ist unter der Bedingung erlaubt, daß die gesetzliche Zahl Exemplare der Censurcomität übergeben werde.

Dorpat, den 7. November 1844.

Censor Sahmen.

(Hierher gehörend)

1844

1844

1844

Armas luggeja!

Sen weiksen ramatun löwwat sinna surest Piibli ramatust lühhidelt üllespantu, mes sulle tarbis lät oppetamisess, nuhtlemisess, parrandamisess nink karristamisess digusšen, et so sikmile saas walgustust, so soamele armo, nink so jalgule kinnitust, ahtakest elloteed károwa nink hoita.

Sis wotta nüüd allustusšen weel ütte lühhi-kest oppust wasta, mes sinno juhhatap, mil wisil sedda ramatut pruki, et ta sulle önnistuesses láás.

Kui sa weel weikenne ollet, nink opmata luggeja, sis ogo sinno üllemb hool, et sa wáitat sedda ramatut táhte móda oppi, et sinno luggeminne öige selges láás, nink sinna seddamaid arwo saat fest, mes sa loet. Ent se tarwis palle, ni saggede kui sa sedda ramatukest kátte wóttat, omma armsat Jösandat, et ta sulle öiget opmisše himmu soamette annas, sis saat sa pea tundma et sa páiwast páiwani saat kaswama tundmissen nink armun Jummalá nink innemiste een.

Se olli sulle ütteldu, sa weikenne luggeja; — ent sinna, armas welli ehk söšsar, ke sa ennamb lats ei olle, enge Jummalá sónna jo öigede

moistat luggeda, ärra pango sinnake lijas, kui sul weel armust mõnne sõnnaga juhhatetas, mil wisil sinna ka sest weiksest ramatust suurt kaswu peat sama.

Sa lõwat sen ramatun 75 pätükki; egga pätükki allustussen nink lõppetussen om ütš weikenne wersikenne üllespantu. Kui sa nüüd pühhapäiwal öddangul, ehk pühhi ajal, ehk funnas sinna muido aiga saat ütte pätükki kätte wöttat, nink moistat laulowisi, siš laula sedda üllespantu wersikest; ent ärra lasko ütfinda suul laulda, enge so südda laulgo ütten, muido ei lä laulminne kaswus mitte. Ent et südda wois laulja olla, siš om waja, et sa weel enne laulmist sõand palwussen üllendat taiwa pole, nink omma Jšsandat pallet, et temma ešši önnistamist annas sinno ettemötmissese. Kui sa siš päle laulmist sedda pätükki ollet läbbiluggenu, siš jä mõtlema, nink üttele: „Nüüd olle minna, armas Jšsand, sinnoga kōnnelnu omman palwen nink laulmissen, mes sa mulle nüüd wasta kōstat ommast sõnnast?“ Kui sa nida sõamest kūsfit, siš saap se helde Jšsand omma pühha Waimo läbbi sulle omma sõonna selletama, nink sulle mitmasuggust pühha mõttid luggemisse al meelde algatama, olgo oppetamisses, ehk karristamisses, ehk parrandamisses. Siš wötta wiimfelt weel sedda otsa wersikest laulda, nink so luogeminne nink laulminne

Jehowa laulda“; — Sää́l pallep sís usklik lug-
luggeja laulden hendale waimo wákke üllewast,
et ta kif wois Jesu nimme! tallitada. Kui ta
núüd pále laulmist loep eddimátsen pátúkkín sest
maast, et temma harrimata nink paljas olli,
enne kui Jummal walgust loije, sís kússip tem-
ma seddamaid, kuis sís minno póllomaga luggu?
aggo ta ka weel paljas om nink harrimata?
aggo pimmedust ka minno sóame súwuiusse
páál lówwis? Sís puhkap temma sóamest:
oh tulle walgustaja! — to walgust ka minno
hengele! las so waimo mo póllokest harrida, et
ta rohkebat wilja wois kanda iggawetseš ellus!

Nink kui ta sís eddesi loep, kuis Jummal ni
targalikkult kif mailma, nink kif lood asju om
lonu omma wággewa sóнна lábbi, nink wiimselt
innemist omma palge perra, sís tullep táll' meelde
ónsa Lutterusse selletamine: Minna ussu, et
Jummal minno kige lodasjuga om lonu, mulle
andnu ihho nink henge, silmi, kórwu nink luliik-
missi, meelt nink moistust, nink weel üllespeap —
— Nink sedda teep temma kif selgest issalikkust
nink jummalikkust armust nink heldusfest ilma
minno árratenimisse nink tóta. Se kige eest
olle minna jálle wólgo, tedda tennada nink kitta,
orjata nink kuulda! Kúl ta sís ligutetu sóa-
mest laulap sedda otsa wersikest: „Kui minna
nákka armama.“

Ehk wótta kátte 3 pátúkki: „Eddimáste
wannambide ónsast pólwest Paradisi aijan“.
Kui sa saál loet sest Paradisi armust nink ón-
nest, sís tahhas pea meel kurbas minna, et meid
om wálja ajetu Paradisi aijast; ent waim alga-
tap meelde, et Jesus Kristus usklikko hengele

jälle Paradisi wärrajid om wallale tennu, ni et nüüd eggäüttel om lubba, siise minna, kes Jesule õigen ussun omma sõand annap, nink temmaga ilma ärrawärap.

Ni wõtta ütte ehk tõist pätükki kätte, loe, nink laula sõamest, nink sa taat tundma, et ka sinno man tõttes saap, mes õnnis Lutterus ütlep püh; hast kirjast, et temma om kui üks suur nink kallis aid, mitmasuggutse wiljakandja pu nink lillikesega täudetü. Ni saggede, ütlep temma, kui minna sen aijan olle ümbrekõndnu pu warju al, nink ütte pu külge olle koppotanu, siis ei olle ma weel konnagi sest aijast ilma rõmüstamata wälja tulnu. Egga kord lõisi ma ütte kallist lillikest ehk maggusat ubbinat.

Laske siis se hallestaja Jõsand ka sulle armas suggeja, mõnd lillikest nink ubbinat sest ramatust lõida, mes sulle ihho nink henge kinnitussest laäs, nink sinno siisespiddist innemist wois kaswatada ellawan ussun nink tõisitsen armun — hennele õnnes, ent Jesusse Kristusese auwus! Amen.

**Lühikenne selletaminne, mes selle ramato
tõise trükki pruukmisen tullep tähhele
panda.**

Se ternikenne (*), mes sa sen mannupantu juhatajan löowat, mõnne pätükki numbri ette säetu ollewat, tähhendap, et se pätük wastisen trükkim om parrandetu ehk tämwelikumbas selletetu.

Se ristikenne (+), mes mõnne tõise pätükki numbri een saiap, tähhendap ni paljo, et se saggune pätük om kohhalt wastises mannu pantu, nink ei olle sagguke eddimätsen trükkim löida. Säratse pätükki omma 26^{wes} Hiob, 35^{ies}; Josua; 37mes Rut; 55^{ies} Elias kaddaja puul, nink 63^{mas} Kolm meest tulleahjun nink kuningas Pelsazar.

Kik mu pätükki, kon juhatajan üttele tähhekest ei olle ettesäetu, läwa wanna trükkiiga üttele, nink woip neid pätükki kolilatsilt ilmaseggamata laske luggeda, olgo latsil eddimätsen ehk tõise trükki ramato käen.

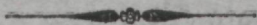
Päle sedda om ka sensinnatsen juhatajan se lehhepool tähhendetu, kon eggauts pätük wastisen ehk wannan trükkim om löida.

Wiimselt omma ka weel mõnne laulu mannu pantu, mes woip laulda, kui oppusse aig om

otsa joudnu, ehk oppusse latsi õnnistetas. Sel laulul: „Õnnista nink hoija n. n. e.“ om kül essierralik wiis, mink perra sedda lauldas; ent kon se perriswiis tutwa ei olle, saäl woip sedda ka laulda se wisi perra: „Jesús fige üllemb há“.

Nink nüüd õnnistago se hallestaja Issand amma rohke õnnistamissegaga, mes sen pudulissen ondekessen Jummalasõnna armastajile opmises ja ärratamiseses pakkutas. Temma essi andko wannambile armo nink tarkust, omme latsi ka selle ramatokesse läbbi Jummalasõnna tundmisen kaswatada, ent laste sõamid walmistago temma omma pühha Waimo läbbi, oppust himmoga wastawõtma, nink kauni sõamen tallele pandma, et Jummalasõnna riik kaswas noorte nink wannu sissen, nink temma õigus henda wois näuta ellun nink komben, Jummalasõnna auwus läbbi Jesusse Kristusse!

Meid sedda, Jesús, amwita,
 Ke ni woit sõand tetta,
 Et täüdetus saap armoga,
 Nink Jēsa woime nätta
 So sõnna nink so waimo wäest.
 Ke sedda püwwoip süddamest,
 Se laulgo rõõmsast: Amen.

Juhataja,

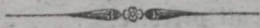
mes lehhepoolt näütap, kon eggauts pätk
wastfen ehk wannan trüffin om löida.

Pätki numbre.		Lehhepool wastfen trüffin.	wannan trüffin.
1.	Summal loop taiwast nink maad	1	7
2.	Summal loop innemist nink säep abbi- ello saisust	2	8
3.	Eddimäste wannambide õnsast põlwest Paradiisi aijan	3	9
4.	Pattu saddamišest	5	11
5.	Kain tappap omma welle Abelit ärrä	8	14
6.	Suur we uppotus	10	16
*7.	Noa latse nink Pabeli torni ülleseh- hitamine	13	19
8.	Abrahami kutšimine	15	20
9.	Abrahami rahholikko melest nink kind- ma usust	16	22
*10.	Sodoma nink Komorra lina ärrahäe- tamišest	18	24
11.	Abrahami usukaeminne	22	26
12.	Isaki naise-wõtmišest	24	30
13.	Jakob nink Esaw	27	33

Pätkki numbre.		Vehepool wannan waſſen trükkfin. trükkfin.
*14.	Jakobi ärrapaggeminne ninf orjuſ Labani majan	29 34
*15.	Jakob lät Labani mant omma eſſaſ male taggaſi	32 35
16.	Joſep, ninf temma unnenägginne .	34 37
17.	Joſepit müwwaſ ärra.	35 38
18.	Joſepit heidetaſ wangi torni . . .	37 40
19.	Joſep ſelletap wangi tornin 2 unneſ näggö ärra.	39 42
20.	Joſep väſſep wangitornift, ninf töſſ tetaſ ſure auwo päle	40 44
21.	Joſepi welle tulleva näſja ajal Egipſ tuſſe male wilja oſtma.	43 46
22.	Joſepi welle tulleva töiſt förda Egipſ tuſſe male	46 49
23.	Joſep annap henda welliſtele tutta.	48 51
24.	Jakob lät Egiptuſſe male ellama. .	50 54
25.	Iſraeli rahwa raſſe orjuſ Egiptuſſe maal	53 57
†26.	Hiob	54 —
27.	Moſſeſſe ſündiminne ninf ärrapaggeſ minne	59 58
28.	Moſſeſſe kütſminne.	61 60
29.	Barao ei holi Jummalaf	63 62
30.	Moſeſ wiip Iſraeli rahwaſt Egiptuſſe maalt wälja	66 65
31.	Moſeſ wiip Iſraeli rahwaſt laande .	69 68
32.	Jummal annap Moſeſſe läbbi 10 käſku	71 69
33.	Iſraeli laſte käüminne lanen . . .	75 73
34.	Moſeſſe Jummalagaſjätminne n. ſurm.	78 76
†35.	Joſua	81 —

Pätükki numbre.		Vehepool	
		wannan trüffin.	wastien trüffin.
36.	Simson.	83	79
† 37.	Rut.	86	—
38.	Eli nink Samuel	89	82
39.	Saul säetas funningas	91	85
40.	Lawidat woijetas	93	87
41.	Lawid tapsep Koliatiga	95	88
42.	Lawida nink Jonatani söbrus	97	90
43.	Lawida perrankiusaminne	98	91
44.	Sauli ots	100	93
* 45.	Lawidat säetas funningas	101	94
46.	Lawida saddaminne n. kahhitseminne	103	96
47.	Lawida kurri poig Absalom	105	98
48.	Lawida peramitse ellopäiwa	107	100
49.	Runningas Salomon.	108	101
50.	Salomon ehhitap Jummalä kotta.	110	103
54.	Salomoni perramitse ellopäiwa	112	105
52.	Runningrigi lahkuminne	113	106
* 53.	Proweet Elias	115	108
* 54.	Elias nink Pali preestre.	117	110
† 55.	Elias kaddaja pu al	119	—
* 56.	Raboti winamäest	121	112
57.	Eliä taiwaminneminne	123	113
58.	Proweet Jonas	125	115
59.	Isroeli rigi ärrahäetaminne	128	118
60.	Wagga funningas Hiskias	129	119
61.	Juda rigi ärrahäetaminne	131	121
62.	Proweti Jeremia kaibus	134	124
† 63.	Kolm meest tullehjun nink funningas Pelsazar	135	—
64.	Zaniel löwwi hawwan	138	125
65.	Juda rahwas pädssep wangist	141	128

Pätkki numbre.		Behhepool	
		wastien trüffin.	wannan trüffin.
66.	Israeli nink Juda rahwas löwa jälle üttes rahwas	142	130
67.	Runningas Antiofus	144	131
68.	Wanna Eleasar, wagga ussu-tunnitaja	146	133
69.	Seitse wellitse kannatawa ussu perast surma	147	134
70.	Judas Makkabeus	149	136
71.	Kurja kunninga Antiofusse otö	152	139
72.	Juda Makkabeusse surm.	153	140
73.	Juda rahwa saisušfest enne Kristuše sündimist	155	142
74.	Rätse minna tulle	158	145
75.	Hosianna Lawida Pojale	161	148
	Mönne laulu, oppuše lastega laulda	163	

Dummal wiisl.

Ma tahha sul, Jehowa, laulda,
Ei olle ütisk sinno saarnane:
Dh wötta minno laulu kuulda,
Nink anna waimo, wätke minnule,
Et ma woi sedda Jesu nimmega
So mele perra häste tallita.

1.

Dummal loop taiwast nink maad.

Algmissen loije Dummal taiwast nink maad; ent ma olli harrimata ja paljas, nink pimmedus olli süwuiusse pääl, nink Dummala waim ligus we pääl.

Nink kuwwe päiwaga loije Dummal fik, mes temma om lonu. Eddimätsel päiwal loije Dummal walgust, nink walgus teggi wahhet ö nink päiwa waijel; töisel päiwal loije Dummal taiwast, nink teije wahhet we waijel, mes taiwa pilwist mahhatullep, nink we waijel, mes ma pääl om; kolmandamal päiwal loije temma maad, nink ma pääl kiksuggust haina, rohto nink puid; neljandal päiwal sääd Dummal, et päiwa ajal päiwlik, nink ö ajal ku nink taiwarähhe piddiwa walgust andma; wijendal päiwal loije temma kassu nink linnu, nink kuwendal päiwal fik muid ellajid, mes ma pääl ellawa. Nink kui Dummal fik muid loodasju olli lonu, siis loije temma wiimselt ka innimist omma palge perra. Nink Dummal kaije fige päle, mes temma olli tennu; nink näitse, se olli wäega hä. Ent seitsemel päiwal hengas Dummal figest ommast tööst, mes temma olli tennu, nink önnist sedda seitsemet päiwa, nink pühhend tedda, sest et temma sel päiwal olli henganu figest ommast tööst.

Wiis. Müüd olgo iffes iggawest.
 Kui minna nafka arwama,
 Oh Poja, sinno wäkke,
 So tarkust, mes ilmnoudmata,
 Nink sinno armo teffo;
 Sis ma ei tija tötteste,
 Kuus ma jo fitta õigede,
 Mo Jummal nink mo Etsa!

2.

**Jummal loop inuimist nink säep abbiello-
 saisust.**

Wiis. Müüd paistap meise illusast.
 Auw olgo meije Jummalal
 Siin figest kelist taiwa al,
 Ke hääb ifs püwway tetta.
 Ta hoiap kif siin ilma pääl,
 Nink annap rohkeste meil tääl
 Ifs omma armo nätta.
 Selle laulge:
 Hä nink helde
 Armolinne om me Jummal,
 Auw nink kittus olgo temmal!

Kui nüüd kif olli lodu, mes innimisse üles-
 piddamiseses nink tarbidusseses waja olli, sis üttel
 Jummal wiimselt: „Teffem innimist omma
 palge perra, et nemma wallitsewa ülle kallu
 merre sissen, nink ülle linnu taiwa al, nink ülle
 kif maofeisi, mes ma pääl romawa.“ Nink
 Jummal loije innimist omma palge perra, omma
 palge perra loije temma tedda mihhes nink naises.

Ent Jummal teggi innimist mullast, nink puhk
 ellawat hõngo temma nõnna sisse. Nida saije
 inniminne, ke muld nink põrm om, ellawas henges,
 nink panti temmale Jummalast nimmi Adam.

Ent Jummal kaije Adami päle, et täl abbi-
 list es olle. Seperrast üttel Jummal: „Se ei
 olle mitte hä, et inniminne ütfinda om, minna
 tahha tälle ütte abbi tetta, ke temma umbre olgo.“

Sis last Jummal rasfet und innimisse päle

saddada, nink kui Adam uinu maggama, sis wõt Jummal ütte temma külle lüijest, nink pand sedda asfend jälle lihaga kinni. Nink Jummal ehhit sedda külleluud naises, nink weiße tedda Adami mannu. Sis üttel Adam: „Se om jo lu minno luust, nink lihha minno lihast, tedda peap mihhe naises kutsutama, sest et temma mihhest om woetu.“

Seperrast saap mees essa nink emma mahhajatma, nink omma naise pole hoitma. Nink nemma sawa ollema ütš lihha. Nink Jummal sääd nida abbiello, nink õnnist eddimäst parirahwast, nink üttel neide wasta: „Olge sugguslikko, nink kashwage, nink täütke maad, nink tekke sedda hennele allahetlikkus, nink wallitsege ülle kallu merre sissen, nink ülle sinnu taiwa al, nink ülle kif ellajid, mes ma pääl liguwa.“

Wiis. Jummal taiwa nink ma loja.

Arm ke sa mo ollet Ionu
 Ommas palges algmissest,
 Arm ke sa mul õnne tonu
 Perran pattusaddamist;
 Arm ma anna henda sis
 Sulle ommas iggawes.

3.

**Eddimäste wannambide õnsast põlwest
 Paradiisi aijan.**

Es ma peas Jummalale
 Paulma, tenno ütlemä?
 Ke om figin asjun mulle
 Heldust tahtnu awwalda.
 Ei ka muud, kui heldust olle,
 Kummast ligup temma meel,
 Kumb ifs tõstap, kannap tääl
 Reid, ke sõand andwa tälle.
 Ilma asja kadduwa,
 Temma arm om lõpmata.

Adam nink Ewa elliva nüüd armsan nink
õnsan põlwen. Jummal olli neid omma palge
perra lonu; seperrast olliwa nemma ilmapattuta,
nink täütsiwa kui hä latse omma armsa esä
tahtmist. Es pelga nemma surma, sest surmal
es olle woimust tol ajal. Es tunne nemma wallo,
sest többi es nakka inimisse ihho külge. Mõts;
ellaja es te neile hirmo, sest ne olliwa fik inni-
misse wallitsusse alla säetu, nink iniminne
and neile nimme eggäüttele temma suggu perra.
Es olle eddimätsil wannambil waja, ihho kat-
tusse nink toidusse eest murretseda, sest nemma
elliwa ihhoallaste, ni kui Jummal neid olli lonu,
nink Jummal essi kand omme laste eest armo-
likkult hoolt, et neil minki polest pudust es pea
ollemä. Temma olli neid pandnu ellama ütte
kalli aida, mes Paradisi aijas kutsuti. Sedda
aida piddiwa inimisse harrima nink hoitma,
nink olliwa sääl sissen mitmasuggutse kalli
wiljapu, mes illusa olliwa nätta, nink maggusat
wilja kanniwa.

Kigest puijest aijan olli Jummal neile lubba
andnu süwwa, ennege üttest ainust puust, mes
kesset aida säis, olli temma neile üttele nink
keeldnu, et nemma es peasse mitte söma temma
wiljast, ei ka tedda putma. Ent eddimätsse wan-
namba teijewa Jummalä käsü wasta, nink
sõijewa sest ärrakeestu puust. Seperrast ajeti
neid Paradisi aijast wälja, nink õnnis põlw
kätte neist ärra.

Nida tulli siis pat ilma siisse, nink pattu läbbi
surm nink hädda nink willitsus, mes ma pääl
wallitsewa seni päiwani.

Ommal wiisl.

Ke ärrawärap, se saap wilja söma
 Sest puust, mes paradisiu haljendap.
 Ei hädda, ei ka surm sa tedda löma,
 Kui minno orjap, omma Jesandap.
 Mes rööm its annap,
 Mes taiwas kannap,
 Se peap sama temmal iggawes.

4.

Wattu saddamisfest.

Ommal wiisl.

Oh Aldam, siuno esstus
 Om meije ello riknu,
 Et pat om meije perrandus,
 Nink lige päle tüknu.
 Se siuwu tö om figile
 Suurt wigga päle töstnu;
 Ent Jummal se om armsaste
 Meid jälle ärrapästnu.

Kesfet Paradisi aida sais hä nink kurja tund-
 misse pu. Selle pu pääl kaswi willi, mes illus
 olli nätta. Ent Aldam nink Ewa es pea mitte
 fest puust söma, sest Jummal olli sedda keelnu,
 nink inimisse wasta üttelnu: „Kigest mu pui-
 jest aijan woit sa kül siuwwa. Ent fest hä nink
 kurja tundmisse puust ei pea sinna mitte söma,
 sest mil päiwal sinna temmast sööt, peat sinna
 surma koolma.“

Ent kiusaja piüs inimist ärrahukkataba, nink
 kihhut tedda Jummalala kässo wasta teggema.

Seperrast tulli siug, ke kawwalamb olli kui
 fik mu ellaja, nink üttel naise wasta: „Es se
 tötte olnes, et Jummal teile om keelnu, kigest
 puijest aijan siuwwa?“

Naine üttel: „Meije söme kül neide puije
 wiljast aijan. Ent selle pu wiljast, mes kesfet
 aida saisap, om Jummal üttelnu: „Teije ei pea

mitte temmast sõma, ei ka tedda putma, et teije ärra ei kole.“

Sis üttel siug naise wasta: „Teije ei sa joht mitte foolma; enge Jummal om sedda kadde-
uüsfest keelnu, sest temma tijap, et, mil päiwal
teije sest puust sõte, sis awwatas teije filmi
ülles, nink teije sate ollema õtse kui Jummal,
nink teedma hääd nink kurja.“ Nink naine
nakkas kaema sedda puud, et temmast hä olnes
süwwa, nink et temma kaunis olli nätta, nink
himmulik pu targas teggema — nink wõt temma
wiljast, nink sõije, nink and ommale mehhele
ka, nink temma sõije.

Sis awwati neide möllembide filma ülles;
nink nemma näijewa henda allaste ollewat, nink
palmitiwa kokko wijipu lehte, nink teijewa
hennele põlle.

Nink nemma kuliwa Jummal se Jssanda
häält aijan kääwat nink heikwat, kui päiw olli
lojale lännu. Nink Adam ja Ewa peetsiwa
henda ärra Jssanda palge eest puije warju alla.

Nink Jummal heigas Adamit, nink üttel:
„Kos sa ollet?“ Nink Adam üttel: „Minna
kuli sinno häält aijan, nink pelgsi, sest minna
olle allaste, nink peetsi henda ärra.“ Sis küsse
Jummal: „Kes sulle üttel henda allaste ollewat?
Kas sinna ei olle sõnu sest puust, kenneft ma
sulle ütli, et sa tedda es peas putma.“ Sis üttel
Adam henda wabbanden: „Se naine, kedda sa
mulle abbilisses ollet andnu, sesamma and
mulle sest puust, nink minna sõije.“ Nink
Jummal üttel naise wasta: „Misperrast ollet
sinna sedda tennu?“ Nink naine üttel: „Siug
pet minno, nink minna sõije.“

Sest et nüüd Adam nink Ewa nida olliwa tennu, nink Jummal pühha käsku ülleastnu, sis aije Jummal neid Paradisi aijast wälja, nink sääd Kerubimi (engli) tullitse mögaga aija wärraja ette, sedda pühha aida pattatse innimisse eest hoitma.

Ent enne kui neid wälja ajeti, kulus Jummal eggäüttele temma nuhtlust.

Naise wasta üttel temma: „Minna tahha sulle paljo wallo sata, kui sinna käuwa päle saat, walloga peat sinna latsi ilmale toma, nink ommale mihele allahaitlik ollema, nink temma peap sinno ülle wallitsema.“

Ent Adamile üttel Jummal: „Ärrawannetu olgo sinno perrast se ma, waiwaga peat sinna henda toitma, nink palge heen omma leiba söma seni kui sinna jälle mullas saat, kost sa ollet woetu.“

Nink siuwu wasta üttel Jummal: „Minna tahha waino tösta sinno nink naise waijel, nink sinno seemne nink temma seemne waijel. Sesamma saap sulle pääd katski murdma, nink sinna saat tälle kónsa pistma.

Ent se towotetu naise semen om Jesus Kristus, ke naisest om sündinu, kui aig olli täüdetu, et temma meid pididi päästma kurrati, pattu nink surma wäest.

Wiis. Tulle ristiihinne

Süttita mo, minno ello
 Kui ma kurb nink többine;
 Wötta ärra kif mo wallo
 Nink mo terwet kahjoke,
 Mes mul sanu Adamist,
 Nink ka minno ommast süüst.
 Kui mo kastap sinno werri,
 Sis jääp kif mo hädda perra.

Kain tappap omma welle Abelit ärra.

Wiis. Oh tulge teije waiwatu.

Ke jättap andisandmata

Nink lähhembat ei armasta;

Ei armasta ka lojat.

Uks röwel se, kui Kain om,

Uks huffapantu pattuloom,

Ei tunne õnnetojat.

Adamil olli kaks poiga; wannembal pojat olli nimmi Kain, norembal Abel.

Kain olli põllomees, Abel olli karjus. Mõllemba tõijewa Jehowale omma Jõsandale ohwrid, Kain ommast nurmewiljast, Abel ommist karja ellajist. Ent Abeli ohwer olli Jehowale armsamb, kui Kaini ohwer, sest Abel olli wagga, ent Kain olli jummalapelgmata. Kui nüüd Kain tuus, et Abeli ohwer Jõsandale armsamb olli, kui temma ohwer, siis läts temma südda wihs hatses welle wasta. Nink Jõsand noom tedda nink üttel: „Milles sinna ni wihhane ollet omma welle wasta? Kui sinna õigust teet, siis ollet sinna armas, ent kui sinna õigust ei te, siis maggap pat usse een, nink temma tükkip sinno päle, ent sinna peat temma ülle wallitsema.“

Nink süнди päle sedda, kui mõllemba welle nurme pääl olliwa, siis karras Kain Abeli päle, nink tap tedda ärra.

Kui temma nüüd sedda kurja tõõd olli tennu, siis küsse Jummal temmalt: „Kõõ om so welli Abel?“ Ent Kain koste sure sõamega: „Kas minna omma welle hoitja olle?“

Ent Jehowa üttel temma wasta: „Mes sa ollet tennu? Nätse! sinno welle werri tännitap minno pole ma päält.“

Sis es woi Kain ennamb sallada omma kurga teggo, nink tedda wanneti ärra Jehowast, et temma pididi ollema kui hulkja nink paggeja ma pääl.

Kül olles nüüd Kain omma hirmsat pattu peanu kashitsema ellootsani, ent temma heit meelt ärra, nink üttel: „Minno üllekohhus om suremb, kui et sedda peas andisantama. Nink temma paggesi ärra Jummalala palge eest, nink elli Nodi maal.

Nink Raini naine töije ilmale Hanokit, nink Kain ehhit eddimäst lina ma pääl, nink pand linale nimmi Hanok omma poja nimme perra.

Nink Ewa töije ütte poiga ilmale, Abeli assemele, nink pand tälle nimmi Set.

Ent Raini latse nink neide suggu es pelga mitte Jssandat, nink kutsuti neid seperrast inimiste latsis; ent Seti latse, nink neide suggu olliwa waa nink jummalapelglikko, nink kutsuti neid seperrast Jummalala latsis. Nink Jummal awwald neile omma tahtmist nink armo, et nemma naksiwa Jssanda nimmest juttust üttelema sel ajal, kui paljo Jssandat omma Jummalat mahhajättiwa.

Jummalala laste seast olli Henok, ke Jssanda nimmel juttust üttel, nida kuluten: „Nätse! Jssand tullep omme mitme tuhhande pühhidega kohhut moistma kige päle, ke Jummalast omma tagganu.“

Nink Henok käwwe allati Jummalaga, nink temma jummalikko ello perrast wöt Jummal tedda ilmast ärra, et tedda ennamb es olle nätta.

Ent Adam näije latse nink laste latse, nink koli ärra, kui temma üttesa sadda ja kolm: kümmed ajastaiga wanna olli. Nink Henoki poig Metusala saije wannembas, kui kiti innimisse, ke enne nink perran tedda elliwa, ni et

kif temma elloaig olli üttesä sadda kuusküm-
mend ja üttesä ajastaiga. Metusalal olli poig
Lamek, nink Lamek pand omma pojale nimmi
Noa, sest temma üttel: „Sesinnane saap meid
rõmustama meije waiwan nink häddan, mes
meije peame näggema, selle ma päääl, mes
Jummal om ärrawandnu.

Wiis. Jesus lige üllemb hä.

Dh suur karjus! koggo sa
Kigi, kumma esäwa,
Ühhenda neid esä siin
Omma armo walgussen
Keüda kokko söamid,
Ühhenda kif wellisid,
Waiwan ni kui rõmun ka
Omma armowäega.

6.

Suur we uppotus.

Ommal wiisil.

Dh, Jummal! taiwast kae päääl,
Nink hallesta sa sedda,
Kui weidi pühha rahwast tääl!
Meil waiwil om suur hädda.
So sõnna ei sa usfutub,
Se usk saap kohhalt kistotus
Se rahwa man siin ilman.

Kui nüüd aig aiga möda Jummalat latse
innimiste lastega ütte seltsi löiwa, sis saije neide
arm iks surembas, ke Jummalat es pelga. Siski
wõt Jummal neidega kannatada, nink and neile
weel aiga, ello parrandada, sadda katsküm-
mend ajastaiga. Ent nemma es holi sest armust,
enge elliwa päle omman söggedussen nink rojus-
sen. Sis kahhits Jummal omman söamen, et
temma inimissi olli tennu ma päääl, nink üttel:
„Minna tahha neid ma pääält ärrahäetada.“ Ent
Noa löis armo Jummalat een, sest temma olli

wagga ninf õige. Ninf Jummal üttel Noa wasta: „Kige lihha ots om minno ette tulnu, sest ma om täüs neide kurjust, ninf nātse, minna tahha neid ärrahäetada ma pääst. Ent sinna ollet armo löidnu minno palge een; seperrast minne, ninf te hendale ütte laiwa peddaja puust, ninf ehhita kambriid sinna sisse, ninf ütte akna, ninf ust. Ninf se laiwa olgo kolm sadda künart piutte, wiiskümmend laiutte, ninf kolmkümmend kõr: rutte. Ninf korja toidust hendale, ninf neile lojustile, mes we sissen ei woi ellada, sest sinna peat eggäutte ellaja suggust ütte pari laiwa sisse wõtma. Ninf Noa teggi sedda möda, kui Jummal tedda olli käänu.“

Ninf kui aig olli täüdetu, sis üttel Issand Noa wasta: „Minne nüüd laiwa sisse, sinna ninf sinno koggona maja, sest minna olle sinno õiges löidnu selsinnatsel ajal.“

Ninf se sündi tuhhat kuus sadda ajastaiga perran ilma lomist, kui we uppotus nakkas ma päle tulles.

Ninf Noa läts laiwa sisse omme kolme poi: gega, ninf omma naisega, ninf poige naištega, üllekige kattesä henge. Ninf Noaga ütten läts siwa laiwa eggäuttest ellaja suggust üts esane ninf emmane, ninf kui nemma kif sissen olliwa, sis pand Jummal ust takkast kinni.

Sis lahksiwa kif sure süwuiusse lätte, ninf taiwa aknid awwati ülles. Sis tulli suur wihma saddo ma päle nellikümmend ööd, ninf nellikümmend päiwa. Ninf sedda wet saiwe wäga paljo ma pääl, ni et se laiwa kääwe we pääl, ninf kigeförgemba mäe otsa saiwa weest kattetus.

Sis uppus we sisse ärra kif, mes ma pääl

elli nink ligus — kif linnu taiwa al, nink kif mõtsellaja, nink kif, mes romap ma pääal, nink kif inimisse suggu, nink es jä ülle, kui ennege Noa nink ne, kes temmaga laiwan olliwa.

Nink wessi wõt woimust ma pääal sadda ja wiiskümmend päiwa.

Sis mõttel Jummal Noa päle, nink laste suurt tuuld puhku, nink wessi kahhani ärra, nink Noa laiwa jäije Ararati mäe otsa kinni. Sis teije Noa nellikümne päiwa perrast laiwa akna wallale, nink laste üttele kaarna wälja. Se lennas sinna nink tänna, seni kui wessi ärra kuiwi ma pääalt. Sis laste temma üttele tuwikest wälja, et temma näes, kas wessi jo ma pääalt olles ärrakaddonu. Ent tuwikenne es löwwa mitte jalla warbile maad, nink tulli temma mannu laiwahe taggasi. Sis oot Noa weel seitse päiwa, nink laste jälle tuwikest laiwa wälja. Nink tuwikenne tulli temma mannu taggasi öddango ajal, nink, näitse, ütse ölipu lehhekenne olli täl suun. Sis laste Noa seitse päiwa perra jälle tuwikest wälja; ent temma es tulle ennamb taggasi, sest et ma jo olli ärratahenu. Sis tulli Jummal, nink üttele Noa wasta: „Minne nüüd wälja laiwa, sinna nink sinno naine, sinno poja, nink sinno poige naise, nink kif ellaja, mes laiwan omma.

Kui nüüd Noa eddimäst korda jälle ma päle aste, sis ehhit temma Jehowale üttele altrid ülles, nink pand altre päle omma ohwre andid, nink tennas Jummalat söamest, et temma tedda nink temma suggu ni armolikkust olli hoitnu nink kaitõnu.

Nink Issand wõt sedda tenno ohwrid armoga wasta nink üttele: „Minna ei tahha ennamb maad ärrawandu inimiste perrast. Nink seni

kui ma saisap, ei pea eddespeidi mitte mahha-
 jama kuluw nink pöim, kuluw nink pallaw, suwwi
 nink talw, päiw nink ö.“ Nink Jummal önnist
 Noat nink temma poigi, nink üttel: „Olge sug-
 gulikko nink kaswage nink täütke maad. Nätse
 minna säe ülles omma leppingut teijega, et ei
 pea eddespeidi ennamb we uppotust tullesma ma
 päle. Nink se olgo teile leppingo tähhes, et minna
 nüüd omma wilkakaart panne taiwa pilwe
 sisse. Nink ni saggede kui teije sedda tähte taiwa
 laotusfen näete, ni saggede tulgo teile meelde
 minno leppingo sõnna, et ei pea ennamb ma päle
 tullesma we uppotus, kif lihha ärrahukkutama.“

Nink Noal olli kolm poiga: Sem, Kam nink
 Jawet. Neide kolmest om suggu wötnu kif rah-
 was, mes nüüd ma pääl ellap. Semmi perran-
 tullesja jäiwa hommungo male ellama. Kammist
 tulles kif rahwas, mes louna pool ellap. Nink
 Jaweti suggust omma kif, kes öddango nink
 põhja pool ellawa.

Wiis. Tulle risti. innimenne.

Pattu laine kahhisewa,

Tewa birmo minnule.

Sada Isand! et ne jäwa

Waiis jälle peake.

Paš so sõnna paistnöse

Selgest paista minnule,

Nink mo tötte te pääl hoita,

Sinnul usutawas jäda.

7.

**Noa latse, nink Wabeli torni ülleschhi-
 taminne.**

Wiis. Ep minna tabha jätta.

Üis südda ke om maddal

Taad Jummal üllendap;

Ent kea förk nink kawwal,

Se töttest bukka läap.

Eis hoija, Isand, mo

Et förkust woisse tada;
 So armo mulle sada,
 Eis tunnista ma so.

Nink Noa saije põllomihhes, nink istut wina-
 mäfte. Ent kui temma sest winast jöije, sai
 temma joobnuš, nink teggi henda paljas omman
 teldin. Nink Kam näije omma esša paljast ihho,
 nink and sedda omma kätte wellistile teda wäljan.
 Ent Sem nink Jawet wöttiwa reiwast, panniwa
 sedda omma olla päle, läsiwa taggasiperri, nink
 kattiwa omma esša paljast ihho nida kinni, et
 neide silma tedda es näe. — Kui nüüd Noa
 ülleswirgu, nink sedda teda sai, sis pand temma
 ärawandmist Kammi päle, et temma suggu piddi
 wellistile sullasis sama. Ent Semmit õnnist
 Noa, nink Jawetile kulut temma, et temma suggu
 piddi Semmi teldin ellama. — Perran we
 uppotust elli Noa weel 350 ajastaiga, nink koli sis
 ärra. — Ent figel rahwal ma pääal olli üts keel.
 Sis wöttiwa inimisse kätte, ütte torni ülles-
 ehhitada, kenne harri piddi taiwate künima.
 „Se läbbi“, ütliwa nemma, „teme hennele suurt
 nimme perrantullewa suggu een, nink ei pillota
 meid ka laijale, sest et se torn meid kif kokko-
 juhhatap.“ Ent Jummal tulli mahha kaema
 sedda tööd, mes inimisse latse omman uhkussen
 ettewöttiwa. Nink, näitse, neide ettewõtminne es
 olle sugguke Jummal meele perra. Seperrast
 wõt Jummal rahwa keelt seggada, ni et keake
 ennamb töise kõnnest arwo es sa. Sedda wisi
 jäije neide ehhitaminne poles, nink inimiste
 suggu sai ülle koggona ma ilma wälja laotetus.
 Mälletusšes panti selle kottusšele nimmi Pabel,
 se om: kele ärraseggaminne.

Wiis. Oh wötkem Jummalat.

Las tarkust, armo mul
 Oh, Issand, ehtes olla,
 Las puhtust, kannatust,
 Mo päle waimust tulla;
 Ent fige üllemb särk
 Se olgo maddalus,
 Sis om mul ehtet kül,
 Ja taiwa illosust.

8.

Abrahami kutsuimine.

Wiis. Tulle risti-inniminne.

Lasse omma armo walgust,
 Oh mo önniäteggija!
 Meelt mul walguetada selgest,
 Dlle sa mo oppeja.
 Aia minno sõamest
 Pimmedust nink hämmärust,
 Et ma wiisise so een jäija
 Nink so armo palget kaija.

Kolm sadda ajastaiga olliwa we uppotusfest
 sani möda lännu, nink Noa laste suggu olli
 koggona mailma pääl weerd wötnu; ent Noa
 digus nink waggauš kätte aig aiga möda ifs
 ennamb ma päält ärra. Innimisse jättiwa omma
 Issandat mahha, auwustiwa lojust ennamb kui
 lojat, nink ehhiwa hennele puid nink kiwwe
 wäärjummališ, kedda nemma kumardiwa. Nida
 läts se usk selle aino Jummalat sisse kaotšile,
 paggana pimmedus kätte maad, nink hämmäruš
 rahwa sõamid. Ent Jummal wöt armolikkult
 hoolt kanda, et siski dige ussu põhhi ma pääl
 piddi allale hoijetus sama. Kuulgem, mil wišil
 temma sedda teggi!

Noa wannemb poig olli Sem. Semmi suggust
 olli üts mees nimmega Tارا, Kaldea maan
 ellaman. Nink Taral olli poig Abraham nink
 Abrahamil olli wellepoig Lot. Ne elliwa ütten

lood, ning toitsiwa henda ommist karja ellajist. Ent Sara olli ka wäärjummala orjaja. Seper-
rast üttel Issand Abrahami wasta: „Minne
wälja omma eßsamaalt, ning omma eßsamajast
sinna maale, mes minna sulle sa näütma. Ning
minna tahha sinno sure rahwa eßsaß tetta, ning
sinno õnnistada, ning sinno nimme sures tetta.
Ning sinno sissen peap õnnistetust sama
fik suggu ma pääl.“

Kui nüüd Abrahamile se kästf saije, eßsamaalt
lahku, siß es pea temma mitte nõwwo lihha
ning werrega, enge usk Jummal towotusse
siße, ning jät omma suguwõssa ning sõbrust
mahha, ning läts eßsamaalt wälja. Ning tem-
maga ütten läts temma naine Sara, ning temma
wellepoig Lot. Ent Abraham olli siß seitse-
kümmed wiis ajastaiga wanna. Ning kui Abra-
ham sinna maale saije, mes Jummal tälle olli
towotanu, (sel maal olli nimmi Kanaan) siß
näüt henda Issand jälle Abrahamile, ning üttel:
„Sinno suggule tahha minna sedda maad anda.“
Ning Abraham ehhit ülles Jehowale ütte altrid,
ning nakkas juttust üttema Issanda nimmest.

Ommal wiisl.

Mes Jummal teep, om häste tett';
Ei temma minno petta;
Ta sadap minno õiget teed;
Eest lasse tedda tetta.
Ta heldus om mo ainus rõõm,
Kül ta mo watta kånap,
Kui temma eßi tunnep.

9.

**Abrahami rahholikko melest ning kindma
usjust.**

Wiis. Jesus fige üllemb hä.
Oh! kuiõ kaunis, armas se
Kui its figit wellitse

Rahhul ütte melega
 Ilma kawwalusfeta
 Sest neid tabhax Jssand ka
 Rikkalikkult önnista,
 Enne siin se ilma päää,
 Perrast iggawes ka sääl.

Nink Jummal önnist Abrahami, et temma wäega rikkas saije karjast, hõbbest nink kullast. Ent Lottil, ke Abrahamiga läts, olli ka lambid nink tõprid. Nink Abrahami nink Lotti karjuste waijel olli allati riid nink tülli. Sis üttel Abraham Lotti wasta: „Armas welli, sinno ja minno waijel, nink sinno ja minno karjuste waijel ärra olgo eddespeidi rido. Sefinnane ma ei jöwwa meid möllembid toita. Sis lahkugem parremb armun tõine tõisest ärra, kui et meil rido olles. Nätse meije een om weel paljo maad. Kui sinna sis häle pole läät, sis lä minna kurrale, ehk kui sinna kurrale läät, sis lä minna häle pole.“ Sis tõst Lot omme filmi ülles, nink kaije Jor: dani lagge maad, et sääl kigin paigun wet olli, nink läts sinna ellama. Ent Abraham jäiije omma naise Saraga Kanaani maale ellama.

Abraham nink Sara olliwa möllemba wa Jummal eene, nink elliwa laitmata Jssanda kassun. Ent neil es olle mitte last; sest Sara olli sugguta, nink olliwa möllemba jo ealisse. Nink sündi, et Jummal Abrahami wasia üttel: „Ärra pelga mitte, Abraham, minna olle sinno tuggi, nink sinno suur armopalk.“ Ent Abraham üttel Jummal wasta: „Jssand, Jssand, mes tahhat sinna mulle anda? Nätse minno ello: päiwa läwa otsa, nink mul ei olle mitte suggu.“ Nink Jssand weiije tedda wälja ö ajal, nink üt: „Tõsta omme filmi ülles taiwa pole, nink

loe ärra neid tähte! Kas sinna saat neid ärra-
luggeda?“ — Nink Jõsand üttel: „Mi sures
peap sinno suggu sama.“ Nink Abraham es
mõtle mitte katsite, enge usk kindmalt Jõsanda
sonna sisse, nink sedda arwati tälle õigusses.
Nink Jõsand üttel: „Minna olle se õigewägge-
wänne Jummal, käu minno een, nink olle ussu-
taw. Nink näitse, minna tahha ütte leppingo
tetta sinno nink minno wajjel, nink tahha sulle
suurt suggu anda, nink sinno suggust peawa
kuninga tulles, nink sinno sissen peap
õnnistetuss sama kif rahwas ma päääl.“

Se sonna tähhend, et Abrahami seemnest
pidi õige mailma õnnisteggija tulles, nink
saije sesinnane towotuss sel ajal täudetuss, kui
Jesus Kristus Petlemin sündi. Nink Jummal
sääd selle leppingo tähhes, mes temma Abraha-
miga teggi, umbreleikamist.

Õmmal wiisl

Kes Jummalat ni lassep tetta,
Kui esst tunnep üllewän,
Ei Jummal sedda mahhajätta,
Ehk temmal kül om hädda käen.
Eis sinna usku tunnistat,
Kui ussut häddan Jummalat.

10.

Sodoma nink Komorra lina ärrahäe- tamisfest.

Õmmal wiisl.

Se aig om tõest meil pea käen,
Et Jummal Woig saap jondma,
Nink tõtma sure arwo wäen
Siin rahwalt arwo noudma.
Siis naar saap kallis ollemä,
Kui kif lät hukka tullega,
Mi kui meil kirri üttelep.

Kanaani maa piri päääl olliwa kats lina,

Sodoma nink Komorra liin. Neide linu rahwas es pelga ennamb innimist, ei ka Jummalat, nink neide ello olli täüs tiggedust, nink rojust. Sääl es olle ennamb kui üts ainus mees, ke Jummalat weel pelgas, se olli Lot, Abrahami wellepoig. — Nink sündi üttel päiwal, kui Abraham iste usse een, nink päiw olli pallaw, sis tõst temma filmi ülles, nink näije kolm meest tullewat, nink temma kummard mani, nink pallel neid henne mannu tulla. Nink nemma tulliwa, nink Abraham teggi neile söömaiga, ja nemma söijewa. Nink Jõsand üttel Abrahami wastä: „Ajastaja perrast tahha minna jälle so mannu tulla, nink Saral, so naisel, peap sis poig ollema.“ Ent Sara kuuld sedda usse takkan, nink naard, sest temma olli jo wanna. Ent Jehowa üttel Abrahami wastä: „Misperrast Sara narap? Kas peas ka ütski asfi ollema, mes Jehowa es jöwwas tetta?“ — Sis tousiwa ne mihhe säält ülles, nink kaijewa Sodoma pole; ent Abraham läts neidega, neid saatma. Nink Jehowa üttel Abrahami wastä: „Tännitamisse hääl Sodomast nink Komorrast om suur, nink neide pattu omma wäga rasse, minna tahha neid ärrahäetada ma päält.“ Nink ne kats tõise mihhe (engli) kaniwa säält Sodoma pole, ent Abraham jäi weel Jehowa ette saisma, nink üttel: „Kas sinna tahhat ka õigedat üllekohhutsega ärrahukkata? Ehk om wahhest wiiskümmend õigedat säält linan?“ Jehowa koste: „Kui minna säält linan wiiskümmend õigedat löwwa, sis tahha minna neide perrast fige se paigale andis anda.“ Nink Abraham üttel: „Nätse! ma olle julgunn, Jõsandaga kõnnelda, et ma

kül põrm nink tuhk olle; ehk wahhest saäl löw-
 wis ennzege nellikümmend?“ Jesand üttel: „Ka-
 neljakümne perrast tahha minna armo heita.“
 Nink seddawisi pallel Abraham allandlikkult
 rahwa eest, nink üttel wiimselt: „Ehk saäl ei
 lödita ennamb kui kümme õigedat?“ Nink Jehowa
 üttel: „Minna ei tahha neid ärrahukkata kümneke
 perrast.“ Sis läts Jehowa ärra, nink Abra-
 ham läts taggasi omma paika. — Nink kui
 ne kats engli, kea Abrahamist ärralätsiwa, õddan-
 gus olliwa Sodoma sanu, iste Lot lina wär-
 raja een, nink näije neid tullewat. Sis läts
 temma neile wasta, nink pallel neid, et nemma
 õses temma mannu jäässe. Nink kui nemma
 temma maija tulliwa, sis walmist temma neile
 södmaiga, nink nemma söijewa. Ent enne kui
 nemma olliwa maggama heitnu, sis tulli Sodoma
 rahwas Lotti maja ümbre kokko, nink tännit
 sure hälega Lotti wasta: „Kus omma ne mihhe,
 ke sel õsel sinno mannu omma tulnu? So neid
 wälja.“ Sis läts Lot rahwa mannu wälja,
 nink üttel: „Ärge tekke neile meestile mitte kurja,
 sest nemma omma minno kattusse warjo alla
 tulnu.“ Sis tännitiwa nemma wasta: „Sinna
 wõras tahhat meije sundja olla.“ Sis tüksewa
 nemma wäega päle, nink tulliwa sedda ust ülles
 kangutama. Ent ne engli tõmbsiwa Lotti neide
 seast wälja, nink paniwa ust kinni. Nink neid
 mehhi, ke usse een olliwa, löijewa nemma pimme-
 dussega, nida et nemma ust ennamb es löwwa.

Sis ütliwa engli Lottile, et nemma sedda
 lina saas ärrahäetama, nink anniwa tälle käsku,
 sedda ommile suggulastile teda anda, et nemma
 ütten Lottiga hukkatussest saas ärrapästetus.

Nink Lot kõnnel omme wäimeestega, ent se olli neide melest, kui herdab temma nalja.

Kui nüüd tõisel hommungul haggio nakkas tousma, sis käsüwa engli Lotti rühkma, nink ütliwa tälle: „Tõsse ülles, wõtta omma naist, nink omma kats tüttart, nink pagge ärra, et sinna mitte selle ülleannetu rahwaga ütten hukka ei lä.“ Nink kui temma weel aigu wiit, sis wõttiwa engli tedda kätpite, nink weijewa tedda, nink temma naist, nink kats tüttart linast wälja nink ütliwa: „Rühhi, nink päästa omma henge! Ärra kaego mitte tade, nink ärra jägo ka mitte saisma lagge pääl, enge rühhi sinna mäe päle, et sinna hukka ei sa.“

Nink päiw olli tousnu ma pääl, kui Lot ommatsidega linast ärrapagges. Sis last Jummal Sodoma nink Komorra lina päle saddada weewlid, törwa nink tuld taiwast, nink häet ärra tullega fik neide linu kottust nink rahwast nink ellajid. Nink neide ärrahäetetu linu assemele saije üts suur jerm, mes täamba päiwani sola ehk kolu jermes kutsutas, sest et fik ellaja selle järwe solatsest weest ärra koolwa.

Ent Lotti naine, kes engli käsüwa wasta teggi, nink tade kaije, saije säälsamman paigan sola tulbas.

Ommal wiisl.

Nüüd wirgu ülles aigsast,
 Ni heikap Jummal Poig,
 Ke rühhip tulla taiwast.
 Sest walwke; nüüd om aig;
 Se Isfand tabhap tulla,
 Päiw öddangule läap,
 Taht meile kohhut moista;
 Kes ta een saisma jäap?

Abrahami usfufae minne.

Wiis. Ma so pool! Jesu tännita.

Ma pea ifkes maadlema,

Mul abbis, Jēsand, tōtta!

So wāega mo finniia,

Et ma woi kindmalt saista.

Kui kiusus tulley, kela sa,

Et se ei te mul hādda.

Sā woiit tetta,

Et ma jā kahjota

Ma tija, sa ei jätta!

Jummal olli Abrahamile towotanu, et temma naine Sara talle ütte poiga pididi ilmale toma. Ehk nüüd kül Abrahamil surembat lotust es woi olla, suggu sada, sest temma olli jo wāega ealinne, siiski es mõtle temma mitte katsite, enge loot kindmalt Jummalala päle. Nink se kindma usk arwati talle õigusse, nink Jummal and talle weel wannausse sedda rõmo nätta, et Sara ütte poiga ilmale tõije, kedda nemma Isakis nimmetiwa. Nink wannemba armastitiwa Isakit wāega, sest et temma neide ainus lats nink se towotetu poig olli, kelle läbbi kif mailma rahwas pididi õnnistetud sama.

Nink sündi, mõnne ajastaja perrast et Jummal Abrahami usku wõt kaemisse päle panda, nink hõikas tedda „Abraham!“ Nink temma üttel: „Siin ma olle.“ Nink Jummal üttel: „Wõtta omma poiga Isakit, nink minne Morija maale, nink ohwerda tedda saäl pallotus-ohwris ütte mae pääl, mes ma sulle tahha näütada.“ Sis tõssi Abraham hommungult warra ülles, pand omma eesli saddulatte, nink wõt kats poisi hennega nink omma poiga Isakit, nink lahki puid pallotus-ohwri tarbis, nink wõt, ja lats sinna

paika, mes Jummal tälle olli üttelnu. Kolman-
dal päiwal töst Abraham omme filmi ülles, nink
näggi sedda paika kawwest. Sis üttel Abraham
ommile poistile: „Jäge teije sija eesliga; minna
nink se poisikenne tahhame sinna minna, nink
kui meije olleme kummardanu, sis tulleme jälle
teije mannu taggasi.“ Nink Abraham wöt
pallotus-ohwri pu, nink pand sedda omma poja
Isaki sälga, nink wöt henne kätte tuld ja weist,
nink nemma lätsiwa möllemba toine toisega.
Sis üttel Isak omma essa Abrahami wasta:
„Essa!“ Nink temma üttel: „Siin ma olle,
minno poig.“ Sis üttel poig essa wasta: „Nätse,
siin om kül tuld ja puid, ent kos om pallotus-
ohwri woon?“ Nink Abraham üttel: „Mo poig
kül Jummal hennele kaep wona pallotus-ohwris.“
Nink nemma lätsiwa jälle möllemba toine toisega.
Kui nemma nüüd sinna paika saijewa, mes
Jummal tälle olli üttelnu, sis teggi Abraham
sinna altrid ülles, nink sääd ne pu sinna päle,
nink keut omma poiga Isakit kinni, nink pand
tedda altri päle ülles puije päle, kunit kät
wälja, nink wöt weitse, omma poiga ärratappa.
Sis hõikas tedda Jõsanda engel taiwast, nink
üttel: „Abraham, Abraham!“ Nink temma üttel:
„Siin ma olle.“ Sis üttel engel: „Ärra panne
kät omma poja külge, nink ärra te tälle middake,
sest jubba nüüd ma tunne, et sinna Jummalat
pelgat, nink et sinna ka omma ainust poiga
minnuse ei olle keelnu.“ Sis töst Abraham
omme filmi ülles, nink, nätse, ütš oinas olli
temma taggan wõßsun ommist sarwist kinni jänu,
nink Abraham lätš sinna, wöt oina, nink ohwerd
tedda pallotus-ohwris omma poja aßsemel.

Nink Jssanda engel hõikas tedda jälle taiwast
 nink üttel: „Minna olle henne man wandnu,
 ütlep Jssand; selle et sinna ollet sõnnawõtlik
 olnu, nink ei olle mulle ka omma ainust poiga
 keelnu, siis tahha minna sinno semend õnnistada,
 nink sinno suggu sago ni paljo, kui tähhe taiwan
 nink liiw merre weren, nink sinno seemne
 läbbi peap õnnistetud sama kii rahwas
 ma pääl.

Wiis. Mes murret südda kannap.

Ehk Jssand weidi wiwis

Se rõmotunniga,

Nink näüs jo sinno filmist,

Kui tabbas unneta;

Meelt siiski ärra heitko,

Täl om üre eõsa-arm,

So usk ifs kindmäs jägo,

Kul tullep pea rõdm.

12.

Jsaki naise wõtmisfest.

Wiis. Kes Jummalat ni lassev tetta.

Kiif olgo ni kui Jummal tahhap,

Ke figeasja teggija,

Kui temma sinno eõsa jaggap,

Ni peat rahhul ollema.

Kul Jummal tijap selgede,

Mes tarbis tullep kelleke.

Nink Sara, Abrahami naine olli wanna
 sadda katskummend ja seitse ajastaiga, nink koli
 ärra. Nink Abraham if omma naist, kedda
 temma olli armastanu otsani. Nink Abraham
 olli eõsi ka wanna, nink ealinne, nink Jssand
 olli tedda õnnistanu temma ello päiwil fige-
 suggutse ihho nink henge häga. Nink Abraham
 es tahha mitte omma pojale naist wõtta Kana-
 ani rahwa tüttarlaste seast, sest et nemma wäär-
 jummalid kummardiwa. Seperrast lähhat tem:

ma omma figewannemba sullast Eliesert omma
 essa male*), et temma säält Isakile ütte naist
 wõttas temma sugguwõssast. Nink Elieser wõt
 kümme kamelid, nink kiksuggust hõbbe ja kuld-
 warra ütten, nink nakkas tee päle minnema sinna
 lina, kon Abrahami suggulasse olliwa ellaman.
 Nink selle lina een olli üts kairw, kon ellajid
 jodeti. Nink lina tüttarlatsse tulliwa iks õddango
 ajal kairwust wet toma. Kui niüd Elieser ka
 õddango pole sinna kairwo mannu saije omme
 kameldega, siis pallel temma Issandat, et Is-
 sand tälle essi ütte tähte annas, kost ta ärra-
 tunnes, kedda temma neide tüttarlatsse seast Isa-
 kile peas naises wõtma. Nink temma üttel:
 „Se olgo mul tähhes: kes neide seast henda
 armolikkust minno wasta näütap, sedda tahha
 minna otsi omma essanda pojale naises sada.“
 Nink kui temma weel nida kõnnel omman sõa-
 men, näitse, siis tulli Repekkä, Petueli, Abra-
 hami welle poja tüttar, linast wälja, kairwust wet
 ammutama. Nink kui temma omma weannumat
 olli täütnu, siis tulli Elieser temma mannu, nink
 üttel: „Anna mulle weidikest juwwa ommast we-
 annumast!“ Nink temma and tälle hä melega,
 nink üttel: „Aggo sinno ellajile ka wet tarbis
 lät, nink nakkas ka neile wet kairwust ammutama,
 nink we moldi kaldama. Kui niüd Repekkä
 kif kamelid olli ärrajootnu, nink Elieser temma
 sõame heldust ärratuus, siis awwas temma omma
 warra ülles, nink wõt wälja kuldehtet, nink
 kallid sõrmussid, nink kink tälle, nink kusse:
 „Minno tüttar, üttele mulle, kelle lats sa ollet?“

*) Se olli Kaldäa ma, kost Jehowa Abrahamile olli kasku andnu
 wälja minna se towotetu Ranaani maale.

Nink temma koste: „Minna olle Petuesi tüttar.“
 Sis küsse Abrahami sullane temmalt: „Kas
 om meil sinno esfamajan maad õses jada.“
 Nink temma üttel: „Meije man om rumi kül
 sinnole nink sinno ellajile õdmajas jada.“ Sis
 kummard Elieser, nink tennas Isandad nink
 üttel: „Kittetu olgo Jummal, ke minno siin
 wõbran maan minno esfanda Abrahami hõim-
 laste mannu om saatnu.“ Nink Repekka joosf-
 lina, nink kõnnel koddun ärra fik, mes kaiwo
 man olli sündinu. Nink Repekka welli Laban,
 kui temma sedda kuuld, sis joosf temma Eliesre
 mannu wälja, nink pallel tedda, henne mannu
 õdmajas sisse tulla. Nink Laban päst kamelid
 wallale, pand neile õlgi nink sõta ette, nink wal-
 mist Eliesrele sõdõmaiga. Ent Elieser üttel:
 „Minna ei sõ mitte enne, kui minna omma asja
 olle ärrakõnnelnu.“ Sis ütliwa nemma: „Kõn-
 nele!“ Nink temma üttel: „Minna olle Abra-
 hami sullane. Nink Isandad om minno esfandat
 rohkeste õnnistanu Kanaani maan, nink om täl-
 le andnu lambid ja hãrgi, hõbbe ja kulda, salla-
 sid ja nãutsikuid, kamelid ja eeslid. Nink Abra-
 ham om minno saatnu sija temma esfamale, et
 minna temma pojale Isakile ütte naist wõttas.“
 Nink Elieser kõnnel fik sedda asja, mes kaiwo
 man olli sündinu, nink küsse wiimselt: „Kas teije
 nüüd tahhate minno esfandale sedda armo nãu-
 tada, nink temma pojale teije tüttart naises an-
 da?“ Sis koste Repekka essa nink temma welli:
 „Se tulley Isandast. Sãal ei woi meije wasta
 panda.“ Nink essa üttel tõisil hommungul omma
 tüttre wasta: „Kas sinna tahhat selle mehhega
 minna?“ Nink temma üttel: „Minna tahha.“

Sis sadiwa nemma Repekkat te päle, nink õn-
nistiwa tedda, nink jättiwa tedda Jummalaga.
Sis lats Repekka Abrahami sullasega, nink
saijewa Kanaani male. Ent Izaak olli wälja
lännu nurme päle, nink pididi palwust öddango
ajal, nink töst omme silmi ülles, nink näije kaw-
west kamelid tulleswat. Nink kui Repekka Iza-
kit näije, sis üttel temma Eliesre wasta: „Kes
om se mees, kes meil sääl nurme pääl wasta
tulles?“ Nink Elieser üttel: „Se om Izaak,
minno esanda poig.“ Nink kui nemma tõine
tõise mannu saijewa, sis kõnnel Elieser Isakile
fik sedda asja, kuis se olli sündinu. Sis töst
Izaak Repekkat mahha kameli säljast, nink wei-
jedda omma esä maija, nink wõt tedda naises,
nink armast omma naist ligest sõamest. Nida
saije Isaki südda jälle rõmustetus päle omma
armsa emma surma. Nink Abraham õnnist omme
latsti, nink and Isakile fik omma warra nink
häär. Nink Abrahami jõud löppi, nink temma
kõli ärra rahholikkun wannausse põlwen, nink
tedda matteti mahha omma naise Sara kõrwale.

Wiis. Kes Jummalat ni laesey tetta.
Sis wötta wiimselt sedda nõwwo:
Te tödd nink palle Jummalat.
Iks anna laulden tälle auwo,
Kui sinna kurja kannatat.
Ke Jummalast ei taggane,
Ei Jummal sedda unnetat.

13.

Jakob ja Esaw.

Wiis. Ke jo mötley henda saiwat.
Ärra andko lihhal perra,
Jätta mahha himmustust.
Täüdat sinna himmu ärra,
Näet sa jälle pimmedust.

Isakil olli Repekkaaga lats poiga; ne olliwa

katsikesse. Eddimanne olli ihhust karwane, nink panti tälle seperrast nimmi Esaw; ent töisel olli nimmi Jakob. Nink kui nemma sures saijewa, sis löije Esaw jahhi; nink põllo-mihhes, ent Jakob elli ennambide koddun esamajan. Nink Jsaak armast Esawit, ent Repekka armast Jakobit ennamb. Nink johtu, kui Esaw ütškörd mötsast wässinu koddu tulli, nink näije, et wellel läätsa roog olli kedetu, sis üttel temma Jakobista: „Anna mulle sest ruuwast süwwa.“ Ent Jakob üttel: „Mü mulle eddimält omma eensündimisse*) öigust ärra.“ Nink Esaw üttel: „Ma pea ommete ärrakoolma; mes mul sis eensündimissest kaswu saap?“ Nink temma möije welle kätte ärra omma eensündimisse öigust. Sis and Jakob Esawile läätsa ruwwa. Nida põlg Esaw ärra omma eensündimisse öigust.

Nink sündi, kui Jsaak olli wannas lännu, nink temma silma pimmedas, sis taht temma omma poiga Esawit weel enne surma önnistada, nink tälle eensündimist kätte jaggada. Nink Jsaak üttel Esawista: „Wötta omma jahhi riista, nink lasse mulle mötsa linto, nink te mulle roga, mes mul mele perrast om, et ma sö ja sinno önnista enne, kui ma ärrakole.“ Kui nüüd Esaw mötsa läts püdüst otsma, sis and Repekka Jakobile nõwwo, kats hääd kitsekest tappa, nink lubbas neist roga walmistada, nida kui Jsaak sedda armast. Nink käsk Jakobit ruwwa esale wija, et essa söds nink tedda önnistas enne koolmist. Jakob pand kül eddimält emma nõwwule wasta, ent emma es jätta tedda rahhul seni kui temma sönnale perraand.

*) Eensündimanne olli üts öigus, nink perra wannemb poig esä käest surembat önnistust nink maja warra saije.

Sis wõt Repeffa Esawi reiwid, nink pand
neid Jakobile sälgä, nink neid kitse nahku mäht
temma temma kää nink kala ümbre, et essa
mõtles tedda Esawit ollewat. Nink Jakob läts
ruwwaga, mes emma olli tennu, Isaki mannu
nink pallel tedda, et temma söös nink tedda õn-
nistas. Sis kuts Isak Jakobit mannu, putte
tedda nink üttel: „So hää om ni kui Jakobi
hää, ent kää omma Esawi kää karwatse.“ Nink
Isak küsse: „Kas sinna ollet minno poig
Esaw?“ Nink Jakob üttel: „Minna olle.“
Sis söije Isak sest ruwwast, nink õnnist Jako-
bit päle sõmist eensündimisse õnnistussega, nink
sääd tedda wallitsejas ülle koggona essamaja.
Kui nüüd Esaw koddõ tulli, nink teda saije,
et eensündimisse õigus nink õnnistus olli
Jakobi kätte sanu, sis läts temma wäega wi-
hatses nink üttel: „Minna tahha omma welle
ärratappa, sest et temma mulle sedda om tennu.

Wiis. Me Isand Krist Jordani jöest.

Mo silmi, Isand! wallitse
Et kurja näggemisse
Ehk ilma wiis ei fihhota
Mo julge ello siise;
Ent se mes ausa, puhhas, hä,
Mes engli hulk ka nõwwap,
Mes sinno meelt ei kurbasta,
Mes taiwast mulle awwap,
Se olgo minno himmu.

14.

Jakobi ärrapaggeminne nink orjus Labani majan.

Wiis. Mo Jesus kallimb ello.
Mo meel nüüd wõtu olgo,
Mo jalla kängitu,
Mul meelde ifkes tulgo,
Et taiwa teed ma käu.

So rist om minno tēp,
 Se usk mo taiwa tēp,
 Se päääl ma ülles lä
 Säääl taiwan om mo hä.

Ent Nepekka peljas Esawi wiחה Jakobi
 wasta, seperrast and temma Jakobile nõwwo,
 äkkitselt ärräpaggeda Kaldeamale, kun emma
 suggulasse olliwa ellaman. Nink Jsaak jät om-
 ma poiga Jummalaga, nink üttel: „Se tige
 wäggewänne Jummal õnnistago sinno, nink tekko
 sinno sures rahwas, nink andko sulle Abrahami
 õnnistust, sulle nink sinno seemnele!“ — Nink
 Jakob läts, nink õddang tulli päle, ja päiw läts
 lojale. Sis jai temma ütte paika, nink pand
 päääd kiwwe päle, nink jaije sinna õses magga-
 ma. Nink temma näggi und säälsamman pai-
 gan, et ütš reddel sais ma päääl, ent temma otš
 küünd taiwate, nink Jummala engli olliwa ül-
 lesminneman ja mahhatulleman. Nink nätse!
 Jehowa sais säääl päääl, nink üttel Jakobi was-
 ta: „Minna olle Jehowa, so esša Abra-
 hami nink Jsaaki Jummal; se ma, mes
 päääl sa makkat, sedda tahha ma sulle,
 nink so suggule anda. Nink sinno sis-
 sen, nink so seemne sissen peap kif ma-
 ilma suggu õnnistetust sama. Nink nätse,
 minna olle sinnoga, nink tahha sinno hoita ki-
 gin paigun, sest minna ei tahha sinno mitte
 mahhajätta, seni kui minna te, mes ma sulle
 olle üttelnu.“ Nink kui Jakob unnest ülles-
 wirgu, sis üttel temma: „Tõeste om Jehowa sen-
 sinuatsen paigan! Siin ei olle muud kui Jum-
 mala kooda, siin om taiwa wärräj!“ Nink
 hommungo warra, kui temma üllestõssi, sis wõt
 temma sedda kiwwe, mes temma pähhitsen olli

olnu, nink saad tedda mälletusšes ülles, nink nimmet sedda paika Petelis, se om: Juumala kodda. — Nink Jakob läts eddesi, nink sai Kaldea male, emma suggulaste mannu, nink jaije sinna ellama emma welle, Labani, maija. Saał piddi Jakob omma pattu karristust kandma, nink tetti temmaga nisamute, kui temma omma welle Esawiga olli tennu. Sest Labanil olli kats tütart. Wannembal kel nimmi Lea, olliwa madala silma, ent noremb, kel nimmi Rahel, olli illusa näoga. Nink Jakob üttel Labani wasta: „Tekkem tõine tõisega leppingut! Minna tahha sinno seitse ajastaiga orjata sinno noremba tüttre Raheli perrast.“ Nink Laban kinnit sedda leppingut, nink üttel: „Parremb om tedda sulle anda kui wõra mehhele — ja minno mannu!“ Nink Jakob orjas sedda leppitetu aiga, nink ne ajastaja olliwa täl kui päiwa, sest et temma Rahelit wäega armast. Kui nüüd Jakob Labanit seitse ajastaiga olli orjanu, sis es anna Laban tälle mitte Rahelit, enge Leat naises. Nink Jakob üttel Labani wasta: „Misperrast ollet sa minno nida petnu?“ Laban üttel: „Ei sunni meije maal norembat tüttart enne kui wannembat mehhele anda. Ent minna tahha sulle norembat ka naises anda, kui sa minno weel tõisi seitse ajastaiga orjat.“ Nink Jakob teggi nida, nink saije sis ka wiimselt Rahelit naises.

Wiis. Mo Jesus kallimb ello.

Kif juretuš nink pattu

Reid kurje himmu ka,

Mes sunnis mahhajatta,

Ma tahha paggeda,

Ma tahha tõtte teed,

Mes taiwa pole lät,

Eiin kãwwa lõpmata.

Oh Jummal awwita!

Jakob lät Labani mant omma esfamale taggasi.

Wiis. Mes murret südda kannap.

Sa peat Jäsa uskma,
Sis kässi häste käüp,
Nink temma tö pääl lootma,
Sis so tö saisma jääp
Sest murrest ei sa abbi,
Ei ka sest kurbusest;
Ent öige palwe läbbi
Saap abbi esä käest.

Nink Jäsand üttel Jakobi wasta: „Minne jälle taggasi omma esfamale, minna tahha sin-
noga olla.“ Nink Jakob läts sis ärra Labani
majast sinna esfamale taggasi, kost temma olli
tulnu, kui temma omma welle eest ärrapagges
Labani mannu. Nink temma wöt hennega omme
naisi ja latsi, sullasid ja ellajid, nink fik minka-
ga Jummal tedda Labani man olli önnistanu.
Nink te pääl todi tälle sönnumid, et Esaw,
temma welli tälle wasta tulles, ja nelli sadda
meest temmaga. Sis nakkas Jakob wäega pel-
gama, nink puhkas Jäsanda pole: „Minna ei
olle wäärt fik sedda armo, mes sa omma sullas-
selle ollet näutnu, ent siski palle minna sinno
weel, pästa minno nüüd ka ärra minno welle
käest.“ Nink Jakob lähhat omma wellele wasta
paljo andid, temma wiha melitama. Nink tem-
ma jäije ütfinda, nink es tulle und temma silmi,
nink temma tössi öö ajal ülles, nink näitse, üt-
s mees madel kangeste temmaga seni kui hom-
mungo haggio nakkas tössema. Nink Jakobi
pusa liikminne ligus assemelt ärra maadlemis-
sen. Nink kui se mees taht ärraminna, sis pididi
Jakob tedda kinni nink üttel: „Ei ma lasse

sinno mitte, kui sa minno ei õnnista!“
 Nink se mees üttel tälle: „Sa ollet maadlenu
 Jummalaga ja inimissegaga, nink ollet woimust
 sanu. Seperrast ei pea sinno ennamb Jakobis
 enge I sraelis *) kutsutama. Nink Jakob küsse
 temmalt: „Et anna mulle omma nimme teda?“
 Ent Temma üttel: „Mes sa mo nimme nõw-
 wat?“ Nink Temma õnnist tedda säälsamman
 paigan. Sis tuus Jakob ärra, et Issand essi
 tedda olli õnnistanu, nink tälle wastset meelt
 nink julgust andnu, ommale wellele Esawile was-
 taminna. — Nink Jakob nimmet sedda paika
 Pnielis; sest, üttel temma, ma olle Jummalat
 palgest palgeni nännu, nink mo heng om pää-
 tetu! — Nink päiw tõssi ülles, kui temma Pnie-
 list möda läts, nink temma lonkas tõisest pufast.
 Nink Jakob tõst omme filmi ülles, nink nätse,
 Esaw tulli, nink temmaga nelli sadda meest.
 Nink Jakob kummard henda seitse kōrd male,
 seni kui temma omma welle mannu saije. Ent
 Esaw joost tälle wasta, nink wõt tedda kala
 umbre kinni, nink and tälle suud, nink nemma
 iksiwa mõllemba. Nink Esaw es tahha wasta-
 wõtta neid andid, mes Jakob tälle olli saatnu,
 ent wiimselt, kui Jakob perra es jätta, sis pididi
 temma neid wasta wõtma. Perran sedda jät-
 tiwa welle tõine tõist jälle Jummalaga, nink
 Esaw käänd omma kōddo pole, ent Jakob läts
 omma essa I saaki mannu ellama. Nink I saak
 olli sadda kattesja kummend ajastaiga wanna, nink
 temma joud lõppi, nink temma kōli ärra, nink tem-
 ma poja Jakob nink Esaw mattiwa tedda mahha.

*) Se nimmi tähhendap hedra kelen Jummalaga maadleja.

Wiis. Mes murret südda kannap.
 Kif Jēsa hoolde anna,
 Ke targast wallitsep,
 Sis woit sa immes panna,
 Kuis tō kif förda läap.
 Se waiw saap pea kääntus,
 Mes weel so kurbastap:
 Rõõm Jummalast saap antus
 Kui omma aiga näep.

16.

Josep nink temma unnenäggeminne.

Wiis. Jesus ke mo lotus om.
 Lasse Dünisteggija,
 Kaddeust nink förkust mulle
 Hirmsas sada; awwita
 Jkkes perran kääwa sülle.
 Sis woi minna lota ka,
 Sinno auwo perranda.

Jakobil olliwa katstöistkummend poiga*). Nink temma armast Josepit ennamb, kui kif omme töisi latsi, sest et Josep tälle wannausßen olli sündinu, nink Jakob teggi tälle ütte kirriwa särgi. Kui nüüd welle näijewa, et essa tedda ennamb armast, kui neid, sis naksüwa nemma Josepit wihkama. Nink se wiחה läts neil päiw päiwast surembas, sest et Josep essale kif ärra: üttel, mes nemma sallajan essa mele nink tahtmisse wasta ettemöttiwa. Nink Josep näggi und, nink üttel omme welliste wasta: „Kuulge sedda und, mes minna olle nännu! Meije ollime nurme pääl wiחku feutman, nink nätsse minno wiחk tössi ülles, nink jäije püsti saisma; ent teije wiחhu saisiwa minnu wiחhu umbre, nink kummardiwa tedda.“ Sis pahhandiwa henda welle temmast, nink ütliwa: „Kas sinna meije ülle tahhat wallitseda?“ Nink nemma wiחka-

*) Neide nimme omma: Ruben, Simeon, Lewi, Juda, Dan, Nawtali, Kad, Aser, Jsaškar, Sebulon, Josep nink Penjamin. — Josep nink Penjamin olliwa Raheli latse.

siwa tedda weel ennamb selle unne perrast, mes temma olli nannu. Päle sedda näije temma töist förda und, ninf kónnel sedda ka ommile wellis- tile, ninf üttel: „Nätse! minna näije, et päiw ja ku, ja útstöistkummend tähte minno kummar- diwa.“ Ninf kui esä sedda kuulda saije, sis üttel temma Josepi wasta: „Mes unnenäggo se om, mes sa ollet nannu? Kas minna ja sinno emma ja sinno welle peawa tullesma sinno kum- mardama?“ Ninf temma welle saiwa wäega wihsatses temma päle, ent temma esä piddi neid sönnu melen.

Wiis. Dh wötkem Jummalat.

Kas tarkust, armo mul
 Dh Jesus, ehtes olla,
 Kas puhtust, kannatust
 Mo päle waimust tulla;
 Ent fige üllemb särk
 Se olgo maddalus,
 Sis om mul ehtet kül,
 Ja taiwa illufust.

17.

Josepit müwwas ärra.

Dmmal wiisl.

Se peap ma pääl sündima,
 Mes Jummal tahhap taiwan.
 Ei jätta temma abbita,
 Ke tedda pallep waiwan.
 Kui innimin
 Om hädda seen,
 Ninf temmast abbi odap,
 Sis kaitsetas
 Ninf pästetas,
 Ke temma päle lodap.

Josepi welle lätsiwa Sikemi, omma esä karja hoitma. Ninf Jakob üttel Josepi wasta: „Minne, ninf kae perra, mes so welle tewa, ninf kuis karjaga luggu, ninf to mulle sönnumid tag- gasi.“ Ent kui temma welle tedda jo kawwest

näijewa, sis ütliwa nemma tõine tõise wasta: „Kae, kas saäl ei tulle se unnenäggeja! Läksem, nink tapkem tedda ärra!“ Ent temma wannemb welli Ruben üttel: „Ärge wallage mitte werd; heitkem tedda ennembide sinna hauda, mes saäl lanen om.“ Ent Ruben üttel sedda, et temma Josepit õõ ajal taht hawwast wäljatõmmada, nink sallajalt essa mannu taggasi sata. Nink nemma wõttiwa sedda nõwwo kuulda, nink kui Josep neide mannu saije, sis hariwa nemma tedda finni, nink heitiwa tedda sinna hauda, mes Ruben olli tähhendanu; ent se haud olli tühhi, nink es olle mitte wet sissen. Sis istewa nemma mahha leiba sõma, ent Ruben olli neist ärralännu. Nink nemma tõstiwa omma filmi ülles, nink näijewa kaubamehhi kameldega teed möda tulleswat, ke Egiptusse male lätsiwa. Nink Juda üttel omme welliste wasta: „Mes kassu meil sest saap, kui meije omma welle ärratappame? Läksem nink mügem tedda neile kaubameestile ärra.“ Nink tõise kittiwa sedda nõwwo, nink lätsiwa, nink tõmbsiwa Josepit hawwast wälja, nink mõijewa tedda kattelümne hõbbe tükke eest ärra. Ent Ruben es tija sest middake, enge läts õsel hawwa mannu, nink taht Josepit wäljatõmmada. Ent kui temma poisi hawwan es löwwa, sis tulli temma welliste mannu taggasi, nink üttel tänniten: „Pois ei olle ennamb saäl! Mes ollete teije tennu? Kohhes teije tedda ollete pandnu? Mes minnust nüüd esfi saap!“ Ent tõise welle tappewa ütte noort sikkä, kästewa Josepi kirriwa särgi sikkä werre sisse, nink lähhätiwa sedda essale, nink lasiwa tälle ütelda: „Sedda olleme meije

lõidnu, kae essi, kas se Josepi särk olnes?“ Ent Jakob tuus seddamaid Josepi särki ärra, nink üttel: „Se om minno poja särk, kurri ellaj om tedda ärrasõnu!“ Nink Jakob ik hallelikkult omma armsat poiga. Kül tulliwa poja nink tütre tedda trõõstma, ent Jakob es tahha ennamb henda laske rõmustada, nink üttel: „Nüüd lä minna murrega omma poja mannu hauda!“ Ent ne kaubamihhe weijewa Josepit Egiptusse male, nink mõijewa tedda ärra Potiwarile, ke olli kuningaga Baraoni eddimanne tener, nink sõawäe pälik.

Wiis. Mes Jummal teep om häste tett’.

Mes Jummal teep om häste tett’;

Se pääl ma lasse saista,

Ehk ma kül saggest silmarwet

Mo waiwan lasse joosta.

Sa tahhat jo,

Dh Eäsa, mo

Ikš omma hoolde wõtta;

Seft lasse ma so tetta.

18.

Josepit heidetäs wangitorni.

Dmmal wiisil.

Mo armas Jummal awwita,

So häddan perranouda,

So käsku melen piddada,

Nink armo pole jouda.

Dh lasse mo,

Kui palle so,

Ikš abbi sinnult lõida;

Nink häddan ka

Mo awwita

Hend kurja tõ eest hoita.

Josep elli nüüd Egiptusse maal Potiwarimajan. Nink Josep olli wagga nink jummalapelglik, nink lõis armo Jummal ja innimiste

een. Nink Potiwar piddi temmast suurt luggu, fests et temma ärratuus temma moistust ja ussutawust. Seperrast usk temma omma koggona majapiddamist temma kätte, nink sääd fik omma perret, nink warra Josepi hole nink wallitsusse alla. Nink Jummal önnist Josepi perrast Potiwari maija, nink fik tö, mes Josep ettewöt, se läts häste kërda. Ent Josep olli illus näust, nink Potiwari naine heit omme filmi temma päle. Nink sündi üttel päiwal, kui nemma möl-lemba ütfinda olliva kambren, et Potiwari naine Josepit kiusas, Jummal kässu wasta teggema. Ent Josep üttel tälle: „Kuis peas minna ni suurt pattu teggema, nink Jummal wasta patma? Sis haard naine tedda särgi silust kinni. Ent Josep jat omma särgi temma kätte, nink pagges essi ärra. Sis läts Potiwari naine wihhatses, nink wöt kurja nõwwo, Josepit hukka sata; nink lass jalla päält Potiwarit kutsu, nink kaibas ja wöls Josepi päle, et temma tedda elles teotanu, nink tahtnu tedda kurja pole kiusada. Kui nüüd Potiwar omma naise kōnnet kuuld, sis saije temma wäega wihhatses Josepi päle, nink käss tedda wangi torni heita, sinna paika, kon krunninga wangi kinni peti. Ent Jesand lass Josepil armo löida wangi hoitja een, et sesamma fik wangi temma käre alla pand. Niida olli sis Jesand ka wangi tornin Josepiga, nink and önnistamist figele, mes temma ettewöt.

Dmmal wist.

Kes Jummalat ni lassep tetta.

Kui essi tunnep üllewän,

Ei Jummal sedda mahha jätta,

Ehk temmal kül om hädda käen.

Sis sinna usku tunnistat,

Kui usfut häddan Jummalat.

Josep selletap wangitornin kats unne- näggo ärra.

Dummal wiſil.

Meš Jummal teep om häšte tett;

Hä tahtminne om tälle.

Kif, meš om temmast tallitet

Se näüdap sedda mulle.

Ta tijap jo, ka häddan mo.

Itš häšte ülleſpitta:

Ma laſſe tedda tett.

Ent ſündi, et kunningaš Barao olli kätte omma üllemba teenride päle ſüda löidnu, nink laſſ neid ka ſinna wangitorni heita, kon Josep kinni olli, nink anti neid Josepi kätte, et temma neide perra pididi kaema. Ütš neift olli kunninga keldre üllekaeja, nink töine kunninga kōgi üllekaeja.

Nink ſündi, et möllemba üttel öſel und näi-
jewa. Nink Josep tulli hommungult neid kaema, nink löiſ neid kurba näoga, nink küſſe neilt: „Miſperrast ollete täamba ni kurba?“ Nink nemma koſſiwa nink ütliwa: „Meije olleme täamba öſel und nännu, nink ei olle keddagi, keš meile sedda ärraſelletaš.“ Nink Josep üttel neide waſta: „Selletaminne om küł Jummalala perrast, ent ſiſki üttelge, meš teije unnen ollete nännu!“

Nink kunninga keldre tener üttel: „Minna näije ütte winapuud henne een, ſel olli kolm oſſa, nink ſe winapu haljend, kaſwi nink häits, nink temma marja olliwa walmiſ ſanu, nink Barao-
ni karrikaš olli mo kääen; nink ma wōtti neid winamarju, nink pitsiti neid katiſki karrika ſiſſe, nink anni karrika Baraoni kätte.“ Nink Josep üttel: „Se om ſe unne ſelletuſ: Kolm oſſa omma kolm päiwa. Enne kui kolm päiwa oſſa ſawa, päſtap kunningaš ſinno wangitornist, nink ſäep ſinno jälle ſo ammeti päle, nink ſa annat

jälle nida kui ennegi karrika Waraoni kätte.“
 Nink Josep üttel temma wasta: „Pea minno
 ka melen, kui sinno käsfi häste käup, et sinna
 minno perrast ka Waraonile kōnnelet.“ Pāle
 sedda üttel ka kunninga kōgi üllekaeja, mes tem-
 ma unnen olli nānnu, nink kōnnel nida: „Mul
 olliwa kolm walge korwi pā pāäl; nink pāälmet-
 sen korwin olli kifsuggust sōgi, mes Waraonile
 olli walmis tettū, nink taiwa linnokesse sōiwa sed-
 da korwist mo pā pāält ārra. Nink Josep üttel:
 „Se om selle unnenāo selletus: kolm korwi om-
 ma kolm pāiwa; enne, kui kolm pāiwa otsa sa-
 wa, lassēp Warao so pāād otsast mahhalūwwa,
 nink sinno pu kølge puwwa, nink taiwa linno
 sōwa sinno lihha ārra.“

Nink ōkwa nida, kui Josep olli üttelnu, nida
 sūndi ka mōllembile; eddimāne tener saije kol-
 me pāiwa perrast jälle omma ammeti pāle, nink
 tōist podi pu kølge ülles. Ent kunninga keldre
 üllekaeja es pea mitte Josepi palwet melen, kui
 temma wallale saije, enge unnet Josepit ārra.

Wiis. Kif kallis enge önnistüs.

Dh Isand Jesus awwita

So jälgi perra tulla.

Sa ollet omma armoga

Centirja jätnu mulle.

Dh anna, et ma figile

Sis figest jōwust sedda te,

Mes minna neist ka tahha.

20.

**Josep pāsēp wangitornist, nink tōstetas
 sure auwo pāle.**

Ömmal wiist.

Wiimselt antas Jakobile

Kahelt siiski emmandas,

Wiimselt kääntas Josepife

Tettu häbbi awwus taas.

Wiimselt saap ka Tobiale

Willetsusēst rōmo jälle.

Kats ajastaiga perran sedda et Josep unnes-
näggo wangitornin olli selletanu, näije ka kun-
ningas Barao und, et temma jõe weren sais,
nink näije jöest seitse illusat ja lihhawat lehma
touswat, nink söda pääl söwat; nink näitse
neide perran tousiwa jöest seitse töist kōhheto
lehma, nink söiwa neid lihhawid lehmi ärra.
Sis wirgo Barao ülles, ent temma uinu jälle
maggama, nink näije töist puhku unnen seitse
hääd nink jāmmedat wiljapääd üttest kõrrest tous-
wat, nink näitse perran neid tousiwa seitse peni-
fest nink ärrakuijonu wiljapääd, nink neelsiwa neid
häid nink jāmmedid ärra. Sis wirgo Barao
hommungul ülles, nink laste kii Egiptusse ma-
tarku kokkokutsu, et nemma tälle sedda und selle-
tasse, ent es löita keddagi, ke olles moistnu sel-
letada, mes nesamma unnenäggemisse piddiwa
tähhendama. Wiimselt aste kuninga keldre
üllekäeja Baraoni ette, nink üttel: „Täämba
mälleta minna omma pattu!“, nink kōnnel sis
Baraonile ärra, kuitao Josep katte ajastaja
eest tälle olli wangitornin selletanu, nink et tem-
ma sedda meest kōhhalt olli ärraunnetanu.
Sis lähhat Barao seddamaid Josepit kutsma,
nink lasti tedda sis ussinast wangitornist wälja.
Nink Josep aije omme habbenid mahha, nink
pand töisi röiwid sälga, nink tulli kuninga ette.
Nink kui Barao tälle omma und olli kōnnelnu,
sis üttel Josep: „Jummal om Baraonile teda
andnu, mes temma wöttap tetta. Mōllemba
unnenäo tähhendawa ütte asja. Ne seitse hä
lehma nink ne seitse jāmmeda wilja pä omma
seitse hä wilja ajastaja, nink ne seitse kōhhetu
lehma, nink seitse ärrakuijonu wilja pä omma

seitse nälja ajastaja. Nink, näitse, neil seitsemel ajastajil, mes tulleva, saap üllipaljo wilja fige Egiptusse maal ollema, nink perran neid sawa seitse nälja aasta tulleva, kon suur wilja pudus, nink nalg saap ollema ülle fige Egiptusse ma. Nink et se unnenäggo Baraonil katskõrd om olnu, se tähhendap sedda, et se asfi tõtteste, nink pea saap sündima. Sis kaego nüüd Barao hennele ütte moisslikku nink targa meest wallit-seda, nink pandko tedda fige Egiptusse ma ülle, et temma neil seitsemel suggulikkuil ajastajil lassēs rohkeste wilja korjada, taggawarras selle aja päle, kui ne seitse nälja ajastaja tulleva.“

Nink se kõnne olli Baraoni mele perrast, nink temma üttel Josepi wasta: „Et Jummal sulle sedda kif om teda andnu, sis ei olle ütšik ni tarf kui sinna. Sinna peat nüüd ülle minno maja wallitsema, nink kif minno rahwas peap sulle sõnnawõtlik ollema. Nink ütšinda aujärje polest tahha minna sinnuš suremb olla.“ Nink Barao sääd tedda wallitsejas ülle fige Egiptusse ma, wõt omma sõrmust sõrmest mahha, nink pand sedda Josepi sõrme päle, ehhit tedda kalli rei-wiga nink autähhega, nink last tedda omma tõi-sen tõllan läbbi lina sõita, nink käšf temma een kulutada: „Se om se ma essa, eggauš heitko temma ette põswile mahha!“ Ent Josep olli sel ajal wanna kolmkümmend ajastaiga.

Wiis. Nüüd hengwa inimisše.

Ni sündko minno asfi,

Ni käügo minno käšfi,

Kui Jummal esfi teep.

Kui temma muret kannap,

Ja esfi nouwo annap,

Kül šis kif häste kōrda läap.

Josepi welle tullewa nälja ajal Egiptusse male wilja ostma.

Wiis. Es ma peas Jummalale laulma.

Ni kui aadler siwu alla

Poigi wöttap kaitfada,

Ni om minno nink mo welle

Jummal wötnu kaeda.

Kui ma ilman weel es olle,

Kui mul olli latse meel,

Sis ta mötli minno pääl,

Sis ta walwsi minno ülle;

Kes kül jöwway tedda ka

Se eest öige tennada.

Nink ni kui Josep Baraoni unnenäo olli selle-
tanu, nida sündi se ka. Sest Egiptusse ma kand
seitse ajastaiga ni paljo wilja, et tedda olli ötse kui
liiw merre weren. Nink Josep lasß kige Egiptusse
ma ülle wilja kokkorjada aitu sisse, nink sest
saije ni paljo, et tedda ennamb es olle ärraar-
wata. Kui nüüd ne seitse önnistusse aasta otsa
saiwa, sis tulliwa ne seitse nälja aasta kätte,
nink saije sis suur leiwa pudus ja nalg mitte üt-
sinda ülle Egiptusse ma, enge ka kige ma ülle,
mes Egiptusse ma piri külge putte. Sis olli ka
nalg suur Kanaani maal, kon Jakob ellaman
olli. Nink temma lähhat omme poige kümne-
keski Egiptusse male terri ostma. Ent omma kige
norembat poiga Benjaminit, ke Josepiga üttest
emmast olli sündinu, es lähhata temma mitte
neidega, sest temma peljas, et tal tee pääl wah-
hest önnetust wois johtu. Ent Josep olli wallit-
seja Egiptusse maan, nink möije wilja kige rah-
wale. Kui nüüd temma welle temma ette tulli-
wa, sis heidiwa nemma põlwile mahha, nink
kummardiwa tedda. Sis tuus Josep seddamaid
omme wellitsid ärra, ent nemma es tija mitte,

tedda neide welle ollewat. Kui uüüd Josepi welle temma een põlwiil maan olliwa, siis tulli Josepil se unnenäggo meelde, mes temma essi poisi ean olli nannu, et temma welle piddiwa tullemä ja tedda kummardama.

Ent Josep pand henda wõras omme welliste wasta, nink kõnnel kangede neidega, nink küsse neilt: „Kost teije tullete?“ Nemma ütliwa: „Meije tullemä Kanaani maalt leiba otsma.“ Ent Josep üttel neide wasta: „Teije ei olle wilja otsja, teije ollete tulnu kaema, kon kotsilt se ma wallal olnes, et wois sisse tükki, nink temmast woimust sada.“ Ent nemma wabbandiwa henda, nink ütliwa: „Meid om katstöistkummend wellitsid olnu, ütte mehhe poja, nink näitse se kige noremb om koddu jänu essa mannu, ent üts ei olle ennamb allal.“ Ent Josep üttel neide wasta: „Kui teije õige mehhe ollete, siis jägo üts teist sija wangi taggasi, nink tõise mingo koddu omma õstetu wiljaga, nink toge omma norembat welle minno ette, et minna näe, et teije tõttet ollete kõnnelnu.“

Kui nemma sedda kasku kuliwa, siis ütliwa nemma tõine tõist wasta: „Nüüd tullep nuhtlus meije päle, sest et meije kurja olleme tennu omma welle Josepi wasta, nink es wõtta mitte temma tännitamist kuulda, kui temma meid pal-
 lel omma sõame ohhun.“ Nink Ruben üttel neile: „Kas minna teile siis es ütse: ärge tekke pattu poisi wasta? ent teije es pea luffku minno kõnnest. Näitse nüüd nõwwetas temma werd meije kääst.“ Sedda kõnneliwa nemma omman kelen, nink es tija mitte, et Josep fik ärrämoist, sest temma olli neidega läbbi tõlkja kõnnelnu.

Ent kui Josep neid kuuld nida kõnnelewat, sis käänd temma omma palget neist ärra, nink ik. Kui temma henda nüüd jälle neide pole käänd, sis lasst temma ütte neide seast, kel nimmi Simeon olli, wõtta, nink tedda neide filmi een kinni leuta; ent tõiste kotti kääst temma wiljaga täuta, nink neide teedmata egga mihhele omma rahha mannu panda, nink päle sedda weel toidust tee päle ütten anda. Nink nemma panniwa omme wilja-kotte eesli päle, nink kääniwa taggasi koddu pole.

Nink se sündi, kui nemma omme kotti tee pääl wallale teijewa, näitse, sis olli eggäütte rahha temma kotti suun. Nink nemma ehmatywa wäega ärra, nink ütliwa: „Mis perrast om Jummal meile sedda tennu!“

Kui nemma nüüd jälle koddu saiwa omma wanna eessa Jakob mannu, sis kõnneliwa nemma tälle kii ärra, kuis luggu olli käänu wõral maal, et temma poig Simeon olli wangin taggasi petu, nink et es tahheta tedda enne wallale laske, kui noremb welli Benjamin sinna nätta tuwwas. Ent Eessa Jakob kaibas, nink üttel: „Teije tahhate minno kääst kii lasti ärrawõtta! Josepit ei olle ennamb, Simeonit ei olle ka ennamb, nüüd tahhate Benjaminit ka ärra wõtta.“ Nink Ruben koste omma eessale nink üttel: „Minna lö temma eest käämehhes, ussu tedda minno kätte, minna tahha tedda sulle jälle taggasi tuwwa.“ Ent Jakob üttel, ei kanna minno südda Benjaminit lahku, temma welli Josep om ärrakoolnu, — temma om mulle weel Josepi asfemele jättetu. Kui täl te pääl ütts õnnetus johhup, sis sadate teije minno halli juusse sõame murrega hauda.“

Wiis. Ma so pool tännita.
 Arm olgo murren minno rõõm,
 Mo wäggi kui lä nõrgas.
 Kui wimate mo nelap surm,
 Nink pea sama nullas,
 Sis Jēsand Jēsus tulle sa
 Et ma põrmust sis tõsse rõmoga,
 Nink taiwate lä armust.

22.

Josepi welle tullewa tõist kõrda Egiptusse male.

Wiis. Pühha waim sa ainus abbi.
 Pattane: o ärra mõtle,
 Et sul ei sa armo weel.
 Es fik kirri selgest üttele,
 Et nüüd armo aig om tääl,
 Kui sa enne pärrandat,
 Dmma meeld, nink usk sul om,
 Ei sa Jēsand sinno põlgma,
 Enge so pääl armo heitma.

Kui nüüd se willi otsa saije, mes Jakob i poja Egiptusse maalt olliwa tonu, sis saije nalg jälle ni sures, et Jakob omme poige wašta üttele: „Minge jälle Egiptusse male, terri otsma, et meije nalga ei kole.“ Sis üttele temma poig Judas: „Se mees, kes meile wilja mõije, kinnit meile ärraminnen kangeste: „Teije ärra tulge mitte mo silmi ette, kui teije noremb welli Benjamin ütten ei olle.“ Nink Judas pallel esä wäega, nink üttele: „Anna meile sedda poisi ütten, muido läme meije hukka, nink minna tahha poisi eest käämehhes lüwwa, et minna tedda sulle taggasi to. Sis üttele Jakob perraanden: „Sis pea minna kül ommast pojast lahkuma, nink teile tedda ütten andma. Ent se fige wäggewane Zummal andko teile armo, et teije hallestust löwwas selle mehhe een, ke Egiptusse ma ülle wallitsep. Ent minna pea nüüd taggasi jama kui esä, kelt fik latfi ärrarisutas!“

Kui nemma nüüd Egiptusse male sai jewa, nink Josep näije Penjamineit neide sean ollewat, sis üttel temma omma majapidaja wastä: „Wi neid minno maija, nink walmista södämaiga, sest ne mehhe peawa minnoga lounat söma. Nink majapidaja wei je neid Josepi maija, nink nemma pelgsiwa; ent se mees üttel: „Ärge peljake mitte.“ Sis kõnneliwa nemma tälle ka sedda rahha luggu, mes nemma omme kotte suun tee pääl olliwa löidnu, nink tahhiwa sedda taggasi anda. Ent temma es wotta sedda mitte wastä. Ent kui Josep koddu tulli, sis töijewa nemma tälle neid andid, mes nemma Kanaani maalt olliwa tonu — pallsamit nink met, kallist rohtu nink mürrret, pähkuit ja mandlit — nink heidiwa põswile temma ette mahha. Ent Josep terwit neid armsaste nink üttel: „Kas teije wanna esä weel ellun, nink kuis kauptemmas kääsi?“ Nink nemma ütliwa: „Meije esä kääsi lät kōrda, nink temma om weel ellun.“ Sis töst Josep omme filmi ülles, nink näggi Penjamineit omma welle, nink omma emma poiga — nink üttel: „Kas se om teije noremb welli? Zummal olgo sulle armolik mo poig!“ Nink omma ihholikko welle nädden läggüsi Josepi südäda pallama welle wastä, nink es kanna ennamb neide sekka jäda, enge temma rühk kambrette minnema, nink ik. Nink kui temma omma palget olli mösknu, sis tulli temma taggasi, nink püüis omma söame ligutamist neide een ärra sallata, nink kääst söki lawwa päle kanda. Nink nemma söiwa, nink jöiwa Josepi lawwast, nink neide südda olli täüs rõmo.

Wiis Pühha waim sa ainus abbi.
 Oh mo Summal mulle awwa
 Ulles omma armo ust,
 Las mul rohkeste ifs sada
 Maitsa sinno hallestust,
 Pattu waiwa löppeta
 Jesu kalli werrega,
 Sis saap minuo hengel rahho,
 Nink mo südda tunnep rõmo.

23.

Josep annap henda wellistile tutta.

Wiis. Mo Jesus wöttap pattasid.
 Mo Jesus wöttap pattasid.
 Eiin ilman armolikkult wasta,
 Reid waisid häddapolitsid;
 Ke abbi kustege ei löwwa,
 Ei taiwan figist englist saäl,
 Ei kellekest sitn ilma pääl,
 Ent ikwa omman hädda orrun,
 Ja heikwa appi ommin pattun,
 Neil Jesufest saap sönnumid,
 Et wastawöttap pattatsid.

Nink kui Josepi welle töisel hommungul jälle
 koddoo pole tahhiwa minna, sis üttel Josep salla-
 jalt omma majapiddaja wasta: „Täüda neide
 kotti ni paljo wiljaga, kui nemma üssike jõudwa
 ärrawija, nink panne eggäutte mehhe rahha
 temma kotti suhhu, ent noremba kotti suhhu
 panne temma wilja rahha, nink weel päle minno
 hõbbe-karrikat, nink sada neid sis te päle min-
 nema. Nink se majapiddaja teggi nida, kui Jo-
 sep tälle olli käsknu. Kui nemma nüüd linast jo
 olliwa wälja lannu koddoo pole minnema, sis üttel
 Josep omma majapiddaja wasta: „Alja neile
 perra, wotta neid kinni, nink to neid taggasi.“
 Kui se mees neid kinni sai, sis üttel temma:
 „Misperrast ollete teije hääd kurjaga tassunu,
 nink ollete ütten wõtnu minno esanda karrika“
 Nemma kostiwa: „Nätse sedda rahha olleme

taggasi tonu, mes meije kotti suun olleme löidnu — kuis ollesse meije sis hõbbe ehk kulda warastanu? Ent siin omma meije kotti, — kae neid essi läbbi; kelle kottin sinna karrika löwwat, se peap surma koolma, nink päle sedda tahhame meije kif sinno essanda sullasis jäda.“ Nink se üllekaeja kinnit sedda nink üttel: „Kelle mant karrik löitas, se jägo minno essanda sullases.“ Kui nüüd kif kotti wallale tetti, sis löiti karrik Penjamini kotti suun. Sis ehmativa nemma wäega ärra, nink lätsiwa suren murren lina taggasi. Nink Judas läts omme wellistega Josepi maija taggasi, nink heidiwa põlwile temma ette mahha. Ent Josep üttel: „Mes tõ se om, mes teije ollete tennu?“ Ent Judas üttel: „Mes peame meije ütlemä? Jummal om sinno sullaste üllekohhut koddootsnu. Nätse meije jäme kif sinno sullasis.“ Ent Josep üttel: „Se ärra sündko mitte! Ennege se, kelle mant karrik löiti, jägo minno sullases; teije woite rahhoga essa mannu taggasi minna.“ Sis üttel Judas: „Minno essand, kui minna koddoo tulle, nink se pois es olles meijega, sis sadasse meije omma essa halli juusse sõame walloga hauda. Sest minna olle selle poisi eest essale käämehhes sanu. Seperrast heida armo, nink lasse minno sinno sullases sija jäda, ent sedda poisikest lasse omme wellistega koddoo minna.“

Sis es woi Josep ennamb omma sõame ligustamist heene man piddada, enge temma ik sure hälega, nink üttel: „Kas teije minno ei tunne? Minna olle Josep teije welli. Kas minno wanna essa ellap weel?“ Ent temma welle es woi tälle sõnnake wasta kosta, sest neide päle tulli suur

hirm. Ent temma üttel: „Tulge lähhembale minno mannu! Minna olle Jofep teije welli, kedda teije ollete ärramõnu. Urge mõttelge, et minna seperrast wihhane olle. Sest teije ello üllespiddamisse perrast om Jummal minno sija lähhätanu. Rühhige nüüd minno eßsa mannu, nink üttelge tälle: „Sedda lasssep sulle Jofep sinno poig ütelda: „Jummal om minno wallitsejas pandnu ülle fige Egiptusse ma; tulle minno mannu ellama, minna tahha sinno eest hoold kanda, sest weel tullewa wiis nälja aasta.“ Nink Jofep wõt omma welle Penjamineit kala umbre kinni, nink ik, nink Penjamin ik ka temma kalan. Nink Jofep and suud ommile wellistile, nink temma welle kõnneliwa temmaga.

Wiis. Nüüd paistap meile illusast.

Rõõm tullep mulle Jummalast,

Kui sinno silma ülewast

Mo päle ikkes jäwa.

O! Jesus minno õnnistus,

So sõnna nink so kannatus

Mo sõand koštutawa.

Tulle Mulle Ärrapästjas, Rõõmo tõstjas

Kui ma palle,

Et ma sinno omma olle.

24.

Jakob lät Egiptusse male ellama.

Wiis. Nätse Isand minna tulle.

Minno heng taht omma ello,

Omna Isandat nink welle

Jesust kitta, üllenda:

Minno südda kargap rõmust,

Kaitsap henda Isä armust,

Hõiskap õnnistusëga.

Nink Jofep and ommile wellistile wanfrid nink toidust te päle, nink eggäüttele ütte särgi, ent Penjamineile and temma kolm sadda hõbbe

tükki, nink wiis särgi. Nink essale saat temma kumme essa eesli, nink kumme emma eesli, kel wilja koorma olliwa päle pantu. Nink Josep manniß omme wellitsid, nink üttel: „Urge riidlege te pääl.“ Nink nemma tulliwa Kanaani male omma essa Jakob mannu, nink kulutiwa tälle sedda römokulutamist, nink ütliwa. „Josep sinno poig ellap, nink wallitsep ülle kige Egiptusse ma.“ Ent temma es tahha sedda mitte usku. Sis kõnneliwa nemma tälle kif Josepi sõnnu ärrä, mes temma neidega olli kõnnelnu. Ent kui Jakob neid wankrid näggi, mes Josep tälle olli saatnu, sis usk temma wiimselt neide sõnnu nink üttel: „Minna tahha essi minna omma poiga Josepit kaema, enne kui minna ärrakole.“ Nink Israel koggus kokko kif omma hääd nink warrandust, nink läts kige omma majarahwaga, mes ülle kige olliwa 70 hengi, Egiptusse male. Nink Jakob lähhat omma poiga Judat Josepile sõnna wasta wima, et temma jo te pääl olles tulleman. Sis last Josep omma wankret ette panda, nink sõit essale wasta. Nink kui Josep tedda näije, wõt temma omma essa kala umbre kiini, nink ik kawwa aiga temma kalan. Sis üttel Essa Jakob Josepi wasta: „Nüüd tahha minna römoga ilmast lahku, sest et mo silma sinno palget omma nännu, et sa weel ellat.“ Nink Josep üttel welliste wasta: „Minna tahha nüüd minna, nink Baraonile kulutada sedda rōmo, mes Jummal mulle om tennu.“ Nink Barao käst Josepil, omma essale nink wellistile kige parembat makottust ellas misses anda. Nink Josep teggi nida, nink and neile Koseni ma perrandusses; nink nemma

elliwa sääl rahhun nink rōmun, nink neil es olle nälja ajal minkipolest pudust. Ent kui aig tulli, et Jakob pididi koolma, sis kuts temma omma poiga Josepit henne mannu, nink õnnist temma kuts poiga Manasset nink Ewraimi, kedda Zummal tälle olli andnu. Nink Josepi wasta üttel temma: „Nätse minna kole, nink Zummal saap teijega ollema, nink teije suggu jälle taggasi wima sinna male, kon teije wannamba Abraham nink Izaak omma ellanu.“ Ent Jakob kuts ka omme tõisi poige, nink õnnist neid, ent kige ülle õnnist temma omma poiga Judat, nink üttel pühhas waimust ajetu nidade: „Judas om ütš noor lõwwi. Nink sinno pääst ei sa se wallitsusse zeptri ärrawdetus sama seni kui tullep se wäggew mees, kelle pole rahwas saap hoitma.“

Nink kui Jakob olli lõppetanu õnnistamisse sõnnu, sis pand temma omme jalgu kokko, nink heit henge ärra. Sis satte Josep omma Essa palge päle mahha, nink ik tedda, nink and tälle suud. Nink Essa olli tälle käsku andnu surma wode pääl, temma ihho Kanaani male taggasi wija, nink sääl mahhamatta. Nink Josep teggi nida kui Essa tälle olli käsku, nink läts omma rahwa nink wellistega Kanaani male, nink matte tedda sinna paika, kon Abraham nink Izaak olliwa mahhamattetu. Ent Jakobi poja pelg- siwa Josepit, kui Essa olli ärrakoolnu, nink ütliwa: „Aggo Josep meile nüüd saap tassuma sedda kurja, mes meije temma wasta olleme tennu.“ Seperrast las siwa nemma Josepile üt- telda: „Nätse-sinno essa Jakob and meile enne surma käsku nink üttel: „Nida peate teije päle

minno surma Josepi wašta ütsema: „Armas welli, anna andis omme welliste üllekohhur, mes nemmia sinno wašta omma tennu.“ Ent Josep ik, kui temma sedda kuuld, nink üttel: „Urge peljage mitte, sest kas minna olle Jummal aassemel? Teije mödliite kül minno wašta kurja tetta, ent Jummal wõt sedda hääs käända.“ Nink temma trööst neid, nink kõnnel neidega armsaste. Nink kui aig tulli, et ka Josep pidid ilmast lahkuma, siis üttel temma welliste wašta: „Minna kole nink Jummal saap teid sestinnatsest maast sinna male taggasi wima, mes temma Abrahamile, Izaakile nink Jakobile om towotanu. Nink kui Jummal teid saap koddootsma, siis wige minno luid ka sinna towotetu male taggasi.“ Nink Josep koli, kui temma sadda kümme aasta wanna olli.

Dmmal wissl.

Ma rahhoga lä ärra siit,
Kui Jummal tahhap.
Mo meel nink südda julguy nüüd,
Om waif nink odap.
Ni kui se arm mul tootap
Se surm nüüd mulle unnes saap.

25.

Israeli rahwa rasse orjus Egiptusse maal.

Dmmal wissl.

Dh Jummal taiwast kae pääl
Nink hallesta sa sedda
Kui weidi pühha rahwast tääs,
Meil waißil om suur hädda.
So sõnna ei sa ussutus
Se usk saap kohbalt kistotus
Se rahwa man siin ilman.

Ni kawwa kui Josep elli, ni kawwa läts
Israeli *) laste käässi Egiptussen wäega häste

*) Israel ehk Israeli laste ehk Israeli rahwas kutsutas pühha kirjan fik Jakobi perrantullew suggu, sest et Jakobil ka nimmi Israel olli.

kõrda. Nemma elliwa Koseni maal, mes ütš kaunis wiljakandja ma olli. Es nõwweta neide kääst massumasmist, ei ka ütteki orjust ma eest. Ent kui Josep olli ärrakoolnu, nink wastne kunningas wallitsussele saije, ke Josepist ennamb middake es tija, — sis tulli Israeli rahwale rasse põlw kätte. Sest Egiptusse ma perris rahwas nakkas nürrišema, et Israeli rahwal parremb ellofõrd olli, kui neil ešši, nink et nemma pri olliwa massumasmissest nink orjamissest. — Seperrast panti sis Israeli rahwast kange orjusse alla, nink sunniti neid rasse tõga. Nink säeti üllekaejid nink sundjid, kea neile rassedaste päle litsiwa, nink neid rängaste nuhtliwa. Ent kurjemb weel, kui se iholik hädda ja waiw olli se, et Israeli rahwas Egiptusse maal kiksuggust ebbausku nink wäärjummala orjust nakkas tundma ja armastama. Es tahha sis Jummal, et Israeli rahwa seast se õige Jummalala tundminne mes nemma wannembist olliwa perrandanu, piddi kaotsile minnema, — seperrast wõt temma Mošest neide seast ärrawallitseda, nink tedda sures prowetis tetta, nink tälle kääsku anda, et temma Israeli rahwast piddi paggana Egiptusse maalt sinna towotetu male taggasi wima, mes Jummal jo Abrahamile, Isakile nink Jakobile olli perrandusseš andnu.

26.

J i o b.

Wiis. Rige Kaplu Patšikifšija.
 Karišta mo, Jesus, häste
 Omma armo.wiisaga,
 Pähhäta mul ešši rišti,
 Et ma ilmašt wallal sa.

Vanne kangeget hirmo päle,
 Eest ma olle teninu!
 Armo näüdat sa mul jälle,
 Kui ma olle lahhtutu.

Päle Abrahami, Isaki nink Jakobi aiga, ent enne Mosest, olli Kanaani liggidal üts mees, sel olli nimmi Hiob. Se pelgas Jummalat, nink hoit henda pattu eest. Nink Jummal olli tedda õnnistanu, nink tälle andnu 7 poiga, nink 3 tüttärt. Nink täl olli 700 lammast ja 300 kamelid, nink hãrgi ja eeslid, nink wãga paljo perret. Nink temma poja tulliwa eggãüts omma sündimisse päiwal tõine tõise mannu kofko, nink teijewa sõõmaiga, nink olliwa rõõmsa. Ent eggakõrd, kui ne päiwa olliwa mõda lãntu, wõt Hiob kãtte neide kike eest ohwerdada, sest temma mõttel: „aggo minno latse omma pattu tennu, nink Jummalat mahhajãtnu omman sõõamen.“

Üttel päiwal, kui Jummalat latse tulliwa Jehowa ette, sis aste ka Satan mannu. Nink Jehowa üttel temma wasta: „Kost sinna tullet?“ Nink Satan üttel: „Minna olle maad umbrekaut lãbbi kãõnu.“ Nink Jehowa üttel: „Kas sinna ollet ka minno sullast Hiobit tãhhele pandnu, sest temma saarnast ei olle siin maal.“ Nink Satan üttel: „Kas Hiob ilmaõjata Jummalat pelgap? Es sinna tedda olle õnnistanu, nink temma hããd kaswatanu ja hoitnu?“ Nink Jehowa üttel: „Nãtse, kif, mes tãl om, olgo so kãe alla pantu, ent tedda essi arra puttu mitte!“ Nink Satan lãts Jehowa palge eest arrã. — Nink sündi üttel päiwal, et üts pois Hiobile sõõnumid tõije, et Seba-rahwas olles tulnu, nink temma tõprid ja emma-eeslid arrawenu, nink pãleke karja poisi mõgaga mahhalõnu. —

Edine tulli, nink üttel: „Zummala tulli satte taiwast mahha, nink söije lambid nink karjusid ärrä“. — Kolmas tulli, nink üttel: „Kaldea mišhe tulliwa figest poolt, nink weijewa so kamelid ärrä, nink löijewa poise mahha möga teraga. — Nink kui temma weel olli kónneleman, sis tulli neljas, nink üttel: „Sinno poja nink tüttre olliwa söman nink joman wannemba welle majan, nink, näitse! suur tuul aije kängeste maja päle, et temma mahhasatte, nink neid fik kolus löije“. Sis heit Hiob põlwili mahha, nink puhkas Zummala pole: „Allaste olle minna emma ihhust tulnu; allaste lä minna jälle siist ärrä: Zs sand om andnu, Zs sand om wötnu; Zs sanda nimmi olgo kittedu! —

Nink se sündi, kui Zummala latse jälle tulliwa Jehowa ette, sis tulli ka Satan neidega. Nink Jehowa üttel temma wasta: „Näitse! Hiob peap weel kinni ommast waggaußsest!“ Satan koste: „Nahk nahha eest, ja fik, meš mišhel om, annap temma omma henge eest! Ent panne omma kät temma lu ja lihha külge, kül ta sinno Zummalaga jättap.“ Nink Jehowa üttel: „Hiob olgo so kätte antu, ent temma ello ärra putku mitte!“ — Sis läts Satan Zs sanda palge eest ärrä, nink löije Hiobit kurje paisega jalla tallast päelaeni. Nink fik temma ihho nakkas mäddanema, nink tedda waiwati sure walloga. Sis üttel Hiobi naine temma wasta: „Kas sa weel ommast waggaußsest kinni peat? Et wannu ärrä Zummalat, nink kole ärrä!“ Ent temma üttel: „kui meije hääd olleme Zummala käest sanu, es me sis pea kurja ka wastawötnu?“ — Nink Hiobi kolm söbra tulliwa tedda kaema, nink

trööstma: ent seitse päiwa es lausu nemma sõnnake, sest nemma näijewa, et Hiobi wallo olli wäga suur. — Perran sedda, kui wallu üllisures läts, siis arwas Hiob omma suud ülles, nink wand omma sündimisse päiwa ärrä. Ent Hiobi sõbra naksiwa kõrwaste temma päle kääma, nink tedda karristama. Siski es olle neide karristamine õige karristamine. Neide kõnne põhhi olli se, et sedda möda, kui kelleke innimisse südda om, peas ka temma maine põlw ollema; se om: et wagga inniminne peap hääd põlwe siin ilman nätta sama, nink kurri inniminne jälle kurja põlwe. Ent neide filmi een olli risti sallaus, nink tullewatse ello tasuminne ärräpedetu. Nemma es moista sedda sõnna: et „kedda Jssand armastap, sedda karristap temma.“

Nink Hiob üttel neide wastä: „Teije ollete fik waiwalisse trööstja, ent se, kes minno tunnep, om kõrgen üllewän. Heitke armo minno päle, teije mo sõbra; ärge waiwage minno weel ennamb, sest Jummalä kääsi om minno putnu. Ent minna tija, et minno lunnastaja ellap, nink temma saap minno wiimisel päiwal põrmust üllesärrätama, nink minna sa omman lihhan Jummalat näggema. — Nink ne 3 mihe es moista Hiobile eunamb middake wastutada, sest et temma arwas, henda õige ollewat. — Ent Elihu, kes seni olli wail olnu, sai wihses Hiobi päle, et temma henda õigembas arwas kui Jummalat, nink temma kolme sõpru päle, et nemma es moista middake Hiobile wastutada, nink siski tedda hukka panniwa. — „Ma tahha sulle näütada, üttel Elihu, et fige-

wäggewämb ei te kõwveras, mes õige om, enge
 tasup eggäüttele temma tõ perra. Sa ollet
 üttelnu: ma olle puhhas, mul ei olle pattu.
 Sest kõnnest tunne ma, et sa õige ei olle. Kuis
 julgut sinna Jummalaga rijelda, et temma sulle
 ei anna arwo kigest ommast teggemisest ja wal-
 litsemisest? Jummal arwap ülles rahwa kõrwu,
 nink hirmotap neid karristamisse läbbi, et temma
 innimist temma furjast nõwvust kånas, nink
 tedda hoijas kõrkusse eest; se tarbis karristap
 temma tedda walloga temma wode pääal, nink
 lööp temma luid rångaste. — Nätse! nida talli-
 tap Jummal innimisfega ütš ehk kats kõrda, et
 temma temma henge hukatussest päästas, nink
 tedda walgustas ello walgusfega. Panne täh-
 hele, Hiob, nink kule minno, nink olle waik,
 et minna kõnnele. Ma tahha sulle tarkust oppes-
 tada.“ — Nink Elihu kõnnel weel paljo, nink
 Hiob ja temma sõbra jäiwa waik.

Ent wiimselt nakkas Jehowa kõnnelema kan-
 gen tulen, nink üttel Hiobi wasta: „Kes om se,
 kes minno nõwwo pimmedas teep mõistmata
 sõnnuga? Kun ollit sinna, kui minna mailma
 põhjandi? Kui hommuugo tähhe hõiskasiwa,
 nink Jummalal latse rõmoga tännitiwa. Kas
 sinna peas minno õigust tuhjas teggema, nink
 minno hukka mõistma? Nink Hiob koste Jeho-
 wale: „Ma olle kõnnelnu, mes ma es mõista,
 nink asju, mes ma es tunne. Seperrast mõista
 minna henda süallutses, nink kahhitse omma
 pattu põrmun nink tuhhan. Perrast üttel Je-
 howa Hiobi kolme sõbra wasta: „Mo wiha
 om teije wasta pallama läggünü; sest teije ei
 olle mitte õigede minnuust kõnnelnu, ni kui mo

sullane Hiob. Seperrast minge, nink laske mo sullasel Hiobil teije eest pallelda. Sis teijewa nemma nida, kui Jehowa olli üttelnu. Nink Jehowa kaänd Hiobi wangi põlwe, kui temma omme sõpru eest pallel, nink and tälle kattedõrra, mes täl olli olnu, nink õnnist Hiobi wiimset põlwe ennamb, kui eddimäst. Hiob sai 7 poiga, nink 3 tüttart, nink elli perran sedda weel sadda nellikümmend ajastaiga; nink näije latsi ja laste latsi, nelli põlwe.

Ümmal wiisl.

Wiimselt! panne häste meelbe,
 Olle waiklik tassane,
 Wõtta Eessa sõnna kuulda,
 Kui ka nätta wihhane,
 Siiski armastap ta sinno.
 Ütle: Summal sadap minno!

27.

Mosesse sündiminne nink ärrapaggeminne.

Wiis. Tulge ristiinnemisse.

Olle rahhul minno südda,
 Ärrä lijalt murreta!
 Ehk kül waiwap kangest hädda,
 Eessa arm om otsata;
 Range om ka temma joud,
 Awwitada eggakõrd.
 Oh siis olle rahhul sinna,
 Nink so Eessa päle loda.

2500 ajastaiga perran ilmalomist nink 1500 ajastaiga enne Kristusse sündimist olliwa Israeli latse sures rahwa hulgas sigginu. 70 hengi olli neid Eessa Jakobiga Egiptusse male tulnu, nink Mosesse ajal arwati neid ennamb 2 mustuhhat hengi ollewat. Sis nakkas Egiptusse ma kunningas Barao *) neide woimust pelgama, nink

*) Barao olli Egiptusse ma kunningil perris nimmi.

wõt nõwwo, neid ärrahäetada. Seperrast and temma käsku, kii Israeli poiglatsi sündimissel jökke heita.

Ent sündi, et üts Israeli mees Lewi suggust naist wõt. Nink naine tõije poiga ilmale, nink peet tedda rahwa een ärra 3 kuud omman manjan. Ent kui temma omma last ennamb es sa sallajan hoita Egiptusse rahwa een, siš teggi temma karbikest, tõrwas sedda waigoga ärra, pand pojakest sinna sišse, nink weiije tedda jõe weerde pilliroo sišse. Ent selle latse söšsar jäije kawwelt kaema, mes temmast sanes. Nink Waraoni tüttar tulli alla jökke zuklema. Siš näije temma sedda karbikest roo sišsen ojowat, nink lähhat omma näütsikut, tedda weest wälja toma. Kui karbikest wallale tetti, siš näije temma sedda latsekest, nink, näitse, temma ik. Siš olli tal temmast halle, nink üttel: „Se om wist üts neist Israeli latsist.“ Latse söšsar tulli lähhembale, nink küsse, kas latsele aggo naist murretseda, kes tedda immetas. Runninga tüttar kit sedda nõwwo. Siš joost söšsar emma mannu, nink kuts tedda, nink tedda woeti latse immetajas. Waraoni tüttar wõt siš sedda last hennele kaswandikkus, nink pand tälle nimme Moses, mes hebreakelen tähhendap: „weest wäljatõmmatu.“

Nink Mosest oppeteti kigen Egiptusse matarkusšen, nink temma olli wäggew sõnnun nink tõõn. Ent läbbi ussu es tahha temma Waraoni tüttre pojaš kutsutetama, enge wallits ennam-bide Jummalä rahwaga willitsust kannatada, kui ajalikko pattu tullu piddada (Hebr. 11, 25). Nink kui temma 40 ajastaiga wanna olli, siš johtu, et üts Egiptusse mees ütte Israeli meest

hirmsaste pes. Kui Moses sedda armeto kõrda näije, sis karras temma tälle appi, nink johtu, et temma sedda Egiptusse meest ärratap. Kui nüüd Warao sedda kuulda saije, sis käsk temma Mosest kinni wõtta. Ent Moses pagges ärra, nink läts Midiani male, ütte preestri mannu, kel nimmi Jetro olli. Se pand tedda omma karja hoitma, nink and tälle perrast omma tüttart naises.

Dmmal wiisl.

Jummal esfi
 Teep, et kässi
 Nida käup, kui sünnis tääl;
 Kui ka hädda
 Bahhelt nätta,
 Jesus sadab abbi meil.

28.

Mosesse kutsminne.

Dmmal wiisl.

Jehowa om mo henge karjus,
 Ei sa mul pudust ollema;
 Ta södap mo, nink om mul warjus
 Sääal haina-ma pääl armoga.
 Mo sadap wärski lätte mannu,
 Kun ma is lambakeisi nännu,
 Ke wässinu nink többitse,
 Kui näärwetae mo südda ärra,
 Sis rühhip temma minno perra,
 Toop ellorohto hengele.

Moses olli lanen Jetro karja hoitma. Nink johtu, kui temma Drebi mäe lähhüde tulli, sis näije temma orjawitsa wõsso pallawat, ent es palla temma siski ärra. Nink Moses üttel kenne man: „Ma lä kaema sedda immet, milles se wõsso ärra ei palla.“ Sis heikas Jummal tullitsest wõssust: „Moses, Moses!“ Temma koste: „Siin ma olle.“ Nink Jummal üttel: „Ärra astko mitte lähhembale; pästa omma kängitsid wallale, sest se paik, kon sa saisat, om üts pühhe paik. Minna olle sinno essa Jummal, Abrahami,

Isaaki nink Jakobi Jummal.“ Nink Moses kat omma palget finni, sest temma pelgas Jummalala palge päle kaija. Nink Isand üttel: „Minna olle wõtnu kaeda omma rahwa hädda päle, nink olle mahhatulnu, neid Egiptusse rahwa käest päästma. Nink Jummal üttel tälle, et temma Israeli rahwast pididi taggasi wima sinna towotetu male, kost neide eddimätse wannemba Egiptusse male olliwa tulnu; nink käst Mosessele sedda Israeli rahwale nink Waraonile teda anda.

Ent Moses olli pelglik omman sõamen, nink koste: „Isand! kes ma olle, et sa ni suurt asja minno päle panner!“ Ent Jummal üttel temma wastä: „Minna tahha sinnoga olla.“ Nink Moses üttel: „Mätse Isand, nemma ei sa minno uskma, ei ka mo sõnna kuulma.“ Sis küsse Isand: „Mes se om, mes sul käen om?“ Moses üttel: „Se om kep.“ Jummal üttel: „Wiska tedda mahha!“ Nink temma wissas mahha, nink se kep saije siuwus. Nink Moses pagges temma eest ärra. Ent Isand üttel: „Hara tedda hanast finni.“ Moses teggi nida nink siug saije temma peun jälle keppis. Weel üttel Isand temmale: „Panne omma kät puhhu.“ Nink temma pand, nink wõt sedda jälle puhhust wälja, nink nätse! Kässi olli piddali többitses sanu, nink olli walge kui lummi. Nink Isand üttel: „Panne omma kät jälle puhhu“, nink nätse, kui temma sedda jälle wälja tõmmas, sis olli kässi terwe, ni kui temma mu ihho. Sis üttel Isand: „Kui nemma neid 2 immetähte ei üssu, sis wõtta wet jöest, nink kalda sedda ma päle, nink se wessi saap werres sama.“

Ent Moses üttel: „Oh minno Isand, minna

ei olle konnahe moistnu häste konnaeda; mul om rasse keel?“ Sis üttel Jssand: „Kes om inne-
 missele suud lonu, ehk kes om sedda keletu nink
 kõrwetu tennu? Es minna se Jssand olle sedda
 tennu? Sis minne nüüd, minna tahha sinno
 suga olla, nink sinno oppetada, mes sa peat kōn-
 nelema.“ Nink Moses üttel: „Oh Jssand minna
 palle, et lähäta, kedda sinna tahhat!“ Sis saije
 Jssand wäege wihsates, nink üttel: „Es ma
 tija et Aron sinno welli häste moistap konnaeda.
 Nink näitse temma saap sul wasta tullesma. Nink
 temma konnaelgo sinno assemel rahwaga.“

Sis läts Moses, nink teggi nida, kui Zum-
 mal olli üttelnu. Nink Aron sellet rahwale, mes
 Zummal Mosessele olli konnaelnu, nink käsknu.
 Nink Moses teggi neid immetähte rahwa een.
 Nink rahwas usk, satte põlwile mahha, nink tennas
 Jssandat, et temma neide hädda päle wõt kaeda.

Dmmal wiisl.

So päle minna loda,
 Kui johhus hädda mul.
 Nink abbi sinnust oda;
 Sa kânat waiwa kül.
 Ma anna henda sul,
 Ma anna kif so kätte,
 Mes wötta henne ette;
 Te mes sa tunnet mul!

29.

Warao ei holi Zummalast.

Wiis, Kes Zummalat ni l. t.

Kui minna kiufatusen heljo,
 Nink arm mul nakkap löppema;
 Sis tekko mul se mötte peljo,
 Et Jssand fige tasuja
 Meil tullep kōhhut moistma tööst;
 Se hoitko minno pattu eest.

Päle sedda lätsiwa Moses ja Aron Waraoni
 mannu, nink ütliwa temmale: „Nida üttele Je-

howa, Israeli Jummal: „Et lasse mo rahwast minna.“ Ent Barao üttel: „Kes om Jehowa, et minna temma sõnna peas kuulma?“ Nink temma and käsku, Israeli rahwast weel rāngamba orjusse nink tōga waiwada, kui enne. Moses teggi kül omma immetāhte, ent Barao kallest omma sõand, nink es holi neist mitte. Seperrast pand Jehowa 10 rānga nuhtlust Egiptusse ma päle.

I. Eddimāne nuhtlus olli se, et kē wessi werres saije, nink kalla jōen kōliwa ārrā, nink wessi nakkas haizma, ni et Egiptusse rahwas sedda ennamb es wōi juwwa.

II. Sis lass Jssand kōnne we sissest tulla — ue tūksēwa Baraoni kambre, nink wode sisse nink tāūtšiwā kōggona Egiptusse maad. Nink Barao üttel Mosesse ja Aroni wasta: „Pallelge teije Jssandat minno eest, et temma meid neist kōnnest ārrapāstap, sis tahha minna teije rahwast laske ārraminna.“ Nink Moses tānnit Jssanda pole, nink kōnna kōliwa ārra. Ent kui se nuhtlus olli mōda lānnu, sis kallest Barao omma sõand, nink es lasse Israeli rahwast mitte minna.

III. Sis lass Jssand tāije tulla innemiste nink ellajide päle, ent Barao es holi sest mitte.

IV. Sis lass Jssand mardikuid tulla kige Egiptusse ma ülle. Ütšinda Kōseni maal, kōn Israeli latse elliwā, es olle neid mitte. Sis üttel Barao: „Minna tahha teid laske minna, ent pallelge minno eest.“ Nink Moses pallel, nink ne mardiko kattēwa ārra. Ent Barao kallest ka se kōrd sõand, nink es lasse rahwast ārraminna.

V. Nink Jssand last' katso tulla ellajide päle, ent Israeli laste ellajist es kole ütteinustke.

VI. Sis tulli hirmus willi többi innemiste ja ellajide päle, nink muhhu ja paise löiwa innemiste külge, ni et keake ennamb es woi saista. Ent Warao es holi ka sest mitte.

VII. Sis last' Jssand suurt rahhe saddo tulla piksega ülle kige Egiptusse ma, nink rahhe löije katski kif, mes nurme pääl olli; ütfinda Koseni maal es olle mitte rahhe saddo. Sis last' Warao Mosest nink Aronit kutsu, nink üttel: „Minna olle pattu tennu, pallelge Jssandat, et se mürriseminne nink rahhe saddo löppes, sis tahha ma teid laste ärraminna.“ Nink Moses pallel Jssandat, nink se nuhtlus läts möda. Ent Warao kallest jälle omma sõand, temma nink temma sullase.

VIII. Nink Jssand last' hommungo tulega hainaritsiko tulla. Ne sõjewa kif paljast ärra, mes rahhe saust olli ülle jänu. Sis last' Warao äkkitselt Mosest nink Aronit kutsu, nink üttel: „Minna olle pattu tennu; pallelge Jssandat, et temma meid sest surmast päästap.“ Nink Moses pallel Jssandat, nink öddango tuul tössi, nink aije neid hainaritsikuid loa merre sisse, nink es ja ütteinustke ülle. Ent Jssand kallest Waraoni sõand.

IX. Sis last' Jssand suurt pimmedust tulla ülle Egiptusse ma 3 päiwa, ent Koseni maal olli selge päiwa walguš. Sis kuts' Wararo Mosest jälle nink üttel: „Minge wälja omme lastega Egiptusse maalt, ent omme ellajid, nink töprid jätke taggasi. Ent Moses üttel: „Ka meije ellajid lasse meijega ütten minna, sest meije

ei woi muido Jehowale omma säetu ohwrid
 turwa.“ Ent Jësand kallest Waraoni sband,
 nink Warao üttel wihhaga Mosesse wasta:
 „Minne minno palge eest ärra, nink hoiija henda
 minno filmi ette tulla. Sest mil päiwal sinna
 minno filmi ette tullet, peat sa koolma.“ Nink
 Moses üttel: „Minna ei tahha ennamb sinno
 filmi ette tulla, ni kui sa ollet üttelnu.“ Nink
 Jësand üttel Mosesse wasta: „Weel ütte nuht-
 lust tahha minna laske tulla; päle sedda saap
 temma teile lubba andma, ärraminna. Kesk ööd
 tahha minna tulla nink kif

X. eesmätsse poiglatsi mahhalüwwa, et peawa
 ärrakoolma Waraoni eesmänne poig nisammute,
 kui kige Egiptusse ma rahwa eesmätsse poiglatse.

Wiis. Kif kallis enge önnistus.

Ta tulley ilma sundma
 Se Jësand Lunnastaja;
 Sest kandkem hoolt iks selle eest,
 Mes meil om ainust waja;
 Et meije iks ni ellasse,
 Et meije woisse julgede
 Ka temma ette astu.

30.

**Moses wiip Israeli rahwast Egiptusse
 maalt wälja.**

Wiis, Kige kaplu katskikiskja.

Jësand wallitse nink wära,
 Kunningas Immanuel!
 Louka mahha pörgo leri,
 Wötta rikust hennesel;
 Riisu hengi hawwast ette
 Leppitusse weerega,
 Löppeta kif pattu hädda,
 Sest sul om meist melehä.

Kui Warao üttesa kōrda omma sband olli
 kallestanu, sis wöt Jësand tedda weel ütte nuht-
 lussega lüwwa. Nink se nuhtlus olli se, et

Isanda engel kest õdd piddi wälja minnema, nink ärratapma fik eesmätsi poiglatsi Egiptusse maan.

Nink Isand and Israeli rahwale käsku enne ärraminnemist ütte sõõmaiga piddada selle mälletusfes, et Isand neid rasse Egiptusse orjussest nink wangist wõt päfta. Eggauts Israeli perrewannemb piddi sel wiimfel õddangul ütte wona tapma, nink sedda omma perrega ärrasõõma, nink se man piddiwa nemma ilmaapnemata leiba pruukma. Nink sel sõõmajal piddi neil wõ wõõl ollema, nink kängitse jallan, nink kep kæn, ni kui rahwal, kes tõttap te päle minnema. Nink Isand üttel: „Sedda päiwa peate mulle pühhendama, teije nink teije perrantullew suggu. Nink kui teije sinna male tullete, mis minna teile tahha anda, nink kui sis teije latse teist küssiwa, mes se ette wõtminne tähhendap, sis peate teie neile üttelema: „Se om Isanda paasjapühha, kon temma meile om armo näütnu, nink meid päftnu ihulikust orjussest nink wangist — selsammal õõl kui temma fik Egiptusse rahwa eesmätsse poiglatsi mahhalõije.“

Nink se sündi kest õõd, kui Israeli rahwas paasja sõõmaiga piddiwa, et Jehowa tulli nink mahhalõije fik eesmätsse poiglatsi Egiptusse maal. Sis olli suur tännitamine nink ikminne ülle koggona Egiptusse ma, sest es lõita ütteinust maija Waraonist ammak temma allamba teenreni, kon fooljat es olle. Nink Warao tous ülles selsammal õõsel, nink kuts Mosest ja Aronit, nink üttel neile: „Minge mo rahwa seast ärra, minge rühken ärra Israeli rahwaga!“ Nink Egiptusse rahwas es odake päiwa tõõsemist, enge litse

essi Iisraeli rahwa päle, et nemma ussinaste neide maast wälja lääse.

Nida lätsiwa sis Iisraeli rahwas wälja Egiptusse maast, kon nemma 430 ajastaiga olliwa ellanu.

Nink Moses üttel rahwa wasta: „Mälletage sedda päiwa, kon Jehowa teid omma wäggewa kääga om pästnu, iggawetses mälletusses.“ Nink Iisand weije neid merre pole, nink kääwe neide een päiwa ajal pilwe tulban, mes neile teed juhhat, nink õõ ajal tulle tulban, mis neile walget and.

Ent kui Iisraeli rahwas olli ärralännu, sis kahhits Barao, et temma neid olli lastnu minna, nink wõt kük omma wäe hulga kooko, nink aije neile perra. Nink temma saije neid kätte, kui nemma merre weren olliwa leri üllestennu. Kui nüüd Iisraeli rahwas Baraonit omma sõawäega näije tullewat, sis heidiwa nemma ärra, nink pelgsiwa wäega. Ent Moses üttel: „Urge peljake mitte, olge kindma, nink ootke Iisanda ärrapästmist, sest Iisand saap essi teije eest sõdama.“ Nink Jehowa üttel Mosesse wasta: „Tõõta omma keppi ülles, künita omma kät wälja, nink lahku sedda merd, et Iisraeli latse kuiwalt läbbi sawa. Sest näitse Egiptusse rahwas peap tutta sama, et minna se Iisand olle.“

Nink pilwe tulb, mes toni ajani Iisraeli rahwa een olli käänu, läts nüüd tade, nink jäije Egiptusse nink Iisraeli rahwa wahhete päle, ni et Baraoni sõawäggi Iisraeli latse kätte es sa koggona õõd. Nink Moses künit omma kät wälja merre pole, nink wessi lahhut henda. Sis lätsiwa Iisraeli latse kuiwalt merrest läbbi, nink

wessi sais kui müür hääł nink kurral kael. Nink
kui Barao seddasamma teed tulli, nink omma
sõawäega kesk merre kotta saije, sis olliwa Israeli
latse jo randa sanu. Sis kunit Moses omma
kät tõist kõrda wälja merre pole, nink wessi joost
jälle kokko, nink merre laine kattewa Baraonit
omma koggona sõawäega, ni et nemma kii ärra-
upposiwa.

Sis tõstiwa Moses nink Israeli latse omma
hääłt taiwa pole, nink lauliwa Issandälle kittust
nink tenno temma immetaolikko abbi nink ärra-
päästmisse eest.

Wiis. Müüd paistap meile kauniste.

Halleluja me Jummalal

Siin kigist kelist taiwa al

Ta suri teo perrast.

Ta kittus, aum nink aumustus

Om sureš sanu tõstetus

So iggawetsest ajast.

Tulge! Tulge!

Pühha, pühha tööste pühha om me Jummal;

Au uink kittus olgo temmal!

31.

Moses wiip Israeli rahwast laande.

Wiis. Jehowa minno henge karjus.

Kui sa mo risti-laande sadat,

Ma lä, nink loda sinuo päł;

So mannaga mo taiwast sõdat

Nink jodat minno paest sääl.

So imme-tee pääl minna kõnni,

Nink lõwwa otša man iks õnne.

Mul om kül, et sa minno man.

Mo tija tõttest, kedda sinna

So lasset aumo päle minna,

Se kängo enne maddalan.

Nink Israeli latse olliwa 3 päiwa lanen käu-
man, nink neil es olle wet juwma. Sis tulliwa
nemma ütte paika, kon wet olli, ent wessi olli
mõrro. Sis nurris rahwas Mosesse wasta

nink üttel: „Mes peame meije joma?“ Nink Moses tännit Jssanda pole, nink Jssand näüt tälle ütte puud; sedda pand temma wette, — nink seddamaid saije wessi maggusaß. Nink kui nemma eddesi lätsiwa, sis naksüwa nemma jälle nurriseima, nink ütsema: „Oh ollesse meije Egip: tusse maal ärrakolu! Teije ollete meid seperrast sija laande wenu, et teije meid lassete näлга koolda.“ Sis üttel Jssand Mosesse wasta: „Minna olle Jsraili laste tännitamist kuulnu. Ütle neile: „Öddango pole saap teil lihha sama, nink hommungo ajal peate leiwast sõnus sama, nink ärratundma, et minna se Jssand teije Jum: mal olle.“

Nink öddangul tullüwa linnu, nink lasüwa henda mahha Jsraili laste leri ümbre. Nink hommungul, kui laste löppe, sis nätti ma pääl walgid terrakeisi, kel maggo olli ni kui maggu: sal saijal. Nink Moses üttel rahwale: „Se om se manna, se leib, mes Jssand teile om andnu.“ Nink Jsraili latse söüwa mannat 40 ajastaiga seni kui nemma Ranaani maale saiwa.

Ent eddesi minnen, kui neil wet es olle, sis nurrisiwa nemma jälle, nink kääwewa kääwaste Mosesse päle, et ta neile wet annas. Nink Moses tännit Jssanda pole nink üttel: „Mes pea minna teggema selle rahwaga? Paljo ei pudu, et nemma minno weel sawa kiwüwega kolus lö: ma.“ Nink Jssand üttel: „Wotta omma keppe nink lö pae wasta, sis saap wessi wälja tulle: ma.“ Nink Moses teggi nida, nink näitse selge wessi joost päst wälja.

Dmmal wistl.

So päle ütünd' Jesus Krist,
Eiin ilman minna loda,

Sa rõmuſtat mo ſüddameſt,
 Muud rõmo ma ei oda.
 Es olle eesmält keake,
 Ei olle nüüd ka ütſike,
 Ke ſiin wois häddast päſta mo.
 Ma palle ſo,
 Mo lotus, Jeſus ollet jo!

32.

Jummal annap Moſeſſe läbbi 10 käſkn.

Wiis. So troni ette aſtu ma.

Neid kümme käſku kuulgem nüüd
 Kuſt tunnus meije pattu ſüüd;
 Neid ſaije Moſeſ Jummalast,
 Se and neid meile ütſewast. Kürie eleiſon.
 Neist käſſuſt peap tuttama,
 Kuitao ſunnis ellada,
 Kui meije henda pattuga
 Ei tahha pörgo tougata. Kürie eleiſon.

Kolmandal kuul perran wäljaminnemist Egip-
 tuſſe maalt ſaiwa Iſraeli latſe Sinai mäe mannu,
 nink jäiwa ſaäl lerin ſaiſma. Nink Moſeſ läts
 ülles mäe päle, nink Iſſand ütſel temma waſta:
 „Teije olle nännu, meſ minna Egiptuſſe rah-
 waga olle tennu, nink kuis minna teid aadleri
 ſiwu pääl olle kandnu. Kui teije nüüd minno
 häält ſate kuulma, nink minno leppingut pidda-
 ma, ſiſ peate minno ommandus ollema kige rah-
 wa een.“ Nink Moſeſ tulli nink koggus kofko
 rahwa wannembid, nink ütſel neile kif neid ſon-
 nu, meſ Iſſand olli käſkn. Nink rahwas
 koſte ütſeſt ſuust: „Kif, meſ Iſſand om käſkn,
 ſedda tahhame tetta.“ Nink Moſeſ ütſel Iſ-
 ſandale, meſ rahwas olli towotanu. Nink Iſ-
 ſand ütſel: „Minne nink pühhenda ſedda rah-
 waſt täamba, nink hommen, et nemma omme
 reiwid möſkwa, nink walmi ommawa kolmanda
 päiwa päle.“ Nink nemma teijewa nida kui
 Moſeſ neile ütſel. Nink kolmandal päiwal

hommungul warra, sis tössi pikne nink wälgo:
 löminne, nink ütš paß pilw olli mäe pääl, nink
 wäega kange passuna hólli. Ent kík rahwas, ke
 lerin olli, heiti ärra. Nink Moses weije rahwast
 lerist wälja Zummala wasta, nink nemma jäi-
 jewa mäe al saisma. Nink Sinai mäggi suitses,
 et Zšsand mahha tulli temma päle tulle sissen, nink
 kík mäggi wárrisi wäega. Nink Moses kónnel,
 nink Zummal koste temmale hálega. Nink Zum-
 mal kónnel kík neid söunu nink üttel:

Minna olle se Zšsand sinno Zummal, ke sin-
 no Egiptusse maalt orjusse majast olle wälja
 tonu. Sul ei pea mitte müid Zummalid ollema
 minno een.

Sinna ei pea henele mitte teggema ei minki-
 suggust kójo, ei ka sedda orjama, sest minna Ze-
 howa sinno Zummal olle ütš wággew wihhane
 Zummal, ke neide päle kea minno wihkawa,
 wanembide pattu koddootsip laste päle kolmanda
 nink neljanda pólwe sisse; ent neile, kea minno
 armastawa nink minno kásku piddawa, te min-
 na háäd mitma tuhhandile.

Sinna ei pea mitte Zšsanda omma Zummala
 nimme kurjaste pruukma, sest Zšsand ei tahha
 sedda mitte nuhtlemata játta, ke temma nimme
 kurjaste prugip.

Mótle hengamisse páiwa päle, et sa sedda
 pühhendat; kuus páiwa peat sinna tööd tegge-
 ma, ent seitsmendal hengama, nink sedda Zum-
 malale pühhendama.

Auwusta omma essa nink emma, et sinno kássl
 háste káup nink sinna kawwa ellat ma pääl.

Sinna ei pea mitte ärratapma.

Sinna ei pea mitte abbiello rikma.

Sinna ei pea mitte warrastama.

Sinna ei pea mitte kawwalat tunnistust andma omma lähhembra wasta.

Sinna ei pea mitte himmustama omma lähhembra maija. Sinna ei pea mitte himmustama omma lähhembra naist, sullast, näütsikut, tõbrast ehk kük, mes temma pärralt om.

Nink kük rahwas näggi sedda pikset nink wäl: goldomist, nink passuna hõlli, nink sedda märke suitswat. Nink sedda nädden nink kuulden pag: gesiwa nemma ärra, nink ütliwa Mosesse wasta: „Kõnnele sinna meijega, ent ärra lasko Jummalal meijega kõnnelda; muido koleme meije ärra.“ Nink rahwas sais kawwest, ent Moses aste lähhembale pilwe sisse, kon Jummal olli, nink Is: sand üttel tälle kük, mes temma weel Israeli latsile pididi kaskma. Nink Moses jäije sinna 40 päiwa nink 40 ööd.

Kui nüüd rahwas näggi, et Moses wiwi Sinai mäe päält mahhatullemast, sis tulliwa nemma Aroni mannu kokko nink ütliwa: „Te meile Jummalid, ke meije een käuwa, sest meije ei tija mitte, mes selle mihhele Mosessele om lohtunu.“

Nink Aron wõt rahwa palwet kuulda, nink forjas kokko Israeli latsist kük kulda, mes neil olli, nink teggi ütte walletu wasfikat. Nink nemma kummardiwa sedda kui omma Jummalat, nink tõijewa tälle ohwrid, nink istewa mahha söma, nink joma, nink tõsiwa ülles mängma.

Sis üttel Jummal Mosesse wasta: „Minne, astu mahha, sest sinno rahwas om suurt pattu tennu.“ Kui nüüd Moses mäe päält mahha

tulli, siš olliwa täl 2 tunnistusse lauda käen. Ne olliwa kiwist tettü, nink Jummal förmega kirjotetu. Ent kui temma leri lähhüde saije, nink näije, mes Israeli latse olliwa tennu, siš saije temma wäega wihhatses, nink wissas neid kiwwi laudu ma wasta, et nemma katski lätsiwa. Nink temma wöt sedda kuld-wassikat, nink pallut sedda tullega ärra, nink last kolm tuhhat inne: mist mögaga mahhalüwwa, sest et nemma Jehowast olliwa ärratagganu.

Nink Moses teije Jummal käsku päle 2 wastset kiwwi lauda, nink Jummal kirjut neide päle neid 10 käsku, mes eddimäste laude pääl olliwa kirjotetu olnu.

Päle 10 käsku and Jummal Mosesse läbbi weel mitto muid käsku, kuis Israeli rahwas omma Isandale piddi ohwrid toma, nink säed ka neide Jummal orjusse piddamist ja tallitamist. Se tarwis piddi Moses teldi nink lep: pingo kirsto ehhitama, kon neid 2 sädusse laude hoijeti. Säeti ka preestrid, kelle hole al fik Jummal orjus nink pühha tallitamine olli. Ülle fige preestri olli se kõrge preester säetu. Sel olli kohhus eggal ajastajal ütškörd se fige pühhemba siise miinna, sääl ütte wonakest tappa nink temma werrega Israeli pattu eest ohwerdada. Kik se ohwerdamisse sädus piddi ni kawwa jäma, kui se õige kõrge preester Jesus Kristus ilmale tullu fige wanna Testamenti ohwerdomissele otsa teggema — se läbbi et temma henda essi kui ütš ilmsüta wonakenne iggawetses leppitamisse ohwris ärräand, nink omma pühha werd mailma pattu perrast risti fanno pääl ärrawalli.

Rõrge preester Jesus Krist,
 Ke sa henda minno eest
 Ohwris annit, anna mulle,
 Et mo heng saas ohwris sulle.

33.

Israeli laste kääminne lanen.

Wäita häste, kui so armust
 Jummal tõmbap hennele,
 Et so heng wois figest koormast
 Digest säda wallale.

Ärra andko lihhal perra,
 Jätta perra himmustust.
 Täüdat sinna himmo ärra
 Näät sa jälle pimmedust.

Kui nüüd Moses kii Jummalala käsku, nink
 sädust Israeli rahwale olli kulusutanu, nink sedda
 tunnistusse teldi, kon Jummalala auwustus henda
 näüt, olli üllesehhitanu, nink sedda leppingo
 kirsto walmistanu, sis nakkas Israeli rahwas
 Sinai mäest eddesi minnema läbbi lane. Sis
 kanneli te pääl sedda tunnistusse teldi koggod-
 dusse een, nink koggodus läts perra, seni kui
 tunnistusse teld saisma jäije. Se olli neil
 eggakõrd tähhes, et nemma sääl paigal piddiwa
 puhkama jäma. Nink päiwa ajal kärewe pilwe
 tulb neide een, nink õõ ajal and tulle tulb neile
 walgust. Nink kui nemma Sinai lanest ütte
 tõise laande tulliwa, sis nakkas rahwas nurri-
 sema, nink itma, nink üttel Mosesse wasta:
 „Kes annap meile lihha süwwa? Meil tullewa
 meelde ne kalla, mes meil Egiptusse maal olliwa
 süwwa, nink ne uggoritsa, nink meloni, nink
 sibbula. Ent siin ei näe meije middake müud
 kui sedda mannat.“ Nink Issand üttel Mosesse
 wasta: „Hommen peap teil lihha ollema, nink
 terwe ku päle jäma, seni kui teije ärratüddinete

sedda süwwa.“ — Nink nãtse suur tuul tõssi, nink aije merrest rãa rãgi leri ümbre mahha, ni et neid lähhud kãtte künart kõrrutte ma pãål lõiti. Sis korjas rahwas neid linnu terwe pãiwa nink õõd. Ent kui lihha weel hambide waijel olli, sis lõije Jssand neid, kea olliwa nurrisenu, — ni et paljo arrakol'wa. — Nink Moses lähhãt Jssanda kãssu pãle 12 meest. Ne piddiwa sedda maad lãbbikaema, mes Jssand Israeli latsile olli towotanu. Se olli se Ranaani ma, kuu neide eesmãtse wannamba Abraham, Jsaak nink Jakob olliwa ellanu. Nink ne mihe lãtsiwa, nink tulliwa 40 pãiwa perrast taggasi, nink ütliwa: „Meije olleme nãnnu sedda maad, kon piim nink messi josep; ent tuggew rahwas om sãål ellaman.“ Nink mõnni neist laidiwa sedda maad, nink teijewa tũhja jutto nink ütliwa: „Se ma sõõp omma rahwast arra, nink meije joud ei kũni neidega tappelda, sest sãål lõitas Enaki latsi, ke ni sure kãswuga omma, et meije neide wãsta olleme kui hainaritsiko.“ Sis heiti kũ Israeli koggodus arra, nink tãnnit, nink ik terwe õõd, nink nurris Mosesse ja Aroni wãsta nink üttel: „Oh et meije olles Egiptusse male arrakoolnu, ehk weel niũd sija laande arrakolesse!“ — Ent 2 neist mehhist, kea olliwa lähhãtetu sedda maad lãbbi kaema, nim-mega Josua nink Kaleb, kũssiwa omme reiwid kãtski, nink ütliwa: „Sedda maad ei sũnni laita, temma om õts hã ma, kon piim nink messi josep. Urge peljake ka sesinnatse ma rahwast, meije same neid sõma kui leiba, sest Jssand om meijega, nink saap neid meije kãtte andma.“ Sis taht Israeli rahwas neid kãts meest kiwega

kolus lüwwo. Ent Jssanda auwustus näüt henda tunnistusse teldin Israeli latsile, nink Jssand üttel Mosesse wasta: „Kui kawwa teotap minno sesinnane rahwas, nink ei tahha mimo sisse usku?“ — Nink Jssand kinnit pühha wan-nega, et keake neist, kea temma wasta olliwa nurrisenu, es pea towotetu maad nätta sama, nink üttel neide wasta: „Teije latsile tahha minna sedda maad anda, ent teije essi peate 40 ajastaiga lanen ümbrekäüma, seni kui teije fik ollete hukka sanu.“ — Nink kui neil eddesi minnen wet es olle juwwa, sis nakkas rahwas jälle nurrisema, nink ka Moses nink Aron heidiwa meelt. Ent Jssand käss Mosessele kep-piga pae wasta lüwwo, sis joosk paljo wet wälja. Nink Jssand üttel Mosesse nink Aroni wasta: „Sest et ka teije ollete meelt heitnu, sis ei pea teije seddasinnast koggodust towotetu male wima.“ Nink päle sedda koli Aron pea ärra. Nink kui nemma 40 ajastaiga lanen olliwa ümbrekäünu, sis tulliwa nemma Kanaani ma lähhüde, nink te pääl nakkas rahwas jälle Jssanda nink Mosesse wasta nurrisema, et neil wet es olle. Sis lähhät Jssand tullitsid siuwu rahwa sekk; ne panniwa rahwast, et suur hulk ärrakoli. Sis tulliwa nemma Mosesse mannu nink ütliwa: „Meije olleme pattu tennu; palle sinna Jssand-dat, et temma neid siuwu ärrawöttap.“ Nink Moses pallel rahwa eest. Sis üttel Jssand: „Te ütte wass siuwu, nink säe sedda pu päle ülles. Nink eggäüts, kedda siug om pandnu, se kaego selle wass siuwu päle, sis saap temma terwes sama.“ Nink Moses teggi nida, kui Jssand olli käsknu, nink kes siuwu päle kaije,

jäije ellama. Ent se sündi eenkirjas selle inni-
 misse poja päle, ke risti pu külge saije üllende-
 tus, et kif, kea temma päle ussun kaewa, mitte
 hukka ei sa, enge iggawest ello sawa.

Wiis. Tulle ristiinneminne.
 Risti külle poop mo armas;
 Kes woip minno keelda nüüd,
 Et ma tedda ussun haras;
 Temma kand jo mingo süüd.
 Temma surm tõi minnule
 Digust rahho elloke.
 Risti külle poop mo armas,
 Tedda wotta ussun ommas.

34.

Mosesse Jummalagajätminne nink surm.

Dummal wiisl.
 Ma rahhoga lä ärra siit,
 Kui Jummal tahhap.
 Mo meel nink südda julgup nüüd,
 Om waif nink odap.
 Ni kui so arm mul tootap,
 Se surm nüüd mulle unnes saap.

Kui Moses tuus, et temma ello päiwa öd-
 dang olli lähhüde tulnu, sis pallel temma Is-
 sandat, et temma ütte meest tahhas Israeli
 laste ülle säda, ke neid päle temma surma pid-
 di saatma, nink wallitsema. Nink Issand üt-
 tel: „Wotta Josuat, nink panne kät temma pä-
 päle, nink säe tedda koggodusse ette, et kif kog-
 godus tälle sõnnawõtlik om.“ Nink Moses
 teggi nida.

Nink se sündi, kui ne 40 ajastaiga lanen olli-
 wa täudetü, sis koggus Moses Israeli latsi kokko
 nink üttel: „Kule Israel, se Issand sinno Jum-
 mal om üts ainus Jummal. Sinna peat tedda
 armastama kigest ommast sõamest, kigest ommast
 melest, nink kigest ommast jöwwust. Nink ne
 sõonna, mes minna sulle täamba kässe, peat

sinna sōamette wōtma, nink neid ommile latsile
 kinnitama, nink eggal ajal neist kōnnelema, kui
 sinna omman majan istut, nink kui sinna te pāal
 ollet, nink kui sinna mahhalammēt, nink kui
 sinna ūllestōsset. Nātse! taiwas, nink kige tai-
 wa taiwas, nink ma nink kif, mes saāl sissen,
 se om J̄sanda sinno Zummala perralt. Se om
 ūts wāggew nink ōige Zummal, ke ōigust ar-
 mastap, nink om ūts kange tašsujā neile, ke
 ūllekohhut tēwa. Seperrast peate teije tedda
 pelgama, nink temma sādust piddama, teije, nink
 teije latse ellootsani. Nink pāle sedda towot
 temma neile sedda suurt proweti J̄sust Kristust,
 nida ūttelden; „Ūtte proweti kui minno
 saap J̄sand sinno Zummal sulle ārra-
 tama; sedda peate kuulma nink minna
 tahha omme sōnnu temma su sisse pan-
 da.“ — Nink kui sinna omma J̄sanda hāālt
 saat kuulma nink temma kāsku piddama, sis saap
 ōnnistus sinno pāle tullemā. ōnnistetu saat
 sinna ollema linan, ōnnistetu maal elladen; ōn-
 nistetu saap ollema sinno sissetullemiane, ōnnis-
 tetu sinno wāljamminneminne. Nink J̄sand saap
 teggema, et sul kigest peap wiljand ollema, nink
 saap omma taiwast ūllesawwama, et temma
 sinno male wihma nink kastet annap ommal
 ajal, nink saap ōnnistama kif sinno kāe tōōd,
 mes sa ettewōttat. Ent kui sinna ei sa kuulma
 omma J̄sanda hāālt, ei ka piddama temma
 kāsku, sis saap ārrawandminne sinno pāle tulle-
 ma. Ārrawannetu saat sinna ollema linan, nink
 ārrawannetu maal elladen; ārrawannetu saap
 ollema sinno sissetulleminne, nink ārrawannetu
 sinno wāljamminneminne, nink J̄sand saap sinno

päle pandma nuhtlust, nink waiwa, nink hukka-
 minnemist fige tō man, mes sinna ettewōttat.
 Dōd nink päiwa saat sinna pelgama, nink sul ei
 sa rahho ollema sōamen. Hommungul saat sin-
 na ütlemä: Oh et jo öddang tulles, nink öddang-
 gul: Oh et jo hommung tulles! — Nätse! min-
 na olle teile täamba filmi ette säädnu ello nink
 surma, önnistamist nink ärrawandmist, et teije
 sedda parrembat ossa wallitsete, nink Jssanda
 önnistus teije päle tulles.“ — Nink Jssand kōn-
 nel Mosessega selsammal päiwal nink üttel:
 „Minne selle mäe päle, nink kae sedda maad.“
 Nink Moses läts mäe päle. Nink Jssand näut
 tälle sedda kōggona Kanaani maad ammak mer-
 reni nink üttel: „Se om se ma, mes minna Ab-
 rahamile nink Isakile nink Jakobile olli towo-
 tanu nink üttelnu: „Minna tahha sedda sinno
 seemnele anda. Omme filmiga ollet sa sedda
 nüüd nānnu, ent sinno jalla ei pea mitte sinna
 sisse sama.“ Nink Moses, se Jssanda sullane,
 kōli ärra selle mäe pääl, nink Jssand mat tedda
 essi mahha, nink ei olle keake temma hauda nān-
 nu ammak täamba päiwani. Nink Moses olli
 wanna 120 ajastaiga, kui temma ärrakōli. Tem-
 ma filma es olle mitte pimmes lānnu, nink tem-
 ma joud es olle mitte lõpnu. Nink Israeli latse
 ikkiwa tedda 30 päiwa. Nink Josua, Nunni
 poig, weiße Israeli latsi towo tetu male. Ent
 neist, kea lanen Jummalä wasta olliwa nurri-
 senu, nink tedda kiusanu, es sa keake sedda to-
 wotetu maad nätta, enge nemma olliwa kif laan-
 de ärrakoolnu.

Wiis. Kes Jummalat ni lassey tetta.
 Mul anna aikfast pattust käända,
 Et neid ei ennamb armatse.

Nink woi so külge ussun jäda,
Ja oppi koolma õigede,
Kui egga silma pilgmisfel
Mo surma päle mõtle tääl.

35.

Josua.

Ümmal wiisl.

Õnnis ja õnnis om se mees enne,
Kel Jummal eßi abbimees;
Kenne ust heljumata n. kinni,
Kel lotust ütfind' Ze susse st;
Eest kui temma abbimees om,
Sis löwwat sa nõuwo siin man.
Halleluja, Halleluja.

Päle Mosesse surma üttel Jehowa Josua wasta: „Touse, nink minne ülle Jordani jõe, sinna, nink sesinnane rahwas, sinna male, mes minna teile olle andnu. Olle julge nink rõõmsa sest minna tahha sinnoga olla. Hoi ja mo sõnna kõwwaste, et sinna temma perra teet, sis saap fik kõrda minnema, mes sa ettewõttat. — Nink Josua lähhat sallajid makullejid, ne tulliwa Jeriko lina üttele naise kotta, kel nimmi Rahab olli, nink kes enne portmissen olli ellanu. Kui Jeriko kuningas sedda kuuld, lähhat temma Rahabile käsku, neid mihi temma kätte sata. Ent Rahab peet neid ärra põningo päle, linna warte alla, nink last neid õsel kablaga aknast mahha, et nemma ülle lina müre Josua mannu taggasi pääsewa. Nink kui Israeli laste Jordani jõe mannu saijewa, sis taggasi wessi, et nemma kuiwalt läbbi saiwa. Ent Josua saad ülls 12 kiwwi sinna paika iggawetses mälletusses. Nink Israeli laste pühendiwa omma paasia pühha, nink sõjewa hapnemata leiba selle ma wiljast; ent Manna kätte ärra sest ajast. — Nink Jeriko rahwas pand lina wärrajid kinni Israeli

laste perrast. Ent Jehowa üttel Josuale:
 „Nåtse, ma olle sedda rahwast sinno kätte and-
 nu. Kif sõamihhe mingo lina ümbre kuus päi-
 wa, nink preestri ajago passunid sädusse kirsto
 een, nink seitsemendal päiwal puhhugo preestre
 passunidega seitse kõrda, sis peap lina müür
 mahhasaddama.“ Nink seitsemendal päiwal hom-
 mungo warra, kui preestri seitsemendal kõrral
 passunid aijewa, sis nakkas rahwas sure hälega
 tännitama, nink lina müri sattewa ümbre; nink
 Israeli latse pallotiwa kif ärrä tullega, ent
 Rahabit, nink temma esä ja perret jätteti üt-
 sinda ello. — Nüüd and Jehowa kif Kanaani
 rahwast ja linu Israeli laste kätte. Ent Je-
 howa käsü päle jaggas Josua kif maad liisko
 läbbi Israeli sugguarrude kätte — kattetoist-
 kümnes jaus. — Kui nüüd Josua olli wannas
 sanu, sis kuts temma kif Israeli sugguarru ja
 rahwa wannambid Sikemi kokko, nink algat neile
 meelde kif, mes Jehowa neile olli tennu, nink
 manits neid kangede se ellawa Jummalä mannu
 jada, nink henda wõra jummalide orjusse eest
 hoita. Nink üttel temma sis rahwa wasta:
 „Tunnistage nüüd awalikkult, keddas teije
 tahhate eddespeidi kummardada, kas Jehowat,
 kes teid wäggewa kãega om pästnu, ehk pagga-
 nide Jummalid, kelle maan teije ellate? Ent
 minna tunnista teije een: „„et minna nink
 minno maja tahhame Jehowat orjata!““
 Sis koste kif rahwas: „Meije tahhame ka
 Jehowat orjata, nink temma sõnna kuulda.“
 Nink Josua teggi leppingut rahwaga, nink kin-
 nit Jummalä käsü neide sõamin, nink kosi sis
 ärrä, sadda kümme ajastaiga wanna. Nink

Israeli latse mattiwa tedda mahha temma perris
 ossa kottan; — nink ka Josepi luud, mes nem-
 ma Egiptussest olliwa ütten tonu, panti Sikemi
 kottal hauda.

Dmmal wiisl.

Dh hä sel linal, hä sel maal
 Kun assend saap sel Kunnigal!
 Hä luggu eggau söamen,
 Kun sissen temma ellaman!
 Ta läbbi löppep meije waiw,
 Ja om üts önnistusse kaim.
 Nuw olgo Jummalal,
 Nink me hätegiäl!

36.

S i m s o n .

Wiis. Me Jssand Krist Jordani jöest.

Mo loja nink mo ellowürst,
 So mannu minna tulle;
 Kui sa ei wallitse mo waist,
 Ei kölba sis mo ello;
 Sis olle kolu ellawalt,
 Nink pattun hukka pantu.
 Kun pattul jääp-se melewald,
 Ei olle sääl weel nättu,
 Mes öige waimo ello.

Israeli latse olliwa niüüd Kanaani maan ella-
 man, nink orjasiwa Jummalat ni kawwa, kui
 Josua elli. Ent kui temma olli ärra koolnu, sis
 unnet wastne suggu Jummalat nink temma lep-
 pingut ärra, nink teijewa söprust paggana rah-
 waga, nink kummardiwa neide Jummalid. Sis
 and Jssand Israelit pagganide kätte ärra, et
 paggana temma ülle woimust saiijewa, nink tälle
 paljo waiwa teijewa. Ent Jssand hallest jälle
 omma rahwa päle, nink ärrat neide seast ülles
 mehhi, ke neid pagganide kæest piddiwa pästma.
 Neid kutsuti se polest kochtomoistjis, et nemma

Israeli rahwale piddiwa kōhhut moistma. *) —
 Uts neide seast olli Simson. Se olli tuggew
 mees, nink temma ram nink ihho joud olli tem-
 ma juuskarmun. Nink kui Simson ütškōrd te
 pāal olli, nātse, sis tulli tāl uts rōdkwa lōwwi
 wasta; nink Simson lāts, nink haard tedda kāega
 finni, nink kisk tedda kōttest kōtski. Nink kui
 temma tōist kōrda seddasamma teed tulli, nātse
 sis olli mehhiste süllem henda lōwwi kehha sisse
 mahhalasknu. Nink Simson lāts mannu, nink
 wōt sest meest, mes kolu kehha sisšen olli, nink
 sōije. Nink perran sedda lāts temma paggana
 Bilistre rahwa mannu, nink wōt hendale neide
 tūtтарlaste seast ütте nāist. Nink kui Bilistre
 saja rahwas koon olli, sis ütтел temma neide
 wasta: „Moistke āra, mes ma teile ūtle. Kui
 teije sedda seitsmen pāiwan sate āraselletada,
 sis tahha minna teile 30 hamme, nink 30 sārgi
 anda. Ent kui teije sest arwo ei sa, sis peate
 teije mulle 30 hamme, nink 30 sārgi andma.
 Nink se sōnna om se:

„Sōjast tulli roog, nink tuggewast maffet
 wālja.“

Kui nüüd Bilistre sest arwo es sa, sis tūkses
 wa nemma naise pāle, et temma mehhest perra-
 randwwas, mes ta sōnna moistus olnes. Sis
 naine melit meest, nink pallel tedda seni kui
 temma talle ārakōnnel sedda luggu, mes lōw-
 wiga olli olnu. Nink naine ütтел sedda jalle
 Bilistrite āra. Sis tulliwa Bilistremihhe
 naarden, nink ūtliwa Simsoni wasta:

*) Ūlle fige olliwa 16 kōhtomoistja Israelin, fea yāle 400 ajas-
 taja wahhen elliwa, Neide nimme, tedda fige ennamb tulley tåhhele
 panda, omma ne: Atniel, Ghud, Debora, Parak, Kideon, Jehwta,
 Simson, Eli n. Samuel.

„Mes om maggusamb kui messi?

Mes om tuggewamb kui lõwwi?“

Ent Simson üttel: „Kui teije es ollesse minno wasfikaga kündnu, egga teije sis jaffo olles sanu.“ Nink kui Simson omma naist taht koddo wija, sis olli essa tedda jo tõise mihhele lubbanu. Sis üttel Simson: „Mul om üks õige aßsi Bilistride wasta. Kõl na peawa minno päle mõtlema;“ nink lats, nink wõt 300 rebbast, nink feut neid hanna pitte pari wisi kinni, nink saad eggaitte kätte hanna wajel tõrwatu õlgi, nink pand neid tullega pallama, nink last neid sis Bilistre leikmata wilja sekka wallale, ni et kif neide willi ärrapalli. Sis tulliwa Bilistre, nink sundsiwa Israeli rahwast, et nemma Simsonit neide kätte annasse. Nink tedda feüdeti kätte wastse kapluga kinni, nink Bilistre hõiskasiwa, kui nemma tedda kätte saijewa. Ent Simson kiff neid kaplu katski kui nidilanga, nink lõije ütte eesli lõwwa luga 1000 Bilistre meest mahha. Päle sedda sündi, et temma ütte naist wõt armastada, sel olli nimmi Telila. Nink Bilistre tulliwa selle naise mannu, nink paksiwa tälle rahha, kui ta neile ärraütles, kust Simsonil se suur ram nink joud tulles. Sis nous naine mihhelt, ent mees es ütles ärra. Wiimselt and temma siski naise melitamissele perra, nink tunnist tälle, et kif temma ram temma juuskarwun olles. Sis kõnnel Telila sedda Bilistrile ärra, kui nüüd Simson olli maggama heitnu, sis tulliwa nemma, nink lõiksiwa temma juusse pääst mahha. Sis olli ka temma ram lõpnu, nink Bilistre wõttiwa tedda, nink pistiwa tälle filmi wälja, nink panniwa tedda raud-ahhelidega

kinni. Ent aiga möda naksima juusse jälle kaswama. Nink johtu, kui Bilistre kofko tullima, omma Jummalale ohwrid toma, nink rõõmsa olliwa, nink sõjewa nink jõjewa, sis ütliwa nemma: „Meije Jummal om meije wainlast meije kätte andnu. Sis lakkem nink togem tedda wangi = tornist wälja, et meije omma lusti temmaga piddame.“ Nink nemma saadsima tedda kätte tulpe waijese, kon pääl se maja olli ülesehhitetu. Nink maja olli täus mehhi nink naisi, kea kif Simsonit tahhiwa nätta nink naarda. Sis wõt Simson neist kättest tulbast kinni, tõmmas sure wäega neid kofko, nink üttel: „Minno heng koolgo Bilistridega! Sis lats se koggona maja purrus katski, nink löije Simsonit nink Bilistrid kolus.

Ommal wiisil.

Birgu ülles sis, mo meel
 Arra möttle sedda:
 Kül om ikkes aiga weel,
 Mul ei tulle hädda.
 Kas sis sa
 Tijat ka,
 Kunnas surm sul jöwmap,
 Kuis ta sinno löwmap?

37.

N u t.

Wiis. Jehowa om mo henge karjus.
 Kui sa mo risti-laande sadat,
 Ma lä nink loda sinno pääl;
 Sest et sa pilwist mo sääl toibat
 Nink kostotat mo paest sääl.
 So imme-tee pääl minna kõnni,
 Nink löwma oisa man ifs õnne.
 Mul om kül, et sa minno man.
 Ma tija tõttest, sedda sinna
 Jo lasset auwo päle minna,
 Se käügo enne maddalan.

Kohtomoistjide ajal olli ütškõrd nalg Juda maal; seperrast lats Elimelek Petlemist wälja Moabi male ellama, nink wõt omma naist Naemi, nink kats poiga ütten. Poja wõttiwa hennelle naisi Moabi maalt, tõise nimmi olli Orpa, tõise Rut. Ent Elimelek kosi ärrä, nink mõnne aja perrast kosiwa ka mõllemba poja ärrä; nink Naemi wõt kätte, nink tulli omme minnijatega Moabi maalt taggasi Juda male, sest et temma sai kuulda, et Issand olli omma rahwale leiba andnu. — Se pääal üttel Naemi omme kätte minnijate wasta: „käändke taggasi, mo tüttre, eggäüts omma emma kotta! Jehowa tekko teile hääd!“ Ent nemma tõstsiwa omma häält nink iksiwa nink ütliwa: „Meije läme ikkes sinnoga sinno rahwa mannu.“ Nink Naemi üttel: „Misperrast tahhate teije minnoga tulla? Egga mul ennamb poigi ei olle, kes teile wois mihhis sada! Minge iks taggasi, sest mul om halle meel teije perrast.“ Ent nemma iksiwa weel ennamb, nink Orpa and temmale suud, nink lats taggasi. Ent Rut jäi temma mannu, nink üttel: „Ärrä kää mo päle, et minna sinno peas mahhajätma; sest kohhe sinna läät, sinna lä minna ka; sinno rahwas om minno rahwas, nink sinno Jummal om minno Jummal; kon sinna kolet, sinna tahha minna ka koolda; ütfinda surm peap meid, tõine tõisest lahhutama!“ Nink nemma latsiwa mõllemba üttenkoon. — Nink sündi, kui nemma Bethlehemi sai jewa, sis üttel rahwas: „Kas se ei olle Naemi?“ Ent temma üttel: „Ärge nimmetage minno ennamb Naemi s enge Maras *); sest se figewäggewanne om

*) Se sõnna Naemi tähhendap Hebreä kelen röömsa, n. Mara kurb.

minno wāga kurbastanu. Lāwwe peoga lātsi minna koddust; paljalt tulle minna taggasi!“ — Ent se olli keswa poimamisē allustusēn, kui nemma Petlehemī saiwa. Nink Rut üttel Naemi wasta: „Lasse mul põllo pāle minna, nink pāid korjada selle takkan, kelle melest minna armo lōwwa.“ Nink temma lāts, nink se johtu, et temma tulli ütte mihhe põllo pāle, kelle nimmi olli Poas. Se olli Naemi mihhe sōbber ja suggulanne. Nink nātsē, Poas tulli Petlehemist, terret poimjīd, nink üttel: „Jssand olgo teijega!“ Poimja ütliwa: „Jssand õnnistago sinno!“ Nink Poas kūsse omma sullaselt: „kelle perralt om se norik, kes saāl pāid korjap?“ Sullane üttel: „Se om Moabi naine, kes Naemiga om taggasi tulnu.“ Nink Poas üttel Rutti wasta: „Kule, mo tūttār, ārrā mingo tōise põllo pāält pāid korjama, enge jā sija mo nāutsikuide seltsi; nink sō ja jo neidega.“ Nink Rut heit põlwise mahha, nink üttel temma wasta: „kuis olle minna sinno een armo lōidnu, ke minna wōras olle?“ Poas üttel temma wasta: „Kūl mulle om ütteldu kīk, mes sa ollet tennu omma āmmale. Jehowa tasjugo sinno tōōd, kelle siwu alla sinna ollet tulnu warjo otsma.“ Nink Rut iste mahha poimjide kōrwale, sōije neidega, nink korjas põllo pāält õddanguni, liggi poolt wakka keswi. Nida jāije temma Poasse põllo pāle, seni kui poimo aig lõppi, nink tulli sis jālle omma āmma mannu taggasi. — Ent wannast olli Israeli rahwal se sādus, kui ütš mees ilmašugguta ārrākoli, sis pididi welli ehk suggulanne, kes temma perrandust taht perrida, selle mihhe lāsja hennele naises wōtma. Poas

olli Elimeleki suggust; seperrast kuts temma rahwa wannembid kofko, nink üttel: Minna wotta Rutti hendale naises, nink teije ollete täamba tunnistusse mihe.“ Nida sai Rut Poassi naises, nink toi tälle poiga ilmale. Nink Naemi wot latse, nink pand tedda omma hõlma nink sai temmale hoitjas. Selle latsele panti nimmi Obed, se om Jesse esä, ent Jesse olli kunninga Dawida esä.

Wiis. Mes mul waja murret pitta.

Rüüd, o Jõsand! minna tahha

Ilman tääl, Perrast sääl,

Rige eest so kitta.

Au so nimmel tõtten, waimun!

O mo õu! Jesuken

Jä mo õsa. Amen!

38.

Eli nink Samuel.

Dummal wiisil.

Sisse minne kambre sisse,

Kumba Jesus awwap sul,

Kaiba tälle omma rišti,

Valle abbi hennesel:

Ta päästap so,

Wihkap so kif rahwas ilman

Sina ollet temma hõlman;

Dh ussu jo!

Sel ajal kui kõrge preester Eli Israelin koh: tomoistja olli, elli üts mees nimmege Elkana, sel olli naine Hanna; nink neil es olle last. Nink Hanna kurbast henda wäega, nink pallel Jõsandat hallelikkult, et temma tälle ütte poiga annas, nink üttel: „Jõsand kui sinna omma näütsiko palwust wõttat kuulda, sis tahha minna sedda poiga sinno orjuses ärräanda.“ Nink Jõsand hallest temma päle, nink and tälle ütte poiga, kel nimmi Samuel panti. Nink kui Hanna tedda olli ärrawõrotanu, sis mället temma omma

tomotust, nink weije omma pojakest korgepreestre Eli mannu, nink üttel: „Jšsand om minno palwust kuulnu. Seperrast anna minna sedda, mes palwe läbbi om sanu, jälle Jšsanda kätte taggasi, et temma tälle jääs iggawes.“ Nink se noor Samuel jäije korgepreestre Eli mannu, et temma Jšsanda sullases saas kašwatetus. Nink Eli poja olliwa wallato nink kurja, nink es wotta mitte esša sönna kuulda. Ent Samuel kašwi ean nink armun Jummalala nink innemiste een. Nink se olli Jehowa mele wašta, et Eli ommi latsi parrembide es kašwato. Seperrast saat temma ütte Jummalala meest Eli mannu, nink lasť tälle ütelda: „Sinna auwustat omme latsi ennamb, kui minno. Nink, nätse, seperrast saap önnetus tullemä sinno maja päle, nink sinno poja sawa koolma üttele päiwal.“

Nink se sündi, et Eli maggas omma ašseme pääl. Nink Jummalala lamp es olle weel ärra: kistuteta Jšsanda koan. Sinna olli Samuel maggama heitnu. Sis heigas Jšsand: „Samuel!“ Nink temma üttele: „Siin ma olle.“ Nink Samuel joost Eli mannu nink üttele: „Siin ma olle, sa ollet minno kutsnu.“ Ent temma es üttele tedda kutswat, nink kášť tälle maggama heita. Nink Samuel heit maggama. Ent Jšsand heigas jälle: „Samuel!“ Nink temma läts töist kórda Eli mannu kúšsima, ent Eli es üttele tedda kutswat, nink kášť tälle jälle maggama minna. Nink Jšsand heigas kolmat kórda. Sis tuus Eli ärrä, et Jšsand sedda poisi kuts, nink üttele temma wašta: „Minne jälle maggama, nink kui sinno weel kutsutas, sis üttele: „Könnele Jšsand, sest sinno sullane kulep.“

Nink Jõsand kuts jälle: „Samuel, Samuel!“
 Sis üttel Samuel: „Kõnnele Jõsand, sest sinno
 sullane kulep.“ Nink Jõsand üttel temma wasta:
 „Mätse, minna tahha Jisraelin ütte asja tetta,
 et eggäüttele, kes sedda kulep, peawa kõrwa
 hõllisema. Sest et Eli tees omme poige furja
 tööd, nink es ähwärda neid mitte, sis peap
 neide suggu päle tulles, mes minna olle wandnu.“
 Nink sündi, kui Jisraeli rahwas wälja läts sõd-
 dima Bilistride wasta, sis saijewa Bilistre
 woimust Jisraeli ülle, nink lödi sel kõrwal kolm-
 kümme tuhat Judameest mahha. Neide
 arwun olliwa ka Eli kats poiga. Ent kui Eli
 sedda teda saije, sis ehmat temma nida ärra, et
 temma istme päält mahha satte, nink murs
 omma kala, nink koli ärra.

Dmal wisil.

Ep minna tahha jätta,
 D armas Jummal so,
 Mo kae pitte wätta
 Nink ärra jätko mo;
 Mo eest ka murreta,
 Nink kela pattun mata,
 Ent õige tee pääl sada,
 Nink ikkes arwita.

39.

Saul säetas kuningas.

Dmmal wisil.

Jõsand, meije wallitseja,
 Meije fige üllemb hä!
 Suur nink arwus om so nimmi;
 Mes sa teet om imme tö,
 Kigen paigan ollet sinna,
 Auwolik nink armolinne.

Ent Jõsand olli Samueliga, nink teije tedda
 sures prowetis. Nink Samuel naksi oppetama
 rahwast, nink moiste Jisraelile õiget kõhnut.
 Ent kui temma wannas läts, sis tulliwa kif

rahwa wannemba kofko, nink ütliwa Samueli
wasta: „Panne meile ka kunningat ni kui
kigil pagganil om.“ Nink Samuel puhkas
Jšsanda pole, nink pallel, et Jšsand tälle juh-
hataš, meš temma pididi teggema. Ent Jšsand
üttel tälle: „Te neide tahtmišse perra, nink anna
neile kunningat, sešt nemma ei olle mitte sinno,
enge minno ärrapölgnu — se polešt et nemma
hennese töišt kunningat, kui minno ommawa him-
muštanu.“ Nink Samuel saije Jummalast kasku,
ütte meest Penjamini sugguarrušt kunningaš säeda
— sel olli nimmi Saul. Siš wöt Samuel öli
klasti, nink wallaš Sauli pä päle, nink and tälle
suud nink üttel: „Seddawiši om nüüd se Jšsand
sinno woidnu wörštis omma perris öša ülle.“
Nink kif rahwaš tulli hōiškaden kofko, nink
terwit rōmoga omma waštset kunningat, ke olli
se eddimāne kunningaš Israelin. Se sündi
üts tuhhat üts sadda ajastaiga enne Kristuše
sündimist. Nida löppi siš kohtomoištiide ammet
nink wallitsuš. 400 ajastaiga olliwa nemma
Zudarahwa ülle wallitsenu, nink neide arw olli
ülle kige 16. Nemma olliwa tuggewa mišhe
Jummalast säetu rahwale kōhut moišta, nink
neid wainlašte kēšt päštma. Kui nüüd Samuel
Sauli olli kunningaš woidnu, siš üttel temma
rahwa wasta: „Nātse minna olle teije hāält
kuulnu, nink teile kunningat säädnu. Sešt teije
ütlite mulle: Ei mitte sinna, enge üts kunningaš
peap meije ülle wallitsema, ehk kül se Jšsand
Zebaot teije ainuš kunningaš olli. Raege nüüd
omma kunningat, kedda teije ollete himmuštanu.
Kui teije Jšsandat sate pelgama, nink temma
hāält kuulma, siš saap Jšsand teid, nink teije

kunningat õnnistama. Ent kui teije Jssanda sõnna ei sa mitte kuulma, sis saap Jssanda käsfi teije wasta ollema, ninf teije sate hukka minnema.“ — Ni kawwa kui nüüd Saul Jum- mala peljun wallits, ninf Jssandale sõnna wõt- lik olli, ni kawwa õnnist ka Jssand temma wal- litsust. Ent kui Saul Jssanda käsku kõrwale heit, ninf omma mele ninf tahtmissse perra teggi, sis üteldi tälle Samueli läbbi: „Nätsse! Sõnna- kuulminne om figeüllemb ohwer ninf wastapan- neminne om ni kui wäärjummala orjus. Sest et sinna Jssanda sõnna ollet mahhajätnu, sis om Jssand sinno ka mahhajätnu.“ — Ninf sest päiwast woeti Jummal arm ninf õnnistus Saulist ärra, ninf Samuel saije Jssandast käsku, ütte tõist meest kunningas woida.

Ommal wiisil.

Jummal sõnna antas
 Meil Jssa armo käest;
 Kui sedda tähhel pantas
 Sis walmistap meid hääs.
 Sest wõtkem melen pitta
 Ninf. „äbrä“ fäddamest;
 Kui kõrwal heidat sedda,
 Sis kaut iggawes.

40.

Dawidat woijetas.

Wiis. Ep minna tahha jätta.
 Üts südda, kumb om maddal,
 Laad Jummal üllendap;
 Ent lea kõrk ninf kawwal,
 Se tõttest hukka lääp.
 Ke tõisne ninf hä,
 Ninf lassey henda sata
 Se woip ka römüs olla,
 Saap armo tõtteste.

Ninf Jssand üttel Samueli wasta: Täüda omma sarwe õliga ninf minne Isai, se Petlemi mihhe mannu, sest ütte temma poige seast olle

minna hennele ärrakaenu. Nink Samuel tulli
 Isai mannu, nink kui täl Isai wannemb poig
 wasta tulli, sis taht temma tedda woida. Ent
 Issand üttel: „Ärra kae mitte temma näggo
 nink surust. Sest mes inneminne näep, se ei
 olle middake; sest inneminne näep, mes filmi
 een om, ent Issand näep, mes soamen om.“
 Sis lass Isai omma 7 poiga Samueli eest möda
 minna. Ent Samuel üttel: „Meist ei olle Issand
 keddake wallitsenn. Kas sul ennamb poigi
 ei olle?“ Isai üttel: „Se lige noremb om kül
 weel, nink näitse! temma om lambid hoitman.“
 Sis lähhat Isai noremba poja perra, kel nimmi
 Dawid olli, nink lass tedda farjast tulla. Nink
 Dawid olli werrew, illus filmist, nink kauni näoga.
 Nink Issand üttel Samueli wasta: „Wotta
 kätte, nink woija tedda.“ Sis wõt Samuel
 omma õli sarwe, nink woid tedda, nink tähhend
 tedda tullewatses kuningas ärra. — Ent Issand
 waim lahku Saulist ärra, nink ütš kurri
 waim tulli temma päle. Sis kass Saul ütte
 meest otsi, ke kandle pääl moistas mängi. Nink
 nemma toijewa tälle Dawidat. Nink Saul armast
 tedda wäega, nink lähhat temma essa Isai mannu,
 tedda pallega, et temma Dawidat temma mannu
 jättas. Kui nüüd kurri waim Sauli päle tulli,
 sis wõt Dawid kandlet, nink mäng, ja laul; sis
 saije Sauliga parrembas, nink se kurri waim
 lahku jälle temmast monnes ajas.

Wiis. Se aig om tööst meil pea läen.

Mes hädda woip meil sündida,

Kui sa meid, Issand, södat.

Se kauni taiwa leiwaga,

Nink ellowega jodat.

Kui sinno waim meid rõmustap

Nink kurbe henge kostotap

Sis om meid õnsas fiita.

Dawid taplep Koliatiga.

Wiis. Nätse Isfand minna tulle.
 Jummal panney förki wasta;
 Maddalid taht temma fasta
 Omma armowihmaga.
 Järge päält ta mahha heidap
 Wäggewid, nink hirmo näudap;
 Ent neid waisid üllendap.

Nink johtu, et kuningas Saul sõtta läts Bilistride wasta. Kui nüüd neide sõa wäggi tõine tõise wasta saib, siis tulli Bilistride lerist üts suur mees wälja, kel nimmi olli Koliat. Se olli kuus künart, nink ütte kae laijut pik. Wast kübbar olli tal päen, nink raud reiwast säljan, se olli 5000 sekli ehk meije arwo perra ennamb 7 punda rasse. Nink temma oa wars olli kui kangawõllas. Nink sesamma mees tulli, nink naard Israeli rahwast nink heigas: „Wallit: sege ütte meest henne seast, kes minnoga taplep. Kui temma minno mahhalõõp, siis tahhame meije teije sullasis sada. Ent kui minna temmast woimust sa, siis peate teije meid orjama.“ Kui nüüd Saul nink Israeli rahwas sedda sõnna kuliwa, siis tulli pelg nink wärriseminne neide päle. Ent se Bilistre mees tulli iks hommungo ja õddango ajal lerist wälja, Israeli rahwast naardma nink teotama. Sis lubbas Saul omma tüttart selle naises anda, kes sedda suurt meest saas mahhalõma. Kui nüüd weike Dawid sedda kuuld, siis aije waim tedda, selle mihega taplema. Nink Saul pand omma raudreiwid Dawidale sälga, nink ütte wast kübbart temma pä päle. Ent Dawid es sa neidega kãwwa. Seperrast heit temma neid jãlle mahha, nink es wõtta muud middake, kui omma keppi nink

forjas jdest omma karja pauna sisse 5 filledat
 kiwwe, nink nida lats temma Jssanda pale loten
 se kange Bilistre mihhe wasta. Kui nuud
 Koliat naije Tawidat nida henne mannu tulle-
 wat, sis uttel temma: „Kas minna olle penni,
 et sinna omma keppiga minno mannu tullet?
 Tulle ennege lahembale, kul ma sis sinno lihha
 lindese taiwa al tahha suwwa anda.“ Ent Tawid
 koste: „Sinna tullet kul minno wasta omma
 moga nink oaga, ent minna tulle sinno wasta
 selle waggewa Jssanda nimmel, kedda sinna
 ollet teotanu. Selsinnatsel paiwal saap Jssand
 sinno minno kätte andma, et minna sinno mah-
 halõ; sis saap kif rahwas teda sama, et Israeli
 Jummal om uts waggew Jssand, ke allandap,
 mes kõrge, nink ullendap, mes maddal om.“
 Sis wõt Tawid paunast utte kiwwe, nink last
 lingoga talle pa otsa, ni et se pik mees kotsilt
 mahha satte palge pale. Et Tawidal esfi moka
 es olle, sis joost temma mannu, wõt Koliati
 moga, raije tal paad otsast mahha, nink wõt
 sedda hennega. Kui Bilistride rahwas sedda
 naije, sis tulli suur hirm neide pale, nink pag-
 gesiwa ärra. Ent Israeli latse aijewa neid
 taggan, nink saijewa neide ille woimust.

Wiis. Mes murret südda kannap.

Kes woip mo wasta olla,
 Kui Jummal minno pool?
 Ni saggest kui ma palle,
 Sis tagganep kif tääl.
 Kui pa mo söbber enne,
 Nink Jummal kaisap mo,
 Sis om se wihhalanne
 Mo wasta kõhheto.

Tawida nink Jonatani söbrus.

Wiis. Jesus lige üllemb hä.

Dh! kuis kaunis, armas e,
 Kui iks kigin wellitse
 Rahhul, ütte melega,
 Ilma kawwalusfeta.

Kui nüüd Tawid taplussest taggasi tulli, sis teggi Sauli poig Jonatan temmaga kindmat söprust, nink armast tedda ni kui omma söand. Ent ne naise kigest linust lätsiwa kunninga Saulile wasta, nink laulsiwa nida: „Saul om kül tuhhat mahhalõnu, ent Tawid kümme tuhhat.“ Sedda laulmist kuulden saije Saul wihhatse, nink temma südda es kanna ennamb Tawidat nätta. Nink kui Saul koddo läts, sis johtu, et Tawid jälle kunninga een pididi kandlet mängma. Nink Saul wõt omma piki, nink taht sedda Tawida kehha läbbi ajada. Ent Tawid karas eest ärra, nink se piik läts saina sisse. Ent Saul and ommale pojale Jonatanile, nink ommile sullastile käsku, Tawidat ärrahukkada. Sis pallel Jonatan Tawida perrast, nink essa wõt se kõrd poja pallemist kuulda. Ent päle sedda tulli kurri waim jälle Sauli päle, nink Saul ots Tawidat ärratappa. Sis pagges Tawid ärra temma wihha eest, nink kõnnel sallajan Jonataniga, nink pallel tedda, et ta temma päle armo heidas. Nink nemma teijewa henne waijel kindmat armo leppingut Jõsanda een. Ent kui Jonatan omma essa wihha, nink kurja nouwo Tawida wasta ärratuus, sis kõnnel temma sedda Tawidale ärra, nink and tälle nouwo, säält ärrapaggeda. Nink nemma anniwa tõine tõisele suud, nink ikkiwa lahkuden.

Wiis. D Jummala latse.

Dh ellagem rahhun nink hoitkem iks armo,
Ja kandkem ka waiwatu welliste koormat,
Et soame utteus kowwembas laas,
Nink wellelik sobrus iks rikmata jaas.
Ne palwuse ohwri tööst maggusas läwa,
Kui maddala latse, ke armun iks jäwa
Ka welliste perrast mönd sönnake lauswa.

43.

Tawida perrankiusaminne.

Wiis. Dh tulge teije waiwatu.

Mo päle lootke maddalast,

Ma sada ommatsid iks hääst,

Eht immelik ka kaija.

Sest neide taplus, willitsus

Om otsan selge aawustus,

Sis lautas halletaja:

Nink Tawid pagges ärra preestri Ahimeleffi
mannu, nink kui temma, nink no, kea temmaga
olliwa, isfosiwa, sis wöt temma neid kaemisse
leibu Jummala koast, nink nemma soijewa. Ent
saält läts Tawid ommatsidega ütte koba sisse,
nink peet henda omme wainlaste eest ärra. Nink
Saul, ke tedda taggan ots, tulli omme soamees-
tega ka sinna paika, ent nemma es tija mitte, et
Tawid henda ommatsidega saäl olli ärrapeetnu.
Nink kui nüüd Saul nink temma soamihhe
henda maggama heidiwa, sis anniwa Tawida
sobra tälle nouwo, Sauli ärratappa. Ent Ta-
wid üttel: „Jõsand hoitko minno selle pattu
eest, et minna omma kät pannes Jõsanda woi-
jetu mihe külge.“ Nink temma läts, nink lei-
kas Sauli särgist silu otsa mahha, nink peet
henda jälle koba sisse ärra. Kui nüüd Saul
unnest ülleswirgu, nink jälle eddesi läts Tawid
dat otsma, sis tulli ka Tawid ommast ärrapedetu
paigast wälja, nink heikas kawwelt kunningale
wasta: „Dh mo esä! kae nüüd ommete omma

särgi silu otša, meš minno kâen om. Kui minna sedda olle ärraleikanu, nink ei olle sinno mitte ärratapnu, siš tunne nüüd, et mul kurja nõwwo sinno wašta ei olle. Mes olle ma sulle tennu, et sa minno nida perrankiusat, nink otšit?“ Sis üttel Saul: „Kas se om sinno hâäl, minno poig Dawid?“ Nink Saul tõst omma hâält ikken, nink üttel Dawida wašta: „Sinna ollet digemb minno, sest sinna ollet kurja hâaga tašsonu. Se Jšsand tašfogo sulle jälle hâäd selle päiwa eest.“ Ent siški johtu mõnni aja perrast, et Saul jälleke Dawidat ots ärrahukkata. Nink Dawid saije sinna paika, kun Saul omme šdameestega lerin olli. Nink nâtse, Saul olli maan, nink maggas, nink temma piik olli pä kotsil ma sišse ajetu, nink kil temma rahwas maggas temma ümbre. Sis taht üts neist mehhist, kea Dawidaga olliwa, Sauli ärratappa. Ent Dawid üttel: „Se ärra sündko mitte, sest kes tahhas nuhtlemata kât panda Jšsanda woijetu mišhe külge?“ — Ent wõtta sedda pigi, meš pä kotsil om, nink wee pikret, nink lakkem süst ärra.“ Nink keake eš kule neide tullemist, nink minnemist, sest rasše unni olli Jšsandast Sauli nink temma šdameeste päle saddanu. Sis lätš Dawid ülles mäe otša, kun temma Sauli woiš nâtta, nink heikas sure hälega Sauli wašta: „Kae omma pigi, nink wee pikret minno kâen! Mes olle ma sulle tennu, et sa minno jälle perrankiusat?“ Sinek Saul üttel: „Minna olle pattu tennu sinno wašta. Tulle taggasi, mo poig Dawid! Minna ei tahha sulle üttele kahjo tetta, sest et sa minno ello ollet hoitnu.“ Nink Dawid koste: „Nâtse siin om se piik,

tulgo üts pois perra, ninf wigo sebda taggasi!⁶⁶
Ent Dawid es ussu henda mitte Sauli kätte.

Ommal wisil.

Ni kui aadler siwu alla
Poigi wöttap kaitfada;
Ni om minno ninf mo welle
Jummal wötnu kaeda.
Kui ma ilman weel es olle,
Kui mul olli latse meel,
Sis ta mötli minno pääs,
Sis ta walwsi minno älle,
Kes kül jöwway tedda ka
Se eest öige tennada!

44.

Sauli ots.

Wiis. Tulle ristiinneminne.

Jesand, minna palle sinno

Kule minno armsaste,

Arra lasko mitte minno.

Sinnust lahku eale.

Wötta minno ommatses,

Minna tahha iggawes

Sinno tahtmist enne tetta,

Mes sa wihtat, mahha jätta.

Ninf sündi, et Bilistride rahwas tulli tap-
lema Israeli rahwa wastä. Ninf kui Saul
neide söawälke näije, sis ehmas temma ärra,
ninf nakkas wäega pelgama. Ninf temma kusse
Jesanda käest nõwwo, ent Jesand es kosta mid-
dake ei unne, ei ka prowetü su läbbi. Ent Bi-
listride rahwas saije woimust Israeli rahwa ülle,
ninf neist lödi üts ossa kolus, ninf tõine ossa
õlli paggemissel. Kui Saul sebda õnnetust
näije, sis üttel temma omma sullase wastä, et
temma tälle mögaga otsa tees. Ent sullane es
tahha omma kunningat tappa. Sis wõt Saul
esfi mõka, ninf teije hendale otsa. Nida koli
Saul ärra; ninf selsammal päiwal saiwa hukka
tapelusfen temma 3 poiga, ninf kil söamihhe,

kea temmaga olliwa sötta lännu. Nink töisel päiwal tulliwa Bilistre, nink kui nemma Sauli kehha löisiwa, sis raijewa nemma pääd otsast mahha, nink posiwa temma kehha lina müri päle ülles. Nink 3 päiwa päle söddamist tulli üts mees Sauli söawäest Dawida mannu, nink kōnnel tälle kil sedda suurt õnnetust, et Israeli söawäggi olli mahhalõdu, nink et Saul hendale olli otsa tennu, nink et ka Jonatan, Sauli poig olli tappetu. Sis saije Dawida südda täus murret, nink temma ikke õddanguni Sauli, nink omma armsat söbra Jonatani, nink ik sedda rahwast, ke olli tapelusßen hukka sanu.

Dmmal wiisl.

Kui ma ristil al
 Pea ikma tääl,
 Kõmustat sa minno eßsi:
 Sinno kibbe silmawessil
 Pea löppetap,
 Mes mo kurbastap.

45.

Dawidat säetas kunningas.

Wiimselt pantas taplejile
 Kroni päle aufaste,
 Sadetas neid söast jälle
 Esamaale röömsaste,
 Kun se õnnis hengaminne
 Au nink rööm om iggawenne,

Nink Dawid olli 30 ajastaiga wanna, kui tedda päle Sauli surma kunningas wallitseti. Nink temma läts Jerusalemi, Jebusi rahwa wasta söddama, nink sai Zioni kanso kätte, nink nimmet sedda Dawida lina. Sis ehhit temma hendale kunninglikko kotta zedri puust, teggi müri ja walli ümbre Zioni, nink jäije sinna ellama. Perran sedda weije temma sädusse kirstu ülles Jerusalemi, sääd Jummalala orjusse kōrda, nink

teggi paljo kauni tenno: ja kittusse-laulo, mes
 Zummala orjussen laulti. Nink sündi, kui
 Dawid omman kunninglikkun majan elli, nink
 Issand tälle olli rahho andnu, kige temma wain-
 laste polest, sis üttel Dawid proweti Natan
 wasta, et temma südda es kanna kallin kunnin-
 ga-majan ellada, konna Zummalal essi, sel kun-
 ningal ülle kige kunningide, weel ausat maija
 es olles üllesehhitetu. Nink proweet Natan kii
 sedda nouwo hääs, et Dawid Zummalale ütte
 kotta taht tetta. Ent selsammal ösel sündi, et
 Issand proweti Natanile üttel: „Minne nink
 üttele minno sullase Dawidale: „„Nida kōnne-
 lap Issand sinno wasta: Kui sinno ellopäiwa
 otša sawa, nink sinna omme wannambidega ol-
 let maggama lānnu, sis tahha minna sinno per-
 ran sinno ihho suggu üllešārratada. Se peap
 minno nimmele üttele maija üllesehhitama, nink
 minna tahha temma kunninga järke kinni-
 tada iggawetšes ajas.““ Sis jätte kun-
 ningas Dawid Zummala kōa ehhitamist mahha,
 nink üttel: „Kēs minna olle, oh Issand, nink
 mes om minno suggu, et sinna minno seni ajani
 ni armolikkult ollet hoitnu nink kaitšnu. Sis
 õnnista nüüd omma sullase suggu, et se igga-
 wes sinno ette jāās.“—Nink sündi päle sedda,
 et Dawid woimust saije kige wainlaste ülle, sest
 Issand olli temmaga, nink õnnist kii, mes tem-
 ma ettewõt.

Wiis. Kii kallis henge õnnistus.

Kui häddan olli, heikši ma:

Nink sinna pästšit minno ka

So sure armo läbbi.

Se eest ma tahha tennada

Nink laulda rõõmsa hälega,

Au olgo Zummalale!

Tawida saddaminne nink Kabhitseminne.

Dummal wisil.

Ke jo mötlep henda saiskwat,
 Hoitko henda saddamast;
 Teedko wainlast ümbre joostwat
 Kigen paigan ussinast.

Nink sündi, et wainlasse tulliwa, nink naksiwa Iisraeli rahwaga söddama. Nink Dawid lähhat omma wäe päliko Joabit sõa wäega neile wasta. Ent temma essi jäi Jerusalemmi tagasi. Nink jötru üttel päiwal, et Dawid ommast majast ütte naist näije illosa näoga; sel olli nimmi Patseba. Nink Dawid himmust sedda naist hennele sada, nink kui temma kuuld, et temma mees weel elli, sis wõt temma kurja nouwo, sedda meest kawwalal wisil ärrahukkada. Nink teggi kirja, nink saat sedda selle naise mihega omma sõa päliko Joabile. Sen kirjanand temma Joabile käsku, sedda meest, kel nimmi Uria olli, ütte kotta sada, kun lige kangemb tapelus wainlastega olles. Nink Joab teggi se käsü perra, nink pea olli kuulda, et Uria olli wainlaisist ärratappetu. Sis wõt Dawid Patsebat hennele naises. Ent se kurri teggo olli Jehowa mele wasta, nink temma lähhat proweti Natani Dawida mannu. Nink proweet Natan tulli, nink üttel kunningale sedda moistõnnet: „Kats meest olliwa ütten linan, tõine rikkas, tõine waene. Sel rikkal miheel olliwa paljo lambid nink tõprid; ent sel waisel es olle muud middake, kui üts ainus wonakenne. Nink temma toit, nink kaswat sedda wonakest üttelisse omme lastega. Nink se wonakenne sõije temma lawwast, nink jõije temma

karrikast, nink maggas temma hólman, nink
 olli temmal kui la:s. Nink johtu, et ütš tekäüja
 tulli õmajas selle rikka mihhe mannu; sis es
 täü temma ütte ommist lambist ehk tõprist tap-
 pa, enge läts, nink wõt waise mihhe ainust
 wonakest ärra; tap tedda, nink teggi roga selle
 mihhele, ke temma mannu olli tulnu.“ Kui Za-
 wid sedda kuuld, sis saije temma wihhatses nink
 üttel Natani wastä: „Ni tõtteste kui Zsänd
 ellap, se mees, ke sedda om tennu, om surmaga
 wõlgo.“ Sis üttel Natan Zawida wastä:
 Sinna ollet se mees! Nink nüüd kule, mes
 Zsänd sulle minno su läbbi lassep kulutada.
 Zsänd ütlep sulle: „„Minna olle sinno kun-
 ningas woidnu Zsraeli ülle, nink sinno ärrapäst-
 nu Sauli käest. Misperrast ollet sinna nüüd
 Zsända sõnna ärrapõlgnu, et sa teggit, mes
 temma mele wastä om? Uria naist ollet sa
 hennele wõtnu, tedda esfi ollet sinna ärratapnu
 sõa tapelusfen. Nätse! minna tahha sulle õnne-
 tust sata sinno ommast majast. Sinna ollet
 sedda kurja tekko sallajan tennu, ent minna tah-
 ha sinno awwalikult Zsraeli een karristada.““
 Sis tunnist Zawid henda süallutses, nink nak-
 kas kigest sõamest kahhitsema omma kurja tõõd.
 Kui nüüd Natan temma sõamelikko kahhitsemist
 nink kurbust näije, sis üttel temma temma was-
 tä: „Et sinna ollet sõamest omma pattu kah-
 hitsenu nink üllestunnistanu, sis tahhap ka Zs-
 sand sulle armo näuta, et sinna ei pea mitte
 koolma. Ent sest et sinno teo läbbi Zsänd om
 sanu teotetus temma wainlaisist, sis peap se
 poig, ke sulle om sündinu, ärrakoolma.“ Nink
 vroweet jät tedda sis ütšinda. Ent Zawid heit

põlwise mahha, nink puhkas: „Jummal olle mulle armolinne omma heldusse perrast, kistuta minno ülleastmist omma heldusse perrast! mösse minno puhtas mo üllekohtust, nink puhhasta minno mo pattust. Sinno, sinno wasta ütsinda olle minna pattu tennu, nink sedda ettewõtnu, mes sinno een ei kõlba. Lo minno sisse, Jummal, puhhast sõand, nink anna mulle wastsset kindmat waimo. Rõmusta minno jälle omma õnnistussega. Minna tahha ülleastjid sinno teed oppetada, et pattatse sinno pole kånasse.“

Dummal wiisl.

Ei sinna ohwrid armasta.
 Reid anda meel kül olles mul;
 Sis wõtta kurba waimo sa,
 Om murtu südda armsamb sul.
 Ma tahha sis ka pattatsid
 So õiget teed siin oppeta,
 Et mahhajätwa kurje teid,
 Nink sinno pole kånawa.

47.

Dawida kurri poig Absalom.

Wiis. Jummal taiwa nink ma loja.
 Sinnust Jummal saiwa mulle
 Armo läbbi wannemba
 Anna sis, et minna sulle
 Sõnnawõtlik olles ka,
 Nink neil iks tees nidade,
 Kui sa kässet minnule.

Nink es lõita koggona Israelin illusambat meest, kui Absalomi, Dawida poiga. Jallatallast päelaeni es olle täl üttele wikka. Ent temma südda olli kurri, sest temma himmust jo essa ellen kunninga järje päle sada. Seperrast ots temma rahwa sõamid essast ärrakåanda. Kui johtu, et üttele mihhel kaibamist olli kunninga een, sis kullel temma sedda asja sallajan läbbi, nink üttele sis kaibaja wasta: „Ehk kül sinno

ašši õige om, siski ärra lootko sinna kunningalt õigust sawat. Kui minno weel kohtomoistjas säetas Israeli ülle, kúl sis rahwas pea õigust lõwwas.“ Sedda wisi lait temma omma wanna essa nink temma wallitsust, nink käänd mitma sõamid kunningalt ärra. Sis lats temma Jerusalemist, kun Dawid elli, Hebroni lina, nink üttel essale, hendal sääl towotust ollewat tassuda, mes temma Jssandale olles towotanu. Ent kui temma Hebroni lina saije, sis koggus temma sõawäkke kokko, nink last hendale kunninga kroni pähhä panda. Kui nüüd Dawid Jerusalemis sedda kuulda saije, sis paggesi temma poja eest, nink kík rahwas temmaga, nink nemma ikkiwa sure hälega. Nink Dawid lats ülle Kidroni jõe, õli mäest ülles, nink ik, nink temma südda olli täus murret. Nink Joab, Dawida sõawäe pälik koggus sõawäkke kokko, nink lats Absalomile wasta. Sis tõssi kange tapelus Dawida nink Absalomi sõameeste waijel. Ent Joab saije woimust wainlaste ülle, nink lõije sel päiwal katskummend tuhhat meest mahha, nink aije neid, kea ülle jäiwa, pakko. Kui nüüd Absalom näije omma rahwast paggewat, sis pagges temma ka, nink johtu, kui temma sure ruttoga omma ellaja säljan ütte tamme alt läbbi aije, sis jäije temma juuste pittu tamme õssa kúlge kinni. Kui Joab sedda näggi, sis wõt temma 3 pigi, nink aije neid Absalomi sõame sisse. Sis last temma sedda kolu kehha puust mahhawõtta, mõtsa heita, nink kiwwe pälepanda. — Kui nüüd Dawidale sõnnumid todi, et Absalom olli hukka sanu, sis saije essa südda täus murret, nink ik hallosaste omma poiga, nink heigas sure hälega:

„Mo poig Absalom, mo poig Absalom! Oh et ma olles woinu koolda sinno assemel! Sis lats se päiw murre- nink leino- päiwas foggona Israeli rahwale. Essa ik omma poiga, nink es tahha henda laske tröösti.

Wiis. Rige kaplu katskifistja.
 Kariista mo, Jesus, häste
 Omma armowitsaga,
 Lähkata mul eesi riisti,
 Et ma ilmast wallal sa.
 Panne kanget hirmo päle,
 Sest ma olle teninu!
 Armo naudat sa mul jälle,
 Kui ma olle lahbutu.

48.

Tawida perrametse ellopäiwa.

Wiis. Wirgoge weel ülles mele.
 Kui ma ütšförd üllestulle
 Surma unnest, sis ma näe,
 Et ma figest päänu olle,
 Mes mo waiwas eale.
 Sis om parremb förd kül mul,
 Kui siin eggal hommungul.
 Ilma murre, waiw nink teggo
 Om sis kui ütš unnenäggo.

Nink kui Tawid tuus, et temma ello päiwa öddang olli lähhunu, sis foggus temma kokko Jerusalemmi kii Israeli rahwast, nink wannambid, nink üttel suren foggodusen neide was: ta: „Kuulke minno sõnna minno welle nink minno rahwas! Mul olli nou woetu, Jssandale ütte maija üllesehhitada. Ent Jssand last mulle üttelda: „„Ei mitte sinna, enge sinno poig Salomon peap mulle maija teggema, sest et sinna ollet sõamees nink ollet werd ärrawallanu.““ Sis hoitke nüüd Jssanda sõnna, nink piddate temma kasku. Nink sinna, mo poig Salomon tunne omma Jummalat, nink orja

tedda figest soamest. Kui sinna tedda saat ots-
ma, sis saat sinna tedda lo dma, ent kui sinna
tedda mahha jättat, sis saap temma sinno ka
mahhajätma iggawes.“ Nink Dawid sellet om-
male pojale, kuis temma Jssanda templit piddi
üllesehhitama, nink kinnit tedda, nink üttel:
„Olle julge, nink ärra peljako mitte, Jssand
Zummal saap sinnoga ollema.“ Nink Israeli
wörsti anniwa Zummala koo ehhitamisjes paljo
kulda nink hõbbedat nink randa. Nink kif rah-
was olli täus rõmo, sest nemma anniwa sedda
hámelega. Nink Dawid üttel: „Kittus nink
olgo sulle Jssand, iggawes. Sinno perralt
om wäggi nink rikkus nink au. Niid anna-
me sulle Jssand taggasi, mes sa meile eesmält
andnu. Hoija särast meelt rahwa soamin, nink
minno pojale Salomonile anna wagga soand,
et temma sinno kasku peap.“ Nink kif koggo-
dus kätte Jssandat, nink toije tälle ohwrid rõ-
mo nink tennoga. Nink Salomonit wojjeti
kuningas ülle Israeli. Päle sedda sündi, et
Dawid ärrakoki, nink saije mahhamattetus Da-
wida linan. Ent kif aig, mes temma Israeli
ülle wallits, om 40 ajastaiga.

Wiis. Kuis ma so wastawõtta.

Ma jätta sinno mahha

Sa kurri kawwal ilm!

Ei ma so wiss tahha,

So wihkap minno silm:

Sääal taiwan om hä ello,

Ma sinna himmutse,

Sest sääal saap hengust neile,

Ke Jesu ommatse.

49.

Runningas Salomon.

Dummal wissl.

Üts om waja, sedda ütte

Räuta, Jssand, minnule:

Kif mu, mes siin ma pääl nätta,
 Lät mul koormas ennege.
 Sesamma al waiwatas, salwetas südda,
 Nink ei woi sest rahho, nink hengamist löida.
 Ent sa ma se ütte, mes tarwis mul lät,
 Sis sa ma se üttega kallimbat hääd.

3000 ajastajga perran ilma lomist, nink 1000 ajastaiga enne Kristusse sündimist saiije Dawida poig Salomon kuningas Israeli rahwa ülle. Nink temma armast Jhsandat, nink káwwe omma essa Dawida jállin. Nink Jhsand näüt henda Salomonile õsel unnen, nink üttel tälle: „Palle, mes ma sulle pea andma.“ Nink Salomon üttel: „Jhsand, sa ollet omma sullast üllendanu, nink minno tõstnu mo essa Dawida järje päle. Ent minna olle weel noor nink tundmata. Siski pea minna wallitsema ütte sure rahwa ülle. Seperrast pallep so sullane, et sa tälle annas ütte sõnnawõtlikko sõand, et temma so rahwale wois õigust tetta, nink essi ärramoistas, mes hä nink kurri om.“ Nink se sõnna olli Jhsanda mele perrast, nink temma üttel tälle: „Sest et sinna henele ei olle pallelnu pikka igga, ei ka rikkust ehk auwo, enge targa nink sõnnawõtlikko sõand, sis tahha minna sinno palwust kuulda, nink sulle weel päleke anda, mes sa mitte ei olle pallelnu, ni häste rikkust, kui auwo, et ütšik kuningide seast ei pea sinno saarnane ollema kigel sinno ello eal.“ Nink Salomonil tulli peake kõrd kätte, omma tarkust tunnistada. Sest 2 naisi tulliwa temma ette kaibama. Mõllemba olliwa omme immewide lastega ütten majan ellanu. Nink sündi, et selle ütte naise poig ärrakoli, sest emma olli tedda õsel ärramagganu. Sis wõt temma salla:

jalt tõise emma last hennele, nink pand omma kolu last temma assemele. Kui nemma nüüd mõllemba hommungul üllestoufiwa, siis tuus se üts emma seddamaid ärra, et temma lats olli tõisest naisest ärrawahhetetu; ent tõine sallas sedda ärra, nink üttel sedda henda last ollewat.

Selle kaibussega tulliwa nemma kunninga ette, et temma neile kohhut piddi moista. Sis üttel kunningas: „Toge mulle ütte mõga, nink rajoge sedda last, ke ellap, kättest katski, nink andke tõine tõise naisele poolt jakko.“ Sis kit se üts naine sedda nõwwo haas, ent tõine heigas: „Parremb jägo se lats tõise naisele, kui et tedda ärrahukkatas;“ sest emma südda es futta omma last laske ärratappa. Sis üttel kunningas: „Andke selle naisele sedda last taggasi, sest se om temma perris emma.“ Nink kif rahwas, ke sedda kuuld, peljas kunningat, sest nemma näijewa, et Jõsanda tarkus temma siisen olli, kohhut moista.

Ommal wiisl.

Rõmustust nink õiget tarkust

Kõwwa sinno sõnnan ma.

Minno rummalust nink nõrkust

Wõip ta tõttest parranda.

Sest olgo sis temma ka kallis iks mulle,

Nink saatko, et minna iks lähhünes sulle

Kui sinno ma tunne, nink sinno man jä,

Saap mulle ka kätte se täwwekik hä.

50.

Salomon ehhitap Jummalale kotta.

Wiis. Kes Jummalat ni l. t.

Üts kallis kottus om, kon sulle,

Dh Jõsand, auwo anname.

Sest olgo õige himmo mulle

Ka sinna-kõwwa saggede,

Et ma hend sinnust rõmustas,

Nink minno hengel kaswu saas.

Neljandal ajastajal, kui Salomon olli kuningas sanu, siis wõt temma kätte, Jerusalem min Jssandale ütte kotta ehhitada. Ehhitamisse aig olli 7 ajastaiga. Nink se templi olli 60 künart pik, 20 künart lai, nink 20 künart lai, nink 30 künart kõrge. Nink templin teggi temma wahhet pühha, nink kigepühhamba waijel. Pühhan olli ütš kuld laud, nink pääl ne kaemisse leiba hoiyeti, nink 10 lühtre selgest kullast. Ent se kigepühhamba sissen olli se leppin-go kirst, kon Mosesse säduisse laude hoiyeti. Nink kerubimi kattiwa omme siwuga sedda kirsto. Nink se kigepühhemb olli kullaga ehhitetu, nink sinna es tohhi keake kui kõrge-preester sisseastu.

Kui nüüd se templi walmis olli, siis tulli kuningas kige Israeli lastega kocko, sedda wastset Jummal kotta pühhendama. Nink Jssanda auwustus täüt sedda kotta. Nink kuningas Salomon aste altri ette, nink tõst omme käsši ülles taiwa pole, nink puhkas: „Jssand Israeli Jummal! Ei olle sinno saarnast ei taiwan üllewan, ei ka ma pääl. Nätse! taiwas ei mahhuta sinno henne sisse, weel wähhemb sesinnane kooda, mes minna sulle olle ehhitanu. Ent kae siski armolikkult omma sullase allandlikko pallemisse päle, et so silma woisse wallale olla sesinnatse maja ülle õ nink päiwa ajal, nink et sinno omma rahwa päle hallestat, kui nemma siin sinna pole tännitawa sõas ehk rahho-, nalja- ehk katso - ajal. Anna andis meije süda nink wõtta armun wasta kii, mes meije allandussen so ette tome.“

Nink kui kuningas omma palwet olli lõppe-

tanu, sis õnnist temma rahwast, nink üttel sure
hålega: „Kittetu olgo se Jõsand Zebaot!
Temma olgo meijega, nida kui temma meije
wannembidega om olnu.“ Nink Salomon oh-
werd tenno ohwrid Jõsandale, nink walmist
rahwale suurt sõõmaiga. Nink rahwas õnnist
kuningat, nink låts kattesamal päiwal rahhoga
jälle koddõ pole, nink tennas Jõsandat selle hæ
eest, mes temma omma sullaselle Dawidale, nink
omma rahwale olli näütnu.

Ommal wiisl.

Kitta nüüd Jõsandat, minno südda
Dh kitta tedda surmani;
Kunna mul ello weel ilman nätta,
Paula ma Jummalal otsani.
Ke ihho henge andnu mul,
Sel sago kitust ikkes tääl,
Halleluja, Halleluja!

51.

Salomoni perrametse ello päiwa.

Ommal wiisl.

Otsani :: Zion, ussu otsani
Ärra jägo lõiges mitte.
Ussu palk saap peake.
Ülles! mes om takkan, jätta!
Zion, ussu ammak surmani,
Otsani :::

Kui se kõnne Salomonist nink temma tarkus-
fest wälja laggosi kige ma päääl, nink ka Arabia
kuninga emmanda ette tulli, sis wõt temma
hennega paljo kulda nink muud kallist asju, nink
tulli ka Jerusalemmi ülles, Salomonit kaema.
Ent kui temma näggi temma tarkust, nink sedda
kotta, mes temma olli üllesehitanu Jõsandale,
sis üttel temma kinga wasta: „Se kõnne
om tõisi olnu, mes minna ommal maal sinnust
nink sinno tarkusfest olle kuulnu. Nink minna
es ussu sedda mitte. Ent nüüd näe minna sed-

da kif omme silmiga, nink nãtse! sinno tarkus
nink õn om suremb, kui se kõnne, mes minna
olle kuulnu. Õnsa omma, ke allati sinno een
saiswa, nink sinno tarkust kuulwa.“

Nink se kunninga emmand and kunningale
120 punda kulda, nink wãega paljo kallist rohto
— nink kunningas Salomon and tãlle, kui tem-
ma ommale male taggasi lãts, kif, mes temma
südda himmust.

Ent sündi, kui Salomon wannas lãts, sis
last temma henda wõra ma naiste lãbbi wãar-
jummalala orjusse pole kãanda, ni et temma sũd-
da es jã Jõsanda mannu, ni kui temma essa
Tawida südda. Seperrast saije Jõsand wi-
hatses Salomoni pãle, nink üttel: „Et sinna
minno leppingut nink minno kãsku mitte ei olle
piddanu otsani, sis tahha minna sedda kunning-
rigi sinnult ärrawõtta. Ent siske tahha minna
Tawida perrast, sinno pojale ütte fuggu arro
jãtta.

Nink Salomon koli ärra nink temma wallit-
susse aig olli 40 ajastaiga.

Dimmel wistl.

Taggane :: Zion, ilma taggane,
Kui ta auwo ängap sulle,
Temma hã om tühhine,
Temma arm so salwap jãlle,
Zion ängatas sul lust nink hã,
Taggane ::

52.

Kunningrigi lahkwinnne.

Wiis. D Jummalalãtse.

Dh ellagem rahhun, nink hoitkem ifs armo
Ja kandkem ka waiwatu welliste loormat,
Et sõame üttaus kõrwembas lãas,
Nink wellelik sõbrus ifs rikmata jãas.
Ne 1 alwusse ohwri tõdõt maggusas lãwa,
Kui maddala lãtse, ke armun ifs jãwa,
Ka welliste perrast mõnd sõnnake lauswa ::

Nink päle Salomoni surma saije temma poig Neabeam temma assemele funningas. Nink kif rahwas tulli nore funninga mannu fokko nink üttel: „Sinno essa om meije orjust üllirasses tennu, sis wotta sinna nüüd meije palwet kuulda, nink wähhenda meije orjust nink tööd.“ Nink Neabeam pididi eesmäst nõwwo wannemba rahwaga, nink se üttel tälle: „Kule rahwa palwet, sis sawa nemma sulle allahelikko ollema kif so elloaig.“ Ent temma jät wannembide nõwwo mahha, nink pididi nõwwo norembidega, nink ne ütliwa tälle: „Nida peat sinna selle rahwale üttema: „„Minno essa om teid nahkpiitskuga karristanu, ent minna tahha teid raudpiitskuga karristada.““ Sis lahkusiwä 10 suggu arro temmast ärra, nink wallitsiwä hendale Zerobeamit funningas; nink Neabeamile es jä muid keake, kui Juda nink Benjamini suggu arro. Sest ajast saije sis üttest rahwast nink rigist kats rahwast, nink rigi. Tõine, mes Juda rigis, tõine jälle, mes Israeli rigis kutsuti. Juda rigi perralt olliwa 2 suggu arro, nink neide funningas olli Neabeam; Israeli rigi perralt olliwa 10 suggu arro, nink neide funningas olli Zerobeam, nink elliwa Samaria maan. Ent Zerobeam mõttel omman sõamen, kui minno rahwas ülles lät Neabeami pälina, Jerusalemi, palwust pidama nink ohwerdama, sis kånetas peake neide südda minnust ärra. Seperrast teggi temma 2 kuld wasfikat, nink üttel omma rahwale, nesamma neide Jummalid ollewat, kedda nemma eddespeidi pididiwa orjama, nink neile ohwerdama. Nink se lätš neile sures pattus. Nida wõt sis wäärjummala orjus Israeli rigin ifs

ennamb weerd. Neide kunninga olliwa kurja, nink rahwas essi es olle neist parremb, enge wihhastiwa J̄sandat omma kurja paggana t̄s nink kombe l̄abbi, seni kui temma neid nuhtlusfes ̄arraand pagganide k̄atte. J̄udama rigi kunningist olliwa m̄onni, ke J̄sandat armastiva, seperrast w̄ot J̄sand selle rigi rahwaga ennamb kannatada. Ent kui neide kunninga nink rahwas essi wiimselt Jummalat mahhaj̄attiwa, s̄is j̄at Jummal neid ka mahha, nink and neid nisammute kui J̄sraeli rahwast pagganide k̄atte ̄arra.

Wiis. Me J̄sand Krist, Jordani j̄est.

Mo silmi J̄sand wallitse
Et kurja n̄aggemise,
Ehk ilma wiis ei fihhuta
Mo julge ello s̄ise;
Ent se, mes ausa puhhas h̄a
Mes engli hulk ka n̄owway,
Mes sinno meelt ei kurbasta,
Mes kasinuksen hoijay,
Se olgo minno himmo.

53.

Proweet Elias.

Ommal wiisl.

Ep minna tahha j̄atta
Oh armas Jummal so!
Mo k̄ae pitte w̄otta,
Nink ̄arra j̄atko mo:
Mo eest ka murreta,
Nink kela pattun mata,
Ent õige te p̄aal sada,
Nink ikkes atwita.

Sel ajal, kui jummalawato kunninga wallit-
siwa, nink rahwaga ̄arrataggasiwa Jehowast,
nink w̄āarjummalid kummardiwa, ̄arrat Jummal
prowetid ̄ulles, se om, temma and m̄onanele
waale nink usklikkuile meestele omma waimo ja
w̄akke, et nemma kunningid nink rahwast pid-
diwa pattu perrast k̄arristama ja mannitsema,

suri immetekku teggema, nink tullewat ðnsust kulutama. Sel kurblikkul ajal olliwa prowete ne, kes Jummalagi rigi ülespidasawa, nink ussufilmi ülesawwasawa kigile, kes Israeli sunnas-tamist odiwa; — ent Elias, se Tisba mees olli kige suremb nink wäggenamb prowetide sean. — 50 ajastaiga päle Zerobeamit saije Ahab kuningas Israeli rigin. Nink Ahab olli jummalapelgmata, wõt Jesabelit, paggana kuningana tüttart hennelle naises, nink orjas temmaga Pali, ke paggana wäärjummal olli. Sis lähhat Issand proweti Eliat kuningana mannu, tälle ütlemä, et 3 ajastaiga es peas ma päle tullemä ei kastet, ei ka wihma. Kui nüüd Israeli rigin kange nälg olli, sis üttel Issand prowetile: „Minne hommungo pole Kritti jöele, nink jo jöest, nink kaarna sawa sinno toitma.“ Nink temma teggi Issanda sönnä perra, nink jaije Kritti jöe weerde ellama. Nink kaarna toijewa tälle leiba, nink lihha, hommungo nink öddango ajal. Nink ajastaja perra sündi, et jöggi ärrakuiwi, sest et wihma es olle. Nink Issand käsk tälle Sareptahe Sidoni male minna. Nink kui Elias Sarepta liggi saije, sis olli saäl üts läsk naine puid korjama. Nink Elias pallel temma käest wet juwä, nink pallakest leiba süwä. Nink naine üttel: „Ni tötteste, kui Issand sinno Jummal ellap, mul ei olle middake muud, kui peo täut jahhu wakkä, nink weidikest öli annuman; nink miana olle puid korjanu, nink tahha weel hennelle nink omma pojale söki walmistada, et meije sedda söme, nink sis ärrakoleme.“ Sis üttel Elias naise wastä: „Ärra pelga middake, enge minne,

nink walmista mulle eesmält söki, nink päle sedda ka hennele, nink omma pojale. Sest ni-
da ütlep Jehowa, Israeli Jummal: „Jahho
ei pea mitte sinno wakkast löpma, ei ka öli sin-
no annumast otsa sama, seni päiwani, kui Jss-
sand jälle wihma annap ma päle.“ Nink se
naine lats, nink teggi temma sõnna perra. Nink
nemma sõijewa nink jõiiewa kif se aig, kui nalg
olli, nink jahhu wakkas es löppe, nink öli an-
numan es sa otsa. Nink päle sedda jäije selle
naise poig haiges, nink koli ärra. Nink temma
ik omma last wäega. Sis üttel Elias temma
wasta: „Anna omma poiga minno kätte.“
Nink temma wõt tedda üska, nink weiije tedda
omma tarre, nink pand tedda omma wode päle,
nink pallel sõamest: „Jssand, minno Jummal,
lasse selle latse henge jälle temma sisse taggasi
tulla.“ Nink Jssand wõt Elia palwust kuulda,
nink lats saiije jälle ello. Nink Elias wõt poi-
sikest, nink weiije tedda ommale emmale, nink
üttel: „Nätse sinno poig ellap.“ Nüüd tunne
minna, et sinna Jummal mees ollet, nink et
Jssanda sõnna tõtte om.

Ommal wiisl.

Sa kässet, Eesa, pallelba,
Nink sinno appi heikada.
Oh anna, et me nidade
Kui latse sinno pallekse,
Ke lootwa, et se eesa ka
Neid ikkes kulep armoga.

54.

Elias nink Pali preestri.

Wiis. Nüüd olgo ikkes iggawes.
Kui kawwa lonkat sinna sääl,
Nink kätte waijel saifat?
Päält nätta ollet Israel,
Nink Pali pole hoijat.

Kül silmakirjas wöttat sa
Jesukse rigin ellada,
Nink mammonat sa orjat.

Nink kolmandal nälja ajastajal, kui Jesabel, Ahab jummalapelgmata naine, olli Jehowa pro-
wetid lasknu ärratappa, sis üttel Issand Elia
wasta: „Minne nink näüta henda Ahabile, sis
ma tahha jälle wihma anda ma päle. Nink
kui Ahab Elia näggi, sis läts temma tälle was-
ta, nink üttel: „Kas sinna se ollet, ke Israelite
tüllli nink kahjo teep? Ent proweet wastut:
„Minna ei te sedda kül mitte, enge sinna, nink
sinno esfasuggu, et teije Issanda käsku mahhas
jättate, nink Pali orjate. Nink Elia käsk
kuningale kokkokutsu kii Israeli rahwast, nink
kii palipreestrid Karmeli mäe mannu. Nink
kui nemma kii koon olliwa, sis aste Elia rah-
wa sekka, nink üttel: „Kui kawwa lonkate
teije katsipeidi? Kui Jehowa Jummal om, sis
käuge temma perra. Ent kui Paal Jummal
om, sis käuge temma perra.“ Ent kii rahwas
es lausu sõnna. Sis üttel Elia: „Minna
olle ütsinda Jehowale üllejänu prowetis, ent
Pali prowetid om nelli sadda wiiskümmend
meest. Nüüd andko nemma meile 2 härjakest,
wallitsego hennese ütte, rajogo sedda tükki kati-
ki, nink pandko puije päle, ent tuld ärra pango
nemma mitte mannu. Nink minna tahha tõise
wotta, nink puije päle panda, ilmatulleta. Nink
sis heikage teije omma Jummalala nimme, nink
minna tahha sis omma Issanda nimme heikada.
Kumb Jummal nüüd meije heikamisse päle tul-
lega saap wastutama, se olgo se õige Jummal.“
Nink kii rahwas kii sedda hääs. Nink ne

Palipreestri naksiwa omma Jummalat hom-
mungust öddanguni heikama, nink ütliwa: „Paal
kule meid!“ Ent sääl es olle ütteke wastutamist.

Sis wöt Elias omma ohwert, pand sedda
puije päle, wallas wet päle, nink heikas sure
hälega: „Jehowa, Abrahami, Isaki nink Israeli
Jummal, anna täamba tutta, et sinna Israeli
Jummal ollet, nink et minna sinno fullane olle.
Kule minno, Issand, kule minno!“ Sis satte
Issanda tulli taiwast mahha, nink söije Elia
ohwert ärra. Kui rahwas sedda immet näggi,
satte temma palge päle mahha, nink üttel: „Je-
howa om Jummal, Jehowa om Jummal!“ Ent
Elias üttel: „Wötke Palipreestrid finni.“ Nink
nemma wöttiwa neid finni. Nink Elias weiße
neid Kisoni jõe weerde, nink tappe neid sääl
kif ärra. Nink seddamaid löije taiwas mustas
pilwist, nink tulest, nink suur wihma saddo tulli
mahha.

Wiis. Müüd olgo ikkes iggawes.

Kui teije Kristust tunneta

Sis temma pose hoitke!

Kui temma nimme kannate,

Sis tälle auwo andke!

Nink woitke ärra mammonat,

Mailsma, pattu Sadanat

Prowet' Elia wäen!

55.

Elias faddaja pu ol.

Dmmal wissl.

Mes murret südda kannap

Nink kurbas lät so meel?

Kül Jummal abbi annap,

Et sinna kittat weel.

Ke pilwis, tulil sadap,

Teed ärraminne;

Sel om weel nouw nink tunnep,

Sul teed ka walmista.

Ent kui Jesabel, kuningaga Ahabi kurri naine kuuld, et Pali: pappi olliwa ärratappetus sanu, sis lass temma Eliale üttelda: „Hommen sel ajal tahha minna sinno hengele tetta, ni kui sinno neile ollet tennu!“ Kui Elias sedda kuuld, tõssi temma ülles, nink läts kohhe temma essi taht, — nink pagges laande, nink iste murrega mahha kaddaja pu alla, nink üttel: „Kül sest saap! sis wotta nüüd mo henge, Jssand, ärra; ma ei olle parremb, kui minno wannamba!“ Nink temma heit henda mahha, nink uinu maggama kaddaja pu alla. Nink näitse, Jssanda engel putte tedda, nink üttel: „Touse ülles nink sõ.“ Nink temma kaije ülles, nink näitse, päh-hitsen olli üts kütsetu leib nink kruus wet. Nink kui temma olli sõnu, nink jonu, heit temma jälle maggama. Nink Jssanda engel tulli tõist puhku, putte tedda, nink üttel: „Touse ülles, nink sõ, sest sul om weel kauge tee een.“ Nink temma tõssi ülles, sõi nink jõi, nink kãwwe selle sõmissse rammoga nellikümmend päiwa nink nink nellikümmend ööd, nink tulli Drebi mäe mannu, nink jãije õses ütte koba sisse. Nink, näitse, Jssanda sõnna tulli temma mannu, nink üttel: „Mes sinna siin teet, Elias?“ Temma üttel: „Minna olle wihhastanu Jehowa per-rast; sest Israeli latse omma sinno leppingut mahhajãtnu, sinno altrid katski murdnu, nink sinno prowetid mögaga ärratapnu; nink minna olle neist ütfinda üllejãnu, nink nemma püüdwa minno henge mult ärrawõtta.“ Nink Zummal üttel: „Tulle wãlja kobaft, nink astu mäe päle Jehowa ette!“ Nink, näitse! Jehowa läts mõda, nink suur ja kange tuul, mes mãkke lahhu,

nink pae katski murray, olli Jehowa een; ent Jehowa es olle mitte tule sissen. Nink tule perran sündi mawärriseminne; ent Jehowa es olle mitte mawärrisemissen. Ent päle mawärrisemist nätti tulli; ent Jehowa es olle mitte tulle sissen. Ent tulle perran kuulti waiklikko tasfast häält. Kui Elias sedda kuuld, sis kätte temma omme filmi mäntlega kinni, nink läts wälja. N. Jehowa olli saäl, nink üttel temma wasta: „Minna olle hennele illejätnu seitsetuhhat meest Israelin, kes ei olle omme põlwi painutanu Pali een. Seperrast minne, nink woija Jehut kuningas ille Israeli, nink Elisat woija prometis henne assemele.“ Nink Elias läts saält ärrä, nink löis Elisat, kes olli kündman. Nink Elisa jät omme wannembid Jummalaga, nink käwwe temma perra.

Dmmat wissl.

Ärra lasko henda petta

Hirmotajist, wainlaisist,

Sinna ollet minno kätte

Nirjotetu armolist.

Se om kohhalt woimata,

Et ma so wois unneta:

Kül ma parranda so müri,

Te so ümbre kanget leri.

56.

Naboti winamäest.

Nink sündi kuningaga Ahab ajal, et ütš mees elli Israelin, nimmege Nabot. Sel olli kuningaga maja kõrwal ütš winamäggi. Nink kuningas Ahab himmust sedda winamäkke hennele sada. Seperrast pakke temma Nabotile rahha. Ent Nabot es tahha omma winamäkke ärranda, sest et se tal wannambist olli perrandussez jättetu. Se olli Ahab meele wasta, nink tulli

koddos, heit henda wode päle mahha, nink es sö
 leiba. Sis tulli temma naine Zesabel temma
 mannu, nink üttel: „Tõsse ülles, olle rõmus,
 minna tahha Naboti winamäkke sinno kätte
 sata.“ Nink temma teije ramatut kunninga nim-
 mel, nink lähhat sedda kirja Iisraeli üllimbide
 kätte. Sen ramatun kirjut temma nida: „Otske
 2 meest, ke Naboti wasta tunnistawa, et temma
 om Jummalat, nink kunningat teotanu. Nink
 sis wige tedda linast wälja, nink laske tedda
 kiwwega kolus lüwwa.“ Nink Iisraeli üllemba
 teijewa selle kirja nõwwo perra, nink anniwa
 sis Zesabelile teedmist, et Nabot olli ärrahuk-
 katetu. Sis läts Zesabel omma mihe mannu,
 nink üttel: „Wõtta nüüd sedda winamäkke hen-
 nele, sest Nabot ei ella ennamb.“ Ent kui Ahab
 sedda winamäkke hennelle taht wõtta, sis tulli
 proweet Elias temma mannu, nink üttel: „Se
 eest et penni Naboti werd omma laknu, peawa
 penni ka sinno werd lakma.“ Nink Zesa-
 beli perrast üttel temma: „Penni peawa Zesa-
 beli ihho ärrasõma Iisraeli müre taggan.“ Kui
 Ahab neid sõnnu kuuld, kisk temma omme rei-
 wid katski, pand kottireiwid säлга, paaste nink
 oigas. Nink Jehowa üttel Elia wasta: „Se
 perrast, et Ahab henda minno een om allandanu,
 sis ei tahha minna sedda kirja sata temma päi-
 wil; ent temma poja päiwil peap õnnetus tul-
 lema temma suggu päle. — Nink sündi kolme
 ajastaja perrast, et Ahabit lasti sõa taplusen
 raudnoliga mahha, nink temma hawu werri joosk
 tõlla põhja, nink kui tõlda mõsti, sis laksiwa
 penni temma werd, Iisanda sõnna perra.

Kui nüüd Ahabi poig Joram kunningas sai,

sis tössi üts sčamees nimmege Zehu, temma wasta ülles, tappe Joramit ärra, nink teggi henda essi kunningas. Nink lina sisse tullen näije temma Ahabi naist, Jesabelit, kōrgen ma-
jan afna weren saiswat. Sis and Zehu ommile sullastile kāsku, tedda kōrgest afnast kiwwi ulitse päle mahhatougata. Nink nemma heidiwa ted-
da üllewast mahha, ni et sain nink hobbese tem-
ma werrega saiwa ärraziugutu, nink temma kehha sökkuti katski. Nink kui Zehu olli sönu
nink jonu, sis and temma sullastile kāsku, ted-
da ärramatta. Ent kui nemma lätsiwa temma kehha otšma, sis es löwwa nemma middake en-
namb kui päelakke, jalgu nink kāsši; mu luliif-
missse olliwa pennest ärrasödu. Nida saije sis täüdetus, mes proveet Elias olli kulutanu.

Wiis. Se aig om tödšt meil pea.

Üts öige Summal ollet sa,
Dh Jēsand sedda näudat
Sa mittokord siin ilman ka,
Kui sinna sedda täudat,
Mes sinno sönnu kulutap:
Kēs kurja teep, se nuhtlust saap,
Ent wagga löwwap armo.

57.

Elia taiwamiuneminne.

Dmmal wiisil.

Dh kuis omma ne ni önsa,
Kea Jesu perralt omma,
Kedda temma armoga
Henne perra nida tömbnu.
Et ne nüüd ka tälle jänu.
Kohhalt ihho hengega! ;:

Nink aig jous kätte, et Jēsand proweti Elliot
taht taiwatte ülleswötta. Seperrast üttel Elias
omma sullase Elisa wasta: „Et jä sija, Jēsand
om minno Jordani mannu lähhätanu. Nink

Elisa üttel: „Ni tõtteste, kui Issand ellap, ei jätta minna sinno mitte mahha.“ Nink nemma lätšwa móllemba, nink tulliwa Jordani jõe weerde. Nink Elias wõt omma mántlit, máhlf sedda kólko, nink nink lóije sega wette, nink wessi lahku árra, nink móllemba lätšwa kuiwalt lábbi. Sis üttel Elias Elisa wasta: „Palle nüüd, mes minna sulle pea teggema, enne kui minno sinno mant árrawóetas.“ Nink Elisa üttel: „Minna palle, et sinno waim kat- tewórra minno pále tulles.“ Nink Elias üttel: „Kül ollet sinna suurt asja pallelnu. Ent kui sinna náet, minno sinno mant árrawóetawat, sis saap sulle sinno palwusse perra sündima; ent kui sinna sedda mitte ei náe, sis ei sa se sulle mitte sündima.“ Nink kui nemma pále astsiwa, nida tóine tóifega kónnelden, náitse sis tulli tulline wankeer nink tullitse hobbese, nink lahutiwa neid móllembid tóine tóifest árra, nink Elias lätš kangen tulen taiwate ülles. Kui Elisa sedda nággi sis tánnit temma: „Mo ešsa, mo ešsa! Israeli wankeerid nink temma sóitjid!“ Nink temma es náe tedda ennamb mitte. Sis wõt temma Elia mántlit ülles, mes temma sál- jast olli mahhasaddanu, nink lätš taggasi, nink sais Jordani weren. Nink temma wõt sedda mántlit, nink lóije sega wette, nink üttel: „Kos om nüüd Issand, Elia Jummal?“ Sis lahku se wessi káttest árra, nink Elisa lätš lábbi. Nink kui prowetide latse tedda náijewa, sis üt- liwa nemma: „Elia waim hengap Elisa páäl.“ Nink nemma anniwa tálle proweti auwo. Ent kui Elisa Peteli lina ülles lätš, sis tulliwa weikse poisi tál linast wasta, nink sóimasiwa

tedda heikaden: „Paljaspä, paljaspä, tulle ülles.“ Nink Elias käänd henda taggasi, nink üttel: „Hädä teile!“ Sis tulliwa mötsast 2 karru wälja, nink kissiwa 42 last katski, et nemma ärrakoliwa. Nink Elisa oppet rahwast, awwit häddapolitsid, ärrat ülles kooljid, karrist üllekohhutsid, nink tunnist ellootsani, et Elia waim temma pääl hengas.

Wiis. Me Issand Krist Jordani jöest.

Dh önnis kenne toidus jääp
 Se taiwa hä nink warra!
 Ke sedda öigest himmustap,
 Ei mötleke mu perra,
 Kui ennege mes ello toop,
 Nink sinna pole weap,
 Kon pühha hull kif römustap,
 Nink armsid laule laulap,
 Mes eale ei löppe.

58.

Proweet Jonas.

Ömmal wiisl.

Issand! kurja olle tennu,
 Pattu koorma litsup mo,
 Sedda teed ei olle käänn,
 Mes mul sinnust näüdetu.
 Nüüd so hirm mo päle tükkis,
 Kül ma henda so eest kääkis.

Ent kos minna henda kääkis?

Kigen paigan ollet sa.
 Kui ma ülle merre pagges,
 Astus minna hauda ka,
 Olles mul ka tule siwu,
 Minno löida om sul nöwwo.

Päle Elisat tössi Israelin proweet Jonas ülles. Nink Issanda sönnä saije temma kätte sedda wiisi: „Wotta kätte, nink minne Ninive lina, nink ütle neile juttust, et nemma pattust käändwa.“ Ent Jonas pagges Issanda palge eest ärra, nink läts, nink löis ütte laiwa, mes

merre päle pididi minnema, nink aste laiwa sisse, et temma nida Issanda palge eest saas ärra paggeda. Sis tõst Issand merre pääl suurt marrotuult, mes kiik rahwast pand wärrisema. Nink laiwamihhe pelgsiwa, nink tännitiwa eggas üts omma Jummalala pole. Ent Jonas olli alla lännu laiwa põhja, nink maggas. Nink se laiwa eßsand aste temma mannu, nink üttel: „Mes sinna maggat. Tõsse ülles, nink heika omma Jummalat ka appi.“ Nink laiwamihhe piditiwa nõwwo, nink ütliwa: „Lätkem, heitkem liisko, et meije teda saas, kelle sü perrast se õnnetus meile om tulnu“, nink liisk satte Jona päle. Sis küssewa nemma temmalt: „Kost maast sa ollet?“ Nink temma üttel: „Minna olle üts Ebrea mees; ent wõtke, nink heitke minno merre sisse, sis sawa merre laine waigistetüs sama, sest minna tija, et se marro ilm om minno perrast teije päle tulnu.“ Nink nemma wõttiwa, nink heidiwa tedda merde. Nink seddamaid jäi merri saisma ommast mäsämissest. Ent Issand lähhat ütte suurt merre kalla, et temma Jonat pididi ärraneelma. Nink Jonas olli 3 päiwa, nink 3 ööd merre kalla kõttun. Sis puhkas temma säält Issanda pole, et temma tedda jälle päästas merre põhjast. Nink Issand wõt Jona päle hallestada, nink kalla os-send Jonat suust wälja randa. Sis saije tal tõist kõrda Issandalt käsku, Ninive lina minna, nink neile juttust ütelda, et nemma pattust kånas. Ent Ninive olli suur liin, et 3 päiwa ärrakullus, sedda läbbikawwa. — Nüüd es panne Jonas Issandale ennamb wasta, enge läts sinna lina, nink kulut neile: „Beel om 40 päiwa

teise jaetu, sis saap se liin hukka minnema.“
 Sis kahhitsuwa Ninive lina rahwas omme pattu,
 nink neide funningas heit mahha omma kallist
 purpuri reiwast, pand kotti reiwast salga, nink
 iste tuhha pale mahha, nink last rahwast man-
 nitseda, nida heikaden: „Eggaüts kaändko tag-
 gasti ommast kurjast teest; aggo Jummal sis weel
 wöttap meije pale hallestada.“ Kui nüüd Is-
 sand näije, et nemma henda pattust kaniwa, sis
 jat temma neile andis, nink es hukka neid mitte
 ärra. Sis läts Jona meel pahhas, nink temma
 pallel hendale surma, seperrast, et es sünni, mes
 temma olli ettekulutanu. Nink Jonas olli linast
 wäljalännu, nink hendale ütte majakest tennu, nink
 iste mahha kaema, mes sel linal pididi sündima.
 Nink üts suur wõra ma pu, ni kui kurwits
 nätta, se kaswi saäl maja man, nink temma
 laja lehhe olliwa Jonale warjus päiwa kuma
 wasta. Sest puust olli Jonal suur rõõm. Ent
 üts waggel tulli nink nakkas sedda puud jarrama,
 et ta ärrakuwi. Kui nüüd päiw tõssi, sis
 paiste päiwlik ni wallosaste Jona pä pale, et
 temma meel nõrgas läts. Sis nakkas Jonas
 nurrisema Jummal wasta. Ent Jummal üttel
 temma wasta: „Sul om halle sest puust, kelle
 perrast sa ei olle waiwa nännu, kedda sa ei olle
 ka kaswatanu; nink mul es peas halle ollema
 sest surest linast, kon ennamb, kui sadda ja kats-
 kummend tuhhat hengi ellawa!“ —

Wiis. Kes Jummalat ni l. t.

Sa towotit ka, Isand, sedda:

Ma anna andis sigile,

Ke tundwa omma pattu hädda,

Nink ümbrekäändwa tõtteste;

Se pale tulle minna ka,

Nink palle: Isand hallesta!

Israeli rigi ärrahäetaminne.

Nüüd wirgu ülles aikfast,
 Mi heikap Jummal poig
 Ke rühhip tulla raiwast;
 Sest walwa, nüüd om aig.
 Se Jssand tahhap tulla,
 Päiw öddangule lääp,
 Taht meile kohhut moišta;
 Kes ta een saišma jääp.

Israeli rigi rahwas nink kunninga taggasiwa iks ennamb Jssandast ärra, nink es wötta pro-
 weti Elia ei ka Elisa mannitsemist kuulda. Wiimselt lähhat Jssand proweti Almost neide
 mannu. Se heikas nink üttel: Kuulge Israeli
 latse, mes Jssand teile kulutap: „Wainlasse
 sawa teije maad ümbrepiirma, nink ärrariisma,
 mes teije majun om. Israel peap ommast maast
 ärraajetus sama, sest et temma omma Jummal
 häält ei olle mitte wötnu kuulda. Ka proweet
 Hosea tössi ülles, nink manits: „Kuulge, Israeli
 latse, Jssanda sönna. Jssandal om asja, teid
 törrelda, sest ei olle sen maan ennamb usfuta-
 wust, ei armo, ei ka Jummal sönna; enge Jum-
 mala teotaminne, wölsminne, tapminne, wargus
 om teije sean weed wötnu, nink üts werresüüd
 ajap töist. Seperrast tullep sel maal üts armeto
 körd kätte. Minno rahwas om hukkan, sest et
 tal tundmist ei olle. Sinna põllet Jummal
 sönna ärra, seperrast tahha minna sinno ka ärra-
 põlge, ütlep Jummal.“ Ent kui Israel siški es
 tahha kuulda Jssanda mannitsemist, enge eddesi
 elli pattu rojusen nink wäärjummal orjusen,
 sis lähhat Jssand Absuri kunningat neide male.
 Se tulli sure šawäega, sai Israeli ülle woimust,

nink weije Israeli rahwast ärra wangi Ašfuri male. Nida teggi sis Jesand Israeli rigile otša, kui temma pool kolmat sadda ajastaiga neidega olli kannatanu*). Se ma, kon Israeli rahwas enne ärrawimist Ašfuri male — olli ellanu, kutsuti Samaria maas. Sinna male pand nüüd Ašfuri kunningas Israeli rahwa assemele omma paggana rahwast ellama. Mõnne aja perrast saije ka ütš ossa neist wangiwetu Israeli tatsist Ašfuri kunningalt lubba, jälle omma ennitse male taggasi minna. Ne löiwa sis aig aiga möda neide pagganidega, mes sääl Samarian elliwa, üttes rahwas, nink neide perrantulleja suggust saije se rahwas, mes Dnnisteggija ajal Samaritilisšis kutsuti, nink kedda Judalisše wäega ärrapõlgšiwä, sest et nemma pagganarahwaga olliwa ütte seltsi lönu.

Wis. Dh Adam sinno essitus.
Ma waine kurblik pattane
So mannu, Jesand, tulle,
Dh hallešta sa heldešte
Mo sure hädda päle.
Kif pattu ma sul tuunista,
Mes minna olle tennu.
Mes wois ma ka
Sul salgada,
Ke kif jo ollet nannu.

60.

Wagga Kunningas Hiskias.

Wis. Pühha waim sa ainus abbi.
Pattane! o ärra mötle,
Et sul ei sa armo weel.
Es kif kirri selgest ütse,
Et nüüd armoaig om tääl?
Kui sa enne parrandat
Omma meeld, nink usk sul om,

*) Sest ajast kui ne 10 suggu arro ehk Israeli riik henda Juda rigist olli lahutanu armatas 250 ajastaiga seni ajani, kui neid Ašfuri male ärraweti; nink olliwa sel terwel ajal 19 kunninga Israeli ülle wallitsenu, ke kif Jesandat mahhajättiwa wäärjummalid orjaten.

Ei sa Issand sinno põlgma,
Enge so pääal armo heitma.

Nida olli sis Issand Israeli rigile otsa tennu, sest et kuninga nink rahwas ollima tennu, mes Issandal mele wasta oüi. Ent Judarigiga wõt Issand weel kannatada, sest et neide kuningide seast mõnni lõiti, ke Zemmalat, nink temma sadust armastima. Sel ajal, kui nüüd Israeli rigi rahwast Assuri male ärraweti, olli Juda rigin wagga kuningas Hiskias wallitsseman. Se teggi, mes Issandal mele perra olli. Temma last sedda Zummala kotta, mes temma kurri esä olli kinnipandnu, jälle wallale tetta, nink koggus kokko preestrid nink üttel: „Pühhendage essi henda, et teije sedda ärrapõletu Zummala kotta woisse pühhendada; sest meije wannemba omma tennu, mes Issanda mele wasta om, — omma usku nink Zummala orjust mahhajätten. Seperrast om Issand neid ka kangeste karristanu.“ Nink Hiskias lähhat sullasid wälja läbbi Juda nink Samaria ma, nink last heikada: „Käändke taggasi Issanda pole, sis saap temma henda neide pole käändma, ke weel Assuri kuninga käest omma ülle jänu. Sis tulli suur rahwa hulk Juda nink Samaria maalt Jerusalemmi kokko, nink heidiwa wäärjummalid Kidroni jõe sisse, nink peije wa paasja pühha. Nink olli sest suur rõõm Jerusalemmin. Nink Hiskias hoit henda allati Issanda pole, seperrast olli ka Issand temmaga, nink and õnnistamist kigile, mes temma ette wõt. Temma wallitsusse ajal tulli Assuri kuningas soawäega Jerusalemmi ette, nink taht lina nink maad wäe kaupa ärrawõtta. Nink

temma ähwärd Zerusalemmi lina laske ärrapal-
lotada, kui nemma sedda häga temma kätte ärra
es annas. Kui nüüd Hiskias sedda ähwärda-
mist kuuld, sis saije temma kurbas, nink läts
Jummala kotta, Jesandast abbi otsma. Nink
kui temma palwust olli piddanu, sis saije temma
prowetist Jesaijast kinnitetu, et temma Assuri
kuningat, nink temma šawäkke es pea pelga-
ma, enge Jesanda wäggewa kae päle lootma.
Nink selsammal ösel lähhat Jesand omma en-
gelt, nink se löije mahha 185 tuhhat meest As-
suri kuningaga lerin. Nink kui hommung kätte
saije, sis nätti kif maad täus kooljid ollewat.
Nida pididi sis Assuri kuningas sure häuga
ommale male taggasi minnema, nink saije wiim-
selt ommatsist ärratappetus.

Wiis. Mes murret südda kannap.

Kes woip mo wasta olla,

Kui Jummal minno pool?

Ni saggest kui ma palle,

Eis tagganep kif tääl.

Kui pä wo šöbber enne,

Nink Jummal kaitšap mo,

Eis om se wihhalinne

Mo wasta köhheto.

61.

Juda rigi ärrahäetamine.

Wiis. Jesand kurja olle tennu.

Jummal om jo omma möka

Wälja wötnu, nuhelda,

Ülles tömbnu nose-šoga,

Warba pandnu päleka.

Pattane! kui wiwit sinna,

Pörgohe sul tullep minua.

Ent es olle mitte kif Judarigi kuningaga wag-
ga, ni kui Hiskias, enge suremb ossa teije, mes
Jesandal mele wasta olli. Üllembä nink al-

Iamba jättiwa Jssandat mahha, wäärjummalid orjaten, nink lihhalikkun julgusfen elladen. Se-perrast manits proweet Esaijas neid wäggewa sönnaga, kui temma üttel: „Kuulge taiwa, nink sinna ma, panne tähhele, sest Jssand kōn-nelep. Minna olle hennese latfi kaswatamu, ent nemma omma minno mahhajätnu. Hārg tun-nep omma perremeeft, nink esel omma essanda seime: ent Israel ei tunne minno mitte. Kik pä om haige, kik südda om nõrk. Zalla tallast sani pälaeni ei olle täl üttele kottust, mes terwe olles. Mes massap teije ohwerdaminne ütlet Jssand? Minna ei falli teije pallotus-ohwid, minna ei himmusta härja werd, sest teije kae omma täus werresüda. Möske nink puhhastage henda, saatke omma kurja tödd minno silmi eest ärra. Opke hääd teggema, otške õigust, awwitage häddapolitsid, saatke õigust waiste latfile, nink läsjile, se om ütš Jummalala orjus, mes mul mele perrast om. Ent hädda selle rahwale, ke omma Jssandat mahhajättap, nink temmast tagganep. Sesinnane rahwas lähhünes minno mannu omma suga, nink awwustap minno omme huuldega, ent neide südda om kawwen minnust ärra.“ Nink sedda tunnisten kulut temma neile ette, et Jssand neid saas ärra andma pagga-nide kätte, kui nemma ümbre es kånasfe.

Ka proweet Jeremias manits rahwast kan-geste, kui temma Jssanda koan nida heigas: „Parrandage omma ello nink ollemist, sis tah-ha minna teije man selsinnatsel kottal ellada. Kåna ümbre, sinna Israel, ke sinna ollet ärra-tagganu, ütlet Jssand, sis ei sa minno silma ennamb teije päle kaema wiwhaga. Sest minna

olle helde, nink ei tahha mitte iggawes wiha piddada. Ent oppi tundma omma üllekohhut, et sinna Jësanda omma Jummalala wašta ollet pattu tennu. Kurg taiwa al tunnep omma säetu aiga, päsokenne moistap ärra, mil ajal temma peap taggasi tulles, ent minno rahwas ei tahha omma Jësanda tahtmist ärramoista. Ent minna tahha neid kige mailma sisse wäljalotada neide pattu perrast; möga nink nälja läbbi peawa nemma hukka sama, nink neide kehha peawa linno taiwa al nink mötsellaja söma.

Nida ots Jësand hirmo nink armo läbbi omma rahwast dige tee päle sata, ent nemma es tahha mitte kuulda, enge elluwa julgede päle seni, kui kannatusse aig olli möda lännu, nink karris tamisse päiw kätte tulli. Sis saat Jësand Pabeli kunningat Juda male. Se tulli ure söawäega Jerusalemmi ette, lasst lina ümbre walli üllesehita, et keake wälja es päse. Sis läts linan päiwast päiwani nälg surembas nink hädda rassembas. Wiimselt saijewa wainlasse lina ülle woimust, palloitiwa Jummalala kotta ärra, kissiwa lina müri mahha, nink tappewa ärra noort nink wanna rahwast, mehhi nink naisi.

Juda kunninga latsi tappeti essa filmi een hirmsal wisil ärra, nink täl essi ajeti filmi pääst wälja, nink weti tedda sis se rahwaga, mes mögast olli üllejänu, wangi ärra Pabeloni lina. Säääl piddiwa nemma sis kannatama, mes nemma omma sü nink pattu läbbi henne päle olliwa koormanu.

Se sünndi 380 ajastaiga päle Israeli nink Juda rigi lahkumist. Kik se aig läbbi olliwa 20 kunningat Juda rigin wallitsenu. Nink et

neide seast mitto jummalapelglikko olliwa, ke Jehowa pole umbrefäniwa, sis wõt Issand selle rigi rahwaga 130 ajastaiga ennamb kannatada, kui Israeli rigiga, kon kunninga nink rahwas üttesuggutse kurja olliwa. — Nida olliwa sis nüüd möllemba rigi rahwas wõra male wangi ärrawetu, tõine Assuri male, tõine Pabeli male, sest et kumbke neist omma koddootsmisse aiga es wõtta ärratutta.

Dmmal wiisl.

Se aig om tööst meil pea kōen,
Et Jummal Poig saap joudma
Nink tõma sure auwo wāen,
Siin rahwalt arwo nouDMA;
Sis naar saap kallis ollema,
Kui fik lät hukka tullega,
Ni kui meil firri ütlep.

62.

Proweti Jeremia kaibus.

Dmmal wiisl.

Zion kaibap murren, ohhu
Zion, Jesu armas liin,
Mes ta kannap ontman puhhun,
Mes ta hennel saatnu sin.
Dh ta ütlep: kuis mo sis
Jummal häddan iggawes
Mahhajatnu, kurbastanu,
Ja mo kohhalt unnetanu.

Sel ajal kui Jerusalemmi lina ärrahäeteti, nink Judarahwast Pabeli lina ärraweti, sis ik proweet Jeremias sedda rahwast, nink lina, nida kaibaden: „Kuis om se liin ni perratus jättetu, ke olli enne täüs rahwast. Temma olli õtse kui kunningas linu sean, nink nüüd peap temma orjama. Temma ikkep õsel, et silma pissara täl pössest mahhajoostwa, nink ei olle keddake, ke tedda wois tröösti. Temma uliste pääl ei nätta rahwast, sest kes tullep ennamb

ülles pühhile? Kif temma preestri oigawa, kif temma tüttarlatse omma murren, sest Issand om Zionist ärrawõtnu temma ehtet, nink om tedda täütnu kurbussega, temma sure pattu perrast. Oh sedda hätta, mes minno silma näewa, oh sedda wallu, mes mo südda tunnep. Ent siiski puhka minna Issanda pole. Temma ei sa omma rahwast ärraunnetama, sedda tunnistap heng mulle, seperrast loda minna temma päle. Issanda heldus ei olle lõpnu. Se om üts kallis assti, kannatlik olla, nink Issanda päle lota. Sest Issand ei touka ärra iggawes. Temma kurbastap kül, ent temma hallestap ka omma sure heldusse perra.“ — Nink Juda wannambile nink rahwale, ke Jerusalemmist Pabeli lina ärraweti, kirjut Jeremias nidade: „Kui 70 ajastaiga lõpnu omma, sis tahha minna teid koddootsi, ütlep Issand, nink tahha teile omma armo näütada, et minna teid sija male taggasi to, kost minna teid olle lastknu ärrawija. Sest kui teije minno figest sõamest otsite, sis tahha minna henda teist laske lõida, nink tahha teile hääd tetta sedda mõda, kui nüüd õnnetus teije päle om tulnu.

Omäl wiisl.

Kui foggemata wiimselt weel
 Se armas tund saap Zionil,
 Et Jummal lunnastust saap andma;
 Kui häddast, wallust pästetas
 Nink waiwast wälja lastetas,
 Mes rõmo same sis kül tundma!

63.

Kolm meest tulleahjun nink kunningas Belsazar.

Wiis. Tulge ristinnemisse.
 Jummal anua, et ma jätta
 Sedda teed, kun hukka lä,
 Nink sen sõnnan henda pitta

Kun ma waimun wastseš já ;
 Et ma, kui pu, haljenda,
 Nink so paradisi sa,
 Kui mul tulley ärraminna
 Eestinnatsest ilmast — sinna.

Pabeli kunningas Nebukadnezar lasť Israel laste seast, kunninglikkust suggust, wäljawallitseda nori mehhi illusa näoga, kes kõltsiwa, kunninglikkun koan saisma ja tenima. Neide sean olli Daniel, Ananja, Misael nink Asarja. Ent neile nore meestile and Jummal tundmist ja tarkust, nink Daniel olli päleke moistlik kigesugutse näggemisse ja unnenäo selletamisse päle. Nink Nebukadnezar lasť ütte kuld-kojo tetta, nink kige rahwale kulutada, et üttel päiwal, kui pilli ja passuna hälega saas tähte antama, kii pididwa mahhahaitma, nink sedda kojo kummaridama. Kes es saas mitte mahhahaitma, sedda pididi kuma ahjo sisse heidetama. — Selsammal päiwal kaibsiwa Kaldeamihhe kunningale, Ananja, Misaeli ja Asarja päle, et nemma es olles mitte kuld-kojo kumardanu. Sis lasť kunningas ahjo seitse kord pallawambas kütta, kui enne, neid kolm noort meest kige reiwaga kinni keuta, nink pallawa tulle ahjo sisse heita. Ent peo ehmas kunningas ärra, nink üttel omma nõuandjale: „Es meije olle kolm meest tulde heitnu? Nink nätse, minna näe nelli meest wallale päsetetu kesť tullen kõndwat, nink neil ei olle üttele wilka, nink selle neljanda näggo om õtse kui Jummal poja saarnane!“ Sis tulli Nebukadnezar ahjo su ette, nink heikas: „Teije kõrgemba Jummal sullanese, tulge wälja!“ Nink ne 3 mihhe astiwa tullest wälja, nink neide juusse es olle mitte kõrwetu, ei ka tulle hais neide külle.

Ent kuningas üttel: „Kittetu olgo Jummal, et temma omma engli om lähätanu, nink omme sullasid ärrapästnu, kea temma päle lodiva. Nüüd anna minna käsku, et eggamees, kes neide Jummalat teotap, peap hukka sama; sest ei olle töist Jummalat, kes nida woip ärrapästa, kui neide Jummal. — Nink sündi mõnne aja per-
 rast, et kuningas Nebukadnezar üllespaise om-
 man sõamen, nink üttel: „Se om se suur Pa-
 belisiin, mes minna olle ehitanu omma wäe
 läbbi, nink omma auwo illus!“ Nink enne kui
 kuningas neid sõnnu olli lõppetanu, tulli hää-
 taiwast, nink kulut sel, kes henda olli üllendanu
 taiwani, allandamist tolmoni. Nink sest tunnist
 sani woeti tält innimisse meelt ärra, nink temma
 ihho olli wäljan maan, nink sai likkes taiwa
 katest, seni kui temma juusse kaswiva õtse kui
 kotta sulle, nink temma küütse õtse kui linno
 küütse. — Ent perrast, kui Jummal tälle jälle
 meelt ja moistust and, alland temma henda
 Jummalaa een, nink üttel: „Minna kitta nüüd
 taiwa kuningat, nink tunne ärra, et Jummalaa
 te om õige, nink et temma woip allandada neid,
 kes henda üllendawa. — Kik sedda luggu olli
 Daniel kuningale üts ajastaig enne sündimist
 ettefulutanu, kui temma tälle ütte unnenäggemist
 pididi selletama.

Nebukadnezari poja poig olli Pelsazar. Nink
 sündi, kui temma kuningas saije ülle Pabeli
 rigi, sis teggi temma üttel päiwal omma rahwa
 üllebile suurt sõomaiga, nink jõije henda nei-
 dega täüs wina. Nink kui temma olli joobnus
 sanu, sis kässt temma neid pühha riistu tuwwa,
 mes temma wanna essa Jerusalemi templist olli

risonu, et temma ninſ temma ſeltſiliſſe neiſt tah
hiwa juwwa. — Ent nātſe: jomiſſe ninſ praſ
miſſe al tulliwa ſainaſt ſorme wälja, dtſe kui
innemiſſe k̄ae ſorme, ninſ kirjotiwa kunninga
foa ſaina päle neid ſõnnu: „Mene, mene
tekel, uwarſin!“ Siſ ehmat kunningaſ wäga
ära, ninſ laſt kiſ tarſu ſiſſe tulla, ent nemma
eſ woi mitte ſedda kirja luggeda. Siſ kutsuti
Danielit ſiſſe, ſe üttel nida: „Oh kunningaſ!
ſinna ei olle mitte omma ſõand allandanu, et ſa
kūl teſit, meſ ſo wanna eſſale om ſündinu;
enge ollet henda ſureſ pandnu Jummal waſta,
ninſ ollet temma templi pūhha riſtu teotanu.
Seperrast om temma k̄aeſt ſe kirri lähhätetu;
ent temma ſelletuſ om ſe: Mene, mene, ſe
om: Jummal om ſo kunningriki löppetanu;
Tekel, ſe om: ſa ollet kalotu, ninſ kergeſ löitu,
Uwarſin ſe om: ſo kunningriik om Media ninſ
Perſia meeſte k̄atte antu.“ — Seltſammal dtſel
tūkke Perſia ninſ Media ſõawäggi Pabeli lina
ſiſſe, kunningat Pelſazarit tappeti ärra, ninſ
Tariuſ, Media kunningaſ, ſai Pabeli kunning
riki henne k̄atte.

Wiis. Kc Jummalat ni I. t.

Dh! walwke ſurma tunni waſta;
Geſt et ſe päiw teil teedmata.
Dh! rühke pattuſt ümbrek̄ända,
Ninſ Kriſtuſt wõtma uſſuga;
Kc Kriſtuſt wöttap hennele,
Se kolep ütſörd õnſaſte.

64.

Daniel lötwi hawwan.

Ommal wiſſ.

Kui olleſ ilu täuſ kurratid,
Kc meid kiſ tahhaſ neelda;
Ei pelga meije ſiſki mitt’;
Jeſt Jummal woip neid keelba.

Ehk ilma-würst sin maan
 Käl hirmsast mässap ka;
 Ei te meil middake,
 Sest sunnitu om se.
 Üts sõnna lööp tood mahha.

Nink ka Tarius auwust Danielit kige rahwa een, ja wõt nõwwo, tedda üllembas wallitsejas omma rigi ülle säda. Ent kunninga teendre es tahha nätta, et üts wõras neide ülle piddi wallitsema. Seperrast otsewa nemma süda temma päle. Ent nemma es löwwa minkisuggust kaibamist temma päle, sest temma olli ussutaw mees omman ammetin. Nink nemma ütliwa tõine tõist wasta: „Meije ei löwwa ütteke asja temma wasta, kui ennege temma Jummalat orjusse polest, sest Daniel orjas ka wõran maan omma Jummalat kigest sõamest, nida kui Moses olli säädnu. Sis astsiwa temma wainlasse kunninga ette, nink ütliwa: „Sest et sinno au nink wäggi om kige ma pääl suur, sis olleme nõwwo pidanau, et sulle ka kigest rahwast auwo antas. Sis anna nüüd käsku, et kig rahwas sinno kui Jummalat auwustas, nink mes neil eal pallemist olnes, sedda pallelgo nemma 30 päiwil ei kelleke mu, kui sinno käest. Nink kes neil 30 päiwil midda pallep Jummalat ehk ütte innemisse käest, se sago löwwi hauda heidetus.“ Nink kunningas kinnit sedda käsku kigele rahwale. Ent kui Daniel sedda teda sai, sis tuus temma ärra, et Jummalat sünnis ennamb kuulda kui innemissi, nink läts omma kambre, heit henda eggapäwi 3 kord põswile mahha, nink pallel, ja kit omma Jummalat nida, kui temma latsest sani olli tennu. Sis tulliwa Danieli wainlasse, nink kaibsiwa temma päle kunninga een, et temma

omma Jummalat olli pallelnu nink kummardanu. Kúl ots kunningas Danielit wabbandada. Ent ne mihhe ütliwa kunninga wasta: „Sinna tijat, et meije rigi sädusse perra fik kásu peawa kangeste táudetus sama, mes kunningas essi om kinnitanu.“ Sis and kunningas neile perra, nink nemma heidiwa Danielit lówwi hauda. Nink kunningas láts murrelikko sáamega koddoo. Hommungnl warra, kui páiw tóssi, sis olli kunningas essi eddimanne lówwi hawwa man, nink heigas: „Daniel, kas om ka sinno Jummal sinno joudnu lówwi penne suust árrapásta?“ Sis koste Daniel: „Jummal andko kunningale pikka igga. Minno Jummal om omma englid läh hátanu, nink lówwi penne suud kinnipandnu, et nemma mulle ütteke kahjo es woi tetta.“ Sis olli kunningal há meel, nink kásk Danieli hawwast wálja wotta, nink neid mehhi hauda wissata, ke temma pále ollwa kaibanu. Nink nátsje weel enne, kui nemma hawwa pöhja saiwa, hariwa lówwi penni neid kinni, nink kússiwa neid purrus kátski. Sis kirjut kunningas figile rigi rahwale nidade: „Paljo rahho sago teile! Se om núüd minno kásk, et eggamees peap Danieli Jummalat pelgama nink auwustama, sest temma om se ellaw Jummal, ke iggamees jááp.“ Sest ajast saije Danieli au nink wággi weel surembas kunninga nink rahwa een. Ent Daniel allánd henda omma Júsanda een nink orjas tedda óigusen nink ussutawusen otsani.

Dummal wissl.

D önnis sa nink auwus
 Ke ussut, kannatat,
 So kátte jááp se woimus,
 Nink auwo perrandat.

Sul Jummal eesti sadap
 Weel nida õigust tääl,
 Et römo laulu laulap
 So waine kurblik meel.

65.

Juda rahwas pääsep wangist.

Dmmal wiisl.

Zion, koste Jõsand mulle,
 Minno figearmsamb liin!
 Kül ma näe, mes kurbus sulle,
 Suur om sinno oht nink piin.
 Sisfi olle murreta!
 Kas woip emma wihkada
 Dmma last, nink mahhajätta,
 Tälle häddan abbis tõtta?

Kül olli Juda rahwal halle, kui neid sunniti
 ommast maast nink linast lahkuda, nink wõran
 maan pagganide sean ellada. Jerusalemi liin
 olli ärrahäetetu, se kallis templi katski kistsutu,
 fik pühha riista, mes templi orjuseses prugiti,
 olliwa pagganist ärrarisutu. Sedda mälleten
 katsiwa sis rahwal Pabeli maan silma saggede
 wessitses, nink nemma lauliwa ikken nida kui
 137 Lawida laulun om üllespantu: „Pabeli
 õfke weren, saäl meije istime nink ikkime, Zioni
 päle möttelden. Meije pannime omme kandlid
 wajode otsa, mes saäl maal omma. Kui minna
 sinno ärraunneta Jerusalem, sis mo häkässi un-
 wetago minno ärra! Jägo mo keel sulae külge
 sinni, kui minna sinno päle ei mötle.“ Ent
 Jõsand ärrät sel ajal jälle proweeti ülles, ke
 Juda rahwast piddiwa trööstma neide murren.
 So proweet Jeremias olli neile kulutanu, et 70
 aastaija perrast neide wangi põlw saas otsa
 minnema. Sest ärrapäästmissesest kulutiwa ka
 proweeti Ezekiel nink Daniel, ke sel ajal elliwa,
 kui Juda rahwas wangin olli. — Ent kui nüüd

ne 70 ajastaiga otsa jõudsiwa, siis pehmend Jssand kunninga Koresse meelt, et temma Juda rahwale lubba and, ommale male taggasi minna, nink ütten wotta kii kuld nink hõbbe riista, mes Pabeli kunningas templist olli risunu, kui temma Judarahwast wangi weije. Nink sedda rahwast mes jälle taggasi läts, olli liggi 50 tuhat hengi. Nink kui nemma perrale saiwa, siis olliwa nemma kii üttemelesiikko, Jummalala kotta sinna samma paika üllesehitama, kon ennine templi olli saisu nu. Nink kui ne koateggija sedda töödd allustitiwa, siis mängsiwa preestri trompetiga, nink lewiti lõijewa kandsid, nink kittiwa Jssanda heldust, nink lauliwa tenno laule. Nink rahwast kii hõiskamisfen Jssandat, et wastse templi põhhi olli pantu. Ent palju neist wannust, et sedda ennist templid olliwa nannu, nink nüüd sedda wastset üllesehitamist nätta saiwa, ikkiw sure hälega, ni et suurt hõlli kuulti ikmisse nink hõiskamisest.

Dmmal wiisl.

Nüüd Jssandat sa kitta,
 Mo heng nink ärra unnetä
 Kii sedda hääd ka tutta,
 Mes ta sul lastep sündida.
 So pattu andis annap,
 So wigga süttitap,
 Ka ello eest hoolt kannap,
 Kui last so armastap;
 Siin römoga so täüdap,
 Et ellat murreta;
 Nink õigust sulle näüdap,
 Kui ussun kannatat.

66.

**Israeli nink Juda rahwas löwa jälle
 üttes rahwas.**

Lähhüne :: Zion Jesu armuse!
 Kiinuta hend waimun, ellun;

Kolust ellust tūddine;
Haljenda so Jesu kullen.
Zion, nõrkusfest sa wæle
Lāhhūne ∴:

Pāle sedda, et Zuda rahwas wangist pāsse, anti ka Israeli rahwale lubba, ommale male taggasi minna. Pāle wangi pāssemist löije sis se rahwas, mes pool wijet sadda ajastaiga tõine tõifest olli lahhutetu olnu, jälle üttes rahwas kokko; nink wõttiwa kätte Jerusalemi lina ülles-ehhitada. Ent neide wainlasse, ke Samarian elliwā, pessiwa keelt neide pāle Persia kunninga een, ni et templi nink lina üllesehhitamist ärra-keelti. Ent prowetī Nehemia pallemisse pāle anti Persia kunningast mõnne aja perrast jälle lubba, tõõd lõppetada. Ent Samaria rahwas tulli siski sõawāega Jerusalemi ette, nink taht sedda tõõd keelda. Sis panniwa Jerusalemi rahwas pāiwa nink õõ ajal wahhi müre pāle ülles, nink wāitsiwa müri walmis tetta. Nink eggalüttes tõteggijal olliwa tõ- nink sõa-riista üttelisse wan. Nink poolt aiga piddiwa nemma tõõd teggema müri pāäl, nink poolt jaggo tap- lema wainlaste wasta. Se man olli neil pro- weet Nehemias juhhataja nink kāmeez, ke eessi jātmeta tõõd tetten nink Jēsanda pole puhka- den enne rahhul eš jā, kui kif tõ olli lõppetetu. Ka proweet Ešra olli rahwal Jēsandast lähhä- tetu, et temma Zummalaorjust jälle selle kõrra pāle piddi sādma, kui Moses sedda jo wannast olli kinnitanu. — Kui nüüd kif tõ Jēsanda ab- biga olli otsa sanu, müri üllestettu, maja wastses tettu, nink templi üllesehhitetu, sis tulli kif rahwas umbrekaut lina kokko, nink Ešra tõije Mosesse säs- dusse ramatu koggodusse ette, aste pujárje pāle

nink löije neile sädußsest hoimungust launani ette. Nink kii rahwas ik, kui nemma jälle säduße sonnu saiwa kuulda. Ent Nehemias nink Esra waigistiwa rahwast nink ütliwa: „Gefinnane päiw om pühha Issandale, seperrast ärge olge murrelikko, nink ärge ikke mitte, sest rõõm Issandan olgo teije wäggi.“ Nink kii rahwas teije sel päiwal wastset towotust, Issanda sädußt piddada. nink temma käsü perra käwwa.

Wiis. Müüd paistap meile kauriste.

Halleluja me Jummalal

Siin kigist kelist taiwa al,

Nink temma surel nimmel.

Oh! tulge taiwa hulgaga

Iss päle sure rõmoga:

Au kittus olgo stunnul!

Laulge! Mängke!

Pühha, pühha, tööste pühha om me Jummal;

Au nink kittus olgo temmal!

67.

Kuningas Antiohus.

Sel ajal kui Juda rahwas wangist pässe, korjati Esra hole läbbi kii pühha kirja kokko, mes wanna Testamenti proweeti olliwa kirjotanu, nink omma ne kirja nesamma, mes meije weel täamba päiwani omma wanna Testamenti ramatun löwwame. Perrameene proweet, ke Juda rahwa sean üllestööse, olli proweet Malak'ia. Se elli 400 ajastaiga enne Kristusse sündimist. Sest ajast jäije Judarahwa sean proweeti hääl nink kulutamine wail, seni kui se heikaja hääl lanen kuulti, ke Dnisteggijale piddi teed walmistama. — Nida elliwa sis Juda rahwas jälle omman maan, nink orjasiwa Issandat, nink kummardiwa tedda sen wastsen templin, mes nemma Jerusalemin, Zioni mäe pääl, olliwa üllesehitanu. Sis wöttiwa neide wainlasse,

ne Samaritalisse, ka kätte, hendale Jummalala kotta Karizimi mäe pääl üllestetta, ni et Judalissil nink Samaritilissil essiärralik paik olli, kon nemma Jummalat kumardiwa. Sest tunnistap ka pühha apostli Jani ewangelium 4 pätükkin 20 wersin.

Ni kawwa kui nüüd Judalisse sedda leppin-gut piddiwa, mes nemma omma Jssandaga olliwat tennu, ni kawwa wõt ka Jssand omma rahwast õnnistada; ent kui nemma jälle naksiwa pattu teggema, nink wõrid Jummalid kumardama, sis and Jssand neid karristamisses neide wainlaste kätte ärra. Rigesuremb wainlanne olli Siria ma kuningas Antiofus. Se olli 175 ajastaiga enne Kristusse sündimist. Temma tulli sure sõawäega Jerusalemi ette, tappe paljo rahwast ärra, riis lina paljas, weiße naiti nink latsti nink ellajid ärra. Perran sedda and temma kasku, ülle foggona rigi, et kük rahwas pididi ütte keelt kõnnelema, nink ütte Jummalat orjust pididama. Saije sis ka Judalistile se kask, et nemma omma wanna usku piddiwa mahhajätma, nink pagganide Jummalat orjust üllewõtma. Keelti neil ka pühha kirja luggemist ärra, nink kes eal selle kassu wasta saas teggema, se pididi ärratappetus sama. Sis jättiwa paljo omma wanna usku mahha. Nink Antiofus lasti pühha kirja ramatuid kaski kisku, nink ärrapallotada, nink kiki, kelle maijun neid ramatuid lōiti, hukkateti ärra. Ent paljo jäiwa kindmas, nink lassiwat henda ennembide waiwata, nink ka ärratappa, kui et nemma omma usku olles mahhajätanu, nink Jssanda kassu wasta tennu. Nink se es lä Juda rahwale mitte kahjus, enge olli täl kas:

wus; sest se karristus olli Jssandast lastu neide pattu perrast, et rist nink willestus neid Jssanda pole ajasse, fedda nemma olliwa mahhajätnu.

Dmmal wistl.

Kannata ;: Zion julgest kannata
Naarmist, häppe, risti, waiwa.
Surmani jä liigmata,
Kae ellofroni auwo;
Zion kui süg sinno pannep ka,
Kannata ;:

68.

Wanna Cleasar, wagga ussu tunnistaja.

Wiis. Jssand furja olle tennu.

Kui ma pea kannatama
Mitmasuggust willitust,
Anna! et ka sedda wära,
Ni kui ilma teotust.
Jssand se woiß essi sata'
Ristin ussutawas jäda.

Mosesse sädusse perra olli Judarahwal kangeste ärrakeeltu, zea lihha süwwa; nink olli se neil suur pat. Ent Antiohus, ke es pelga Zummalat ei ka innemist, taht Juda rahwast wäggisi sundi sesinnatse kässu wasta teggema. Sis elli sel ajal üts wanna aus mees, nimmega Cleasar. Se es tahha sedda pattu tetta. Sis tetti tal wäggisi suud wallal, nink panti zealihha suhho; ent temma es sö mitte, enge süllas sedda wälja, sest temma taht ennembide surma kannatada, kui pattu tetten ellama jäda. Kui ta sis iks wastapand, sis töijewa temma sundja tälle muud lihha, mes Mosesse sädussen es olle ärrakeeltu, nink ütliwa tälle: „Sö sedda lihha kunninga näkten, sis aggo arwap kunningas sedda zealihha ollewat.“ Ent temma üttel kindma söamega: „Saatke minno iks ma alla hawwa sisse. Sest mul wannal innemissel ei tahha se sundi, et minna peas pillkama, nink sedda kui zealihha

wasrowõtma nink sõma. Se lãbbi pettas minna jo noort rahwast, ke sis mõtles, et se wanna 90 ajastajalinne Eleasar om omma usku mahhajatnu, nink pagganas sanu. Se lããs mul jo iggawetses hãus. Nink mes kaswu mul sest olles, kui minna ka nüüd innemiste kãest pãsses, konna minna jo konna ke ei pãsse. Jummal kãest?“

Kui temma neid sõnnu, olli lõppetanu, sis anti tedda jälle waiwajide kãtte, kea tedda hirmsaste piddiwa pinama. Kui nemma tedda nuijaga olliwa lõnu, ni et temma jo koolmisses pããl olli, sis puhkas temma nida: „Se Jssand, kelle een middake ei olle ärrapedetu, se tijap, et minna sest pinamisest nink surest wallust olles woinu pãsfeda; ent minna kannata sedda hã melega omma Jssanda perrast!“ Nink pãle sedda om temma henge ärraheitnu; nink temma surm om meile figile kinnitusses nink manitsusses, et Jummalat sünnis ennamb peljada kui innemisõi.

Dmmal wiõil,

D Jeesus awwita mo, woimust wõtta!
 Kõl heljus pea minno heng nink meel,
 Sa woit mo walmista nink kangeõtetta;
 So werri andko wãkke taplusõel.
 Kõl sa woit tetta,
 Et rammo wõtta,
 Nink ikkes walwa, ja ka woimust sa.

69.

Seitse wellitse kannatawa usku perrast surma.

Dmmal wiõil.

Ülles, õtõ taiwan warra,
 Kae ülles ütõnda,
 Kon so Jeesus; wannu ärra
 Pattu himmu foggona.
 Oh taiwaha!
 Ilm nink ma se kaup ärra,
 Jeesu man om süno warra,
 Nink rahhõfe.

Tol ajal todi ka üts emma 7 poigega kuninga ette, ning sunniti neid, zealihha söma. Ent nemma ütliwa kii üttest suust: „Meije tahhame ennembide surma kannatada, kui et meije Jum-mala käs-su wasta teme.“ Sis saije kuningas wäega wihhatses, ning last raud-riistu tullen kumas tetta, ning neid tullitse rawwaga pi-nada. Ent nemma manitsiwa omman suren wallun tõine tõist, kindmas jada otsani, ning ütliwa: „Jummal kaep taiwast meije päle, ning saap meil armolik ollema. Temma saap meid, ke me temma sadusse perrast koleme, illesärratama iggawetses ellus.“ Ent se emma näije usflikko söamega, kuis temma 7 poiga üttel päiwal ärrahukkati. Ning Jssanda päle loten manits se nõrk naine, omme latsi, ning üttel: „Minna olle kü teije emma, ning olle teid ilmale tonu, ent ello ning henge ei olle minna teile mitte andnu. Sedda ollete loja käest sanu. Temma saap teile sis ka jälle kätte andma, mes teije nüüd omma sadusse perrast ärraannate.“ Ent Antiokus, ke sedda manitse-mist es moista, mes emma ommal keel latsile and, arwas emma tedda teotawat laste wasta. Seperrast wõt temma norembat poiga, and tälle häid sõnnumid, ning pak tälle suurt rikkust, kui temma omma usku wõttas ärrasallata. Kui noor mees sest luffu es pea, sis kuts kuningas emma henne mannu, ning mannts tedda, et temma noremba pojale nõwwo annas, wannam-bide usku mahhajatta. Ent emma känd henda poja pole, ning üttel: „Oh sa mo armas lats, kedda minna 9 kuud omma söame al olle kandnu, ning sure waiwaga kaswatanu, hallesta minno

påle, nink ärra pelga sedda, fe nüüd so ello
 sinno käest wöttap, enge kannata surma ni kui
 sinno wellitse, et se hallestaja Jummal sinno
 ütten fige sinno wellistega ellawas tees, nink
 mulle sääl üllewan teid kif jälle kätte annas.“
 Nink kui emma weel nida kõnnel, siß üttel se
 noor mees waiwajide wasta: „Mes teije weel
 odate! Ärge möttelge, et minna kunninga sõnna
 perrast Jummal käsku peas ärrapõlgma. Ent
 sinna, Antiofus, fe sa meije rahwale ni paljo
 kurja ollet tennu, sinna ei sa mitte Jummal käest
 ärrapaggeda. Meije kannatame kül omme pattu
 perrast sedda ajalikko karristamist, mes Jummal
 meile pãle pandnu, ent sißki saap temma meijega
 wiimselt lepma. Ent sinna ei pãsse eale tenuma
 wihha eest, enge koormat hennele kanget nuht-
 lust omma uhkusse nink kurjusse perrast.“ Sedda
 kuulden süttit kunninga südda kurjast wihhast
 pallama, nink käsk noort meest weel ennamb
 pinada, kui tõisi wellitsid. Ent temma kannat
 sedda kif Jssanda pãle loten wälja, nink heit
 waggausen omma henge ärra. Siß hukkati ka
 wiimselt emma, poige perra, ärra.

Dh kuis omma ne ni õnsa,
 Kea Jesu perrast omma,
 Sedda temma armoga
 Henne perra nida tõmbnu,
 Et ne nüüd ka tälle jãnu,
 Kohhalt ihho hengega!

70.

Judas Makkabeus.

Me Jummal om ütõ kinni liin,
 Nink müür, fe tett' me ette;
 Se pãstap häddast ärra siin,
 Mes tulley meije kätte.
 Se wanna kurrat tääl

Kül mäsap wäga weel,
 Suur wäggi, kawwalus
 Om temma walmistus;
 Ei olle maan ta saarnast.

Kunninga Antiofusse ajal elli üts preester
 nimmega Matatias; sel olli 5 poiga. Neil olli
 halle ommast rahwast, et nemma kunningalt ni
 palju üllekohhut piddiwa kannatama. Kui nüüd
 Antiofusse sullase ka sinna lina tulliwa, kun se
 preester omme poigega elli, rahwast sundma
 omma wanna usku mahhajätma, nink wäärjum-
 malid kummardama, sis lätsiwa palju nõrgas,
 nink salgsiwa, inimisse peljo perrast, usku ärra.
 Ent wanna Matatias hõigas sure hõlega lina
 rahwale: „Kes Issanda leppingut tahhap pid-
 dada, se tulgo minno perra linast wälja.“ Nida
 pagges temma omme poigega linast mäfte päle,
 nink palju rahwast lätis temmaga. Ent Mata-
 tias, nink temma seltsimihhe lätsiwa umbrekaut
 Juda maad läbbi, nink küssiwa wäärjummalala
 altrid mahha, mes kunningas olli lastnu ülle-
 ehhitada, nink säädsiwa jälle õiget Jummalala orjust,
 sedda möda kui Mosesse sädussen olli kästu.
 Ent kui Matatias wannas lätis, sis mannis
 temma omme latsi, omma usku hoita, nink sädust
 pitta, nink sääd omma poiga Judat Makkabeust
 sõapälikus rahwa ülle. Nink enne lahkumist
 õnnist temma omme poige, nink saije omme
 wannambide mannu ärra forjatus. Ent Israel
 leinas tedda sure murrega. Nink Judas Makkas-
 beus saije essa assemel wallitsejas, nink olli
 tuggew nink julge kui noor lou. Päle sedda
 tulli Siria ma pälik sure wäega temma wasta
 taplema. Nink kui Juda rahwas näijewa, wain-
 laisi neide päle tullewat, sis ütliwa nemma: „Meid

om weidi, nink olleme päleke nõrga paastmisest, kuis meije julgume tapelda neide sure nink wäg-gewa hulga wasta?“ Ent Judas üttel: „Urge peljake neide suurt hulga, sest woinus tullep taiwast.“ Nink sedda üttelden tüksewa nemma julgeste wainlaste päle, nink aijewa neid pakko. Kui nüüd kuningas Antiokus kuulda sai, et temma sõawäggi olli laijale pillatu, nink mahha-lõdu, siis last temma weel surembat sõawäkke kofkolorjata, nink taht Judarahwast kohhast ma päält ärrahäetada. Ent Judas nink temma wellitse korjaswa omma weikest sõawäkke kofko, nink palsiwa Jõsanda käest arms nink abbi. Nink Judas üttel omma rahwa wasta: „Walmistage henda, nink olge ilmpelgmata. Se om meil parremb, taplusen hukka minna, kui et meije särast hätta kannatame. Ent meš Jummal taiwan tahhap, se sündko.“ Nink kui wainlaste neide päle tulliwa, siis läts Judas neile wasta kolme tuhhat meestega, ent wainlaisil olliwa nelliküm-mend tuhhat meest jalksi, nink seitsetuhhat meest hobbefega. Nink Judas üttel: „Urge peljake mitte; mälletage meije wannambid, puhkage taiwa pole, siis saap Jõsand meije wainlaisi meije kätte andma. Nink kii paggana peawa ärratundma, et se om Jummal, ke Israelile appi tullep, nink tedda päästap.“ Siis käsk Judas trompetiga hõlli anda, nink aije wainlaste päle, nink lõije neid mahha, nink tappeti ärra sel hawal kolm tuhhat wainlaisi.

Ommal wiisl.

Ei olle joud meil ommast käest,
 Se kaus pea ärrä.
 Käl se mees taplep meije eest,
 Ke meid ei jätta perra.

Kui küsfit: kes se om?
 Jesus Krist meije rõõm,
 Se Jõsand Zebaot.
 Ei olle tõist Jummalat.
 Kif woimus jääp kül tälle.

71.

Kurja kunninga Antiofusse ots.

Wiis. Se aig om tõöst meil pea käen.

So sundus, Jummal, om se ka,
 Kui mitmasuggust hädda
 Siin tunnep kurjateggija.
 Kui tõise põlgwa tedda,
 Kui temma ihho waiwatas,
 Ehk muido tedda nuheldas;
 Sis om so õigus nätta.

Sel ajal, kui Jummal Judarahwal olli woimust andnu kunninga Antiofusse sõawäe ülle, et nemma üttel päiwal 3000 meeest mahhalõwa, nink tõisi pakko aijewa, sis olli kunningas essi te pääal Persia male, saäl wäekaupa ütte lina ärrawõtma, kun wäega paljo kulda nink hõbbez dat ütteleidi ollewat. Ent Persiama rahwas olli kunninga nouwust kuulda sanu, nink läts tälle sõawäega wasta. Sündi sis, et suremb ossa kunninga Antiofusse wäest mahhalõdi, nink tedda häbbiga Persia rigi pirist wälja ajeti. Sis es olle kunningal ennamb hengust, ei ka rõmo; temma kurri nink kõrk südda es kanna sedda häppe, et temma nüüd Persia maast pididi paggema. Tulli täl sis te pääal se mõtte, sedda kahjo, mes Persia rahwas tälle olli tennu, Juda rahwale ärramasäsa nink tasfuda. Seperrast aije temma sure ruttuga õõd nink päiwa, et ennembide Juda male sada. Ent nuhtlus olli jo lãwwe een. Kül kõnnel temma weel te pääal torredaste nink üttele: „Nüüd lã ma ülles Jerusalemi pole, sedda Juda rahwa hawwas teggema;“ ent temma es mõtle,

et põrgohaud jo omma kurku arwas, tedda essi
 ärraneeldma. Sest hirmus sisseminne wallu
 nakkas temma ihho nink luid waiwama. Päle
 sedda kui ta kâsk sure ruttuga päle sõita, sis
 lâts tõld ümbre, nink tedda essi lödi ni rängaste
 ma wasta, et kif ihho luliikmisse ärrapõrruteti.
 Sis saije tolmoni allandetus, ke henda taiwani
 olli üllendanu, nink kanneti tedda rami pääl
 eddesi, sest et temma wallu perrast es sa ennamb
 tõllan istu. Sis naksi terwe ihhu ärramädda-
 nema nink waklu wäljaajama. Es sutta sis
 ennamb keake sedda mädda haiso kannatada.
 Ent temma suurt ihho wallo kaswateti weel se
 läbbi, et temma essi henne wasta pididi tunnis-
 tama: „Se om to õige nuhtlus fige kurjusse
 eest, mes ma ellun olle tennu, nink fige ilmsüta
 werre eest, mes ma olle ärrawallanu.“ Nida
 koli temma sis ärraütlemata wallun nink sure
 tännitamissegä ärra.

Mo, mäe, kinni katke,
 Ja, mäta, allamatke
 So su sääl tännitap.
 Dnnis, ke sedda tunnep,
 Nink häste meelde pannep,
 Ja aikfast ello parrandap.

72.

Juda Makkabeusse surm.

Wiis. Issand kurja olle tennu.
 Peas ma wast kumwastama,
 Oh! sis tõsta ülles mo.
 Sinno wäen woimust anna,
 Et ma ei sa jätma so;
 Enge et sull' iks wois jada,
 Nink kif häste lõppetada.

Päle Antiofusse surma tulli wastne Siriamä
 kuningas Juda rahwaga taplema. Sel olli
 üllisuur sõawäggi, sadda tuhhat jalksi meest,

katskümmeend tuhhat hobbesega, nink weel 32
 elewanti. Neide ellajide sälja päle olliwa pu-
 torni finni pantu, nink eggäutte tornin olliwa
 sõamihhe, kea raud nooldega Judarahwast pid-
 diwa mahhalastma. Nink sõameestil olliwa
 figil raudreiuwa säljan. Kui nüüd päiw tõssi,
 nink neid raudmihhi nink elewanti taplusfes
 üllesfæeti, sis näüt se henda päiwa paistussen
 õtse kui ütš suur tulli, nink kes neide tullemist
 näije, se ehmat ärra. Ent Judas Makkabeus
 läts omma hulgaga neile wasta, nink löije kun-
 ninga wäest 600 meest mahha. Siski naksima
 wiimselt mõnni Juda rahwa sõawäest pelgama,
 nink paggema, kui nemma sedda suurt Siriamä
 kuningaga wäkke näijewa. Ent Jssand päst neid
 wainlaste käest; sest Siria mä kuningale todi
 koddust sõnnumid perra, et wainlasse olliwa
 temma omma mä sisse tüknu. Sis jät temma
 seddamäid taplemist Judarahwaga mahha, nink
 rühk fige sõawäega ommale mäle taggasi. Päle
 sedda teggi Judas Makkabeus leppingut Roma
 rahwaga, nink arwas se läbbi eddespeidi abbi
 sawat Siria kuningaga wasta. Ent se lepping
 olli Jssandal mäle wasta, et temma es loda
 mitte ainult Jssanda päle, enge loot ennamb
 innimiste abbi päle. Kui nüüd Siria kunnin-
 gas mõnne aja perrast jälle nakkas sõddima
 Judarahwaga, sis löppe Jssanda õnnistaminne
 nink kaitzminne neide mant ärrä, nink paljo
 rahwast nink ka essi Judat Makkabeust lödi
 tapelusfen mahha. Sis ikke Judarahwas omma
 sõapäliko kawwa aiga, nink leinas: „Oh et se
 wäggen mees om hukka sanu, ke Jsræelit om
 kaitznu nink ärrapästnu!“ Päle temma surma

saije Juda rigi wallitsus temma suggulaste kätte, kea pea sadda ajastaiga rahwa ülle wallitsiwa. Ent wiimselt tõssi tulli nink riid Juda rahwa henda waijel, nink minti Roma rahwa mant digust otsma. Ne tulliwa sis kül, ent nemma teijewa rahwast nink maad hendale allahetlikkus.

Dmmal wiisl.

Sa peat Issa uskma
Sis käsfi häste käüp,
Nink temma tõ pääl lootma,
Sis so tõ saisma jääp.
Sest murrest ei sa abbi,
Ei ka sest kurbusfest,
Ent õige palwe läbbi
Saap abbi Issa käest.

73.

Juda rahwa saiusfest enne Kristusse sündimist.

So sõnna hää!,
O Jummal tääl
Om kawwa pimmes jänu;
Nüüd rõmus meil,
Meist kuuldas jäll'
Mes waim om arwalbanu,
Nink esfi weel
Apostli sääl.
Ne Issanda suust kuulnu.
Ne tennam' fest
Nüüd süddamest,
Et meil se aig om tulnu.

Nellisadda ajastaiga enne Kristusse sündimist olli perrammenne wanna Testamenti proweet Masleaki Juda rahwast oppetanu. Päle temma surma es kuulda ennamb proweeti häält Juda rahwa sean. Kõrgepreestre nink preestre olliwa säetu, rahwale neid pühha kirju, mes Moses nink proweeti olliwa üllespandnu, oppetama nink selletama. Nink wa hengil olli se arwaldetu

Zummala sõnna ütš saatja ninf walgustaja ello pimmeduſſen, meſ neid aije ſedda ütte otſma, meſ rahhule tarbiſ lät. Ent neid olli ennamb, fea eſ laſſe henda Zummala ſõnnast walguſtada ninf pühhendada, enge ſedda ilma armaſtiwa, ninf temma auwo ninf rõmo otſewa.

Wariferil olli kül kirjatumiſt, ent ſe tundminne olli ilma armo ninf wäeta. Naggo olli wagga, ent teggo kurri. Nemma peijewa pikka palwuſſi, ent palwel eſ olle wäkke. Nemma tulliwa ſaggede kokko, Zummalat kummaridama, ent ſüdda olli kawwen Zummalaſt ärra. Wäljal poolt olli neide ello laitmata, ent ſiſſeſt olliwa nemma täüſ kurjuſt ninf ahnuſt. Nemma otſewa auwo innemiſte man, ninf arwiſiwa henda parremba ollewat, kui mu rahwaſ, meſ neide ſugguſt eſ olle. Tõine ſelſõ olliwa jälle Sadduzeri. Ne põlgiſiwa Zummala ſõnna ärra, eſ üttele kooljide ülleſtõſſemiſt, ei ka englit ollewat, ninf armaſtiwa ſeddasiſt ilma ninf temma rõmo, omma kurja lihha himmo täuten, ninf ſe perra elladen.

Siſ olli weel ütš kolmaſ ſelſõ. Neid kutsuti Eſeenriſ. Ne paggeſiwa ilma kurja kiuſatufſe eeſt ärra laande, ninf eſſiärralikko paiku, ninf elliwa ſääł paafſmiſſen ninf palwuſt piddaden. Nemma arwiſiwa innemiſſe kohhut ollewat, kif mahhajätta, meſ täl ſiin ilman om, ninf meſ tälle kiuſatufſeſ wois minna. Ent nemma eſ moiſta mitte, et kiuſaja ka laande perratullep, ninf et Zummalat woip kigin paigun orjata.

Eſ olle ka parremb kõrd ilmiſlikko ello põlwe ninf walliſuſſe poleſt. Seſt Juda rahwa ül-

lemba otsewa hendale kül auwo nink käsü,
 ent nemma es mötle se päle, mes rahwale olles
 tullus lännu. Seperrast tössi pea riid nink
 mäsaminne wallitsejide waijel, nink lätsiwa
 nemma wiimselt Roma rahwa mannu kaibama.
 Roma riik olli tol ajal suremb nink wäggewamb
 fige mailma rigist. Jo proweet Daniel olli sest
 rigist ette kulusitanu, et kif mu rigi temmast saas
 ärraneeltus, nink katski pörrotus sama. Se
 aig tulli nüüd ka Juda rigile kätte. Sest Ro-
 ma rahwa sõapälit tulli 60 ajastaiga enne Kris-
 tusse sündimist Jerusalemmi ette, saije woimust
 lina ülle, nink pand eesmäst ütte ośsa Juda-
 maast Roma wallitsusse alla. Ent Kristusse
 sündimisse ajal olli jo kif Juda ma Romlistele
 allabeitlikkus sanu. Tol ajal olli Roma keisre
 nimmi Augustus, nink temma olli Herodest Juda
 rahwa ülle wallitsejas säädnu. Se olli sesamma
 kurri nink jummalawallatu mees, kes sedda last
 Jesust perrankiufas nink perrast neid ilmsüta
 latsi Petlemin last ärrahukkada. Sen suren
 Roma rigin olli tol ajal, kui Kristus pididi il-
 male tulles, kül rahho põlw kæn, ent se olli
 ilmarahho; sest, nätse, hämmerus kätte maad
 nink pimmedus rahwa sõamid. Es olle sääl,
 ei ellawa Jummal, ei ka temma sõonna tund-
 mist. Paggana panniwa henda sures omma
 ilma tarkusse nink wäega. Seperrast olli Jum-
 mal neid ka ärraandnu neide sõame himmun ro-
 jusses, et nemma teijewa, mes es sünni Jum-
 mala, ei ka inimiste een. Ent siski olli Jum-
 mal ka pagganide sean omma põldo lastknu wal-
 mistada se wastse taiwa seemne päle, mes tem-
 ma Poig pididi külwama. Abrahami seemne

suggu, kelle sissen kif mailm piddi õnnistetust sama, olli jo koggona Roma rigi ülle wäljalao: tetu; kigin paigun olli Juda rahwas omme kirku, nink palwussemaiju ehhitanu, ni et ka paggana selle Jõsanda tullemisest kuliwa, ke kif mailma piddi õnnistama. Siõ odeti jo mitman paigan sure ihkamissegga sedda Jesse jurekest, mes Lawida koast piddi tousma.

Wiis. Nüüd ristirahwas rõmusta.

Dh Jõsand, ke sa pagganid
Ni wõttit walmistada,
So sõnna wois kif sõamid
Ka nüüd weel ligutada,
Et sinno riik iõs kaswas tääl,
Nink et kif rahwas ilma pään
So ommatsis wois sada.

74.

Nätse minna tulle.

Armas südda, mötse sa
Jesu sure armo päle:
Kae ülles rõmoga,
Rõmopäiw sul tõssep jälle!
Jesus, ke so mannu tullap,
Om ütõ kange abbimees;
Omma abbi sulle andma
Tullap temma üllewäst.

Se helde Eõsa taiwan, ke ommi latsi algmist sani om armastanu, se om neile siõ ka mitto: kõrra nink mitmasuggutsel kombel omma armo: sõand awwaldanu. Sest jo eddimäste wannambide ajal, kui neid neide ülleastmisest perrast paradisi aijast wäljaajeti, siõ es kanna temma esfameel, omme latsi ilmakinnitamata selle wastse rasse ello te päle sata, enge temma and neile eddimäst towotust sest innimisest pojast, ke neid nink neide perrantullewa suggu ütte wastse paradisi aida piddi taggasi wima. Sedda rõmolikko

kulutamist and Jummal, kui temma siuwo wasta, ke Adamit nink Ewat olli petnu, üttel: Nink minna tahha wihha tõsta sinno nink naise waijel, nink sinno seemne nink temma seemne waijel; sesinnane peap sulle pääd katski murdma nink sinna saat tälle kónsa pistma. Se sõnna olli eddimätsil wannambil nink neide suggul eddimätsse ewangeliummi eest, nink nemma kõnneliwa sest towotussest latsile nink laste latsile kui ütte kinnitusse sõnnast, mes neid sensinnatsen ello murren pididi trööstma. — Nink kui Jssand Jummal innemisse latsi wee uppotusse läbbi ma päält pididi ärrahukkutama, sest et nemma tedda kōhhalt olliwa mahhajätnu, nink es tahha ennamb temma häält kuulda, sis hoiyeti Noa läbbi se towotusse sõnna allale. Nink Noa kulut sedda ommile poigile, nink üttel, et se towotetu abimees, ke mailma saas õnnistama, Semmi suggust pididi tullesma. Sedda tähhendawa ne sõnna, kui temma Jummal nimel omme latsile wõt ütelda: Kittetu olgo Semmi Jummal! — Nink kui Noa suggu henda wäljalaut kige mailma päääl, sis naksiwa nemma aig aigamõda jälle omma Jssandat ärraunnetama, ni et paggana pimmedus kif mailma kätte. Sis hallest Jssand innimiste suggu päle, nink wallits hendale Abrahamit, ke olli Semmi suggust, nink awwald henda temmale, nink kulut tälle ette, et kif mailm temma seemne läbbi pididi õnnistetussama, nink üttel: „Minne wälja omma esma maast nink sõbrussest nink omma esma majast ütte male, mes minna sulle tahha näütada. Nink minna tahha sinno sures rahwas tetta

nink sinno õnnistada, nink sulle suurt nimme anda, nink sinno sissen peap õnnistetust sama kii mailma suggu. — Sedda towotust kinnit Issand päle Abrahami temma pojale Isakile, nink nesinnatse meije waimolikko wan-namba olliwä röömsä, et nemma sedda päiwa saas näggema, nink nemma näijewa tedda waimun, nink römustiwa henda. Nink kui Isaki poig Jakob sestinnatsest ilmast piddi lahkuma, sis korjas temma folkko omme 12 poige, nink õnnist eggäutte esfierralikko õnnistamisega, ent Juda wasta üttel temma, lunnastajat ettekulutten, nidade: „Nink sinna Juda ollet ütš noor löwwi, sa ollet sures janu sure woimusse läbbi. Ei pea wallitsusse kep Judast mitte ärralahkuma, ei ka käs-soandja temma jalge wahhelt, seni kui se rahhoandja tullep, nink temma perra saap rahwas heitma.“ Selle rahhoandja päle, mes Juda suggu arrust piddi tullesma, lödiwa kii, kea tol ajal Issanda sönnast kinni piddiwa. Sen lotusšen läts mönni sadda ajast-aig möda sis tössi ülles Issanda sullane Moses ke Abrahami sugguwössa ehk Israeli latsi pag-gana Egiptusse maalt wälja weije, nink neile Sinai mäe pääl Jummalä sädust kätte and. Ent kui Moses piddi lahkuma sestinnatsest il-mast, sis kulus ka temma Israeli rahwale sedda towotetu õnnisteggijat, kui temma üttel: „Ütte proweti, kui minno saap se Issand sin-no Jummal üllesärratama sinno kes-kest, nink sinno welliste seast; Tedda peate kuulma, nink minna tahha omma sönnä temma subho panda.“

Wiis. D pä täüs werd nink joni.

Kuis ma so wastawötta,
 Mes hääd ma sulle te,
 Sa fige ilma tötte
 Mo henge illoke?
 D Jesu, Jesu läüda
 Mul sõand pallama,
 Nink eßi mulle näüda,
 Mes so woip kostota!

75.

Hosianna Dawida Pojale!

Rüüd paistap meile kauniste
 Se haotäht, ni selgede,
 Se Jesse jurekene,
 Ke Dawidast om sündinu,
 Nink peijus mulle kingitu.
 Oh, kallis Jesukenne!
 Helde, Selge
 Armakenne, kaunikenne ollet sinna;
 Sinnust joht ei lahku minna.

Sel ajal, kui kuningas Dawid, ke Juda
 suggu arrust olli, Israeli ülle wallits, sis anti
 wastset towotust, et se ilma lunnastaja pididi
 Dawida suggust tulles. Sest ajast kulut Da-
 wid launden sedda tullesast auwo: kuningat,
 kedda Dawida Pojas kutsuti. Nink kif pro-
 weti, kea perran Dawidat elliwa, kõnneliwa ik-
 kes selle kunninga tullemisest. Proweet Je-
 saias näije tedda jo waimun sündinu ollewat,
 nink heikas sure rõmoga: „Üts lats om
 meile sündinu, üts poig om meile antu,
 kelle wallitsus om temma pihha pääl;
 nink tälle pantas nimmi: Immetaolik,
 Nouwoandja, wäggew Jummal, igga-
 wenne Issa, Rahhowörst, et temma
 wallitsus sures saas, nink sedda rahho
 otsata olles Dawida auwojärje nink
 temma kuningrigi pääl.“ Proweet Mika

näije jo sedda lina, kun sesinnane Dawida poig piddi ilmale tullesma, kui temma üttel: „Nink sinna Petlehem, Juda maal ei olle minkisuggutsel kumbel se wähhemb Judaliste wörste sean; sest sinnust peap minnule tullesma se wallitseja, ke minno Israeli rahwast saap kaitsema.“ Prowet Jeremias nimmet tedda „Issandas, ke meije õigus om“; proweet Ezeiel üttel tedda meije „ainust karjust“ ollewat, proweet Daniel kõnnel temma iggawetsest kunningrigist; proweet Sakarja kulum ette temma tullemist Jerusalemmi lina sisse, kui temma üttel: „Nätse sinno kunningas tullep sinno mannu hiljamelesik, nink sõidap üttemmaeesli nink koormakandja emmaeesli warsa säljan.“ Prowet Haggai heigas: „Weel om weidi aiga, sis tullep se, kedda ka paggana ihkawa.“ Nink 400 ajastaiga enne Dawida poja sündimist üttel se perramenne wanna Testamenti proweet Maleaki nidade: „Nätse minna tahha omma englit lähätada, ke minno een teed peap walmistama. Nink pea saap tullesma omma templi sisse se Issand, kedda teije otsite, nink se leppingo engel, kedda teije himmnstate.“

Ent kes woip fik neid kalli tunnistusfi ärrarwada nink üllespanda, minkaga wogna Testamenti proweeti rahwast walmistawa Issanda tullemisse päle, kui nemma fik õtse kui üttest suust heikawa: „Touõge, sage walges, sest teije walguõ tullep nink Issanda auwustus tõõsep teije päle!“

Dh! andke innemisse
 Nüüd asend sõamen,
 Et tulles teije sisse
 Se pattatside õn,
 Se wäggewimme mees,
 Ke Jummalast om antu,
 Nink ilma sisse pantu
 Meil ello walgukses.

Dh! walmista mo eesti
 Sel kallil ajal ka,
 Nink tulle minno sisse
 O Jesu ellama.
 Mo sõand puhhastata,
 Et wois so wastawõtta,
 So armo digest tutta,
 Nink sinno orjada.

Verrametse oppusse tunni lõppetuseses.

Wiis. O pä täüs werd nink joni.

1.

Nüüd om meil otsa joudnu, Se aig täüs õnnistust
 Ent arm, mes sõand woitnu, Se jägo iggawest!
 Arm om meid juhhatanu Nüüd kitsast elloteed,
 Arm jägo meije mannu, Nink täütko armotööd!

2.

Kui pat mo tahhap petta, Nink tee päält eestita,
 Siis Jesu ristii alla Ma tabha paggeda;
 Ma tabha temma surma, Ja wallu mõttelda;
 Kes woip mo kurba sõand Siis temmast lahkuda!

3.

Mes woip mul hirmo tetta, Kui Jesus minno een,
 Ma kõnni temma warjun Nink pühhan walguksen.
 Se walgu ei sa lõpma Ka pimmen surma õõn,
 Mo Jesus om mo ello Mo heng om temma läen.

Üts tõine laul.

Wiis. So heng o Jesu tekko mo.

1.

Nüüd Jummalaga jättame, Nink tõine tõifest lahkume;
 Se kallis aig om möda nüüd, Nink ilmawega läme siit.

2.

Nüüd wimast kõrda laulame, So Jesust Kristust tenname,
 Et wõttit rohke armoga Meid kif se aig siin õnnista.

3.

Nüüd wiimselt sulle lubbame; Et sinno latsis jäeme;
Sis kutsut sa meid taiwahe, Nink wöttat meid so armuie.

4.

Ma näe so, oh Jesuke, Mo kallis henge peijoke;
Oh tulle wötta täamba mo; Ei eal ma nüüd jätta so!

Kui oppusse latsi õnnistetas.

Wiis. Jesus ke mo lotus om.

1.

Silmawega astu ma, Jësand, sinno altri mannu,
Minno sõand tunnet sa; Sinna kulet, mes ma wannu.
Jësand tulle appi mul, Et ma õigust wannu sul!

2.

Jesus Õnnisteggija, Ke sa mo ni ermaštastit,
Et sa mo eest rõmoga Surma waiwa kannatašt;
Kohhes sinna kutsut, lä, Jggawes ma sulle jä!

3.

Sinno pole pubka ma, Jummal finnita mo nouwo,
Kiusatusen awwita, Et ma otsi sinno auwo;
Saatko mul sesamma tund Dnsalikko surmaund.

Päle õnnistamist laulda.

Wiis. Jesus fige ürlemb hä ehk ommal wiisl.

1.

Õnnista nink hoija, Armoga meid täüda!
Jësand tõsta palget sa Meije päl' nink walgušta!

2.

Anna rahho meise, Täamba ni kui eilä;
Sada pühha Waimo sa, Et wiip Jesu mannu ka.

ehk:

Anna omma rahho ka Eggapäiw ja lõpmata,
Sis wiip pühha Waim weid tõest Jesu hõlma iggawest.

3.

Amen, amen, amen, Jesu nimmel amen!
Kutko kil ja nimmeta Eddimätses wiimses ka!
Sellesamma wiisi perra laultas ka lõppetusses nida:
Hoija meid ja õnnista Omma kalli rahhoga;
Omna palget tõsta nüüd, Kui me läme lauld'en siit.

